

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ครั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายการบริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 1.3 กระบวนการบริหารสถานศึกษา
 - 1.4 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการมัธยมศึกษา
 - 2.2 ขอบข่ายงานการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา
 - 3.1 ความหมายของประสิทธิผล
 - 3.2 ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา
 - 3.3 องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา
 - 3.4 การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.1 เจตนารมณ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.2 กระบวนทัศน์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.3 ภาพแห่งความสำเร็จโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.4 แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.5 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 4.6 การบริหารจัดการระบบคุณภาพในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล
ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TOA)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 5.1 องค์ประกอบของระบบบริหารจัดการองค์กรคุณภาพในโรงเรียน
มาตรฐานสากล
 - 5.2 แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการระบบคุณภาพ

6. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
 - 6.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 6.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 6.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 6.4 การพัฒนารูปแบบ
 - 6.5 คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี
 - 6.6 การตรวจสอบรูปแบบ
7. บริบทโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
 - 7.1 โครงร่างองค์กร (Organizational Profile)
 - 7.2 การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมาตรฐานสากล
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

ธีระ รุณเจริญ (2550 : 11) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (2550 : 13) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญองงามในด้านต่าง ๆ และเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อสังคม

จันทรานี สงวนนาม (2551 : 23) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำมนุษยสัมพันธ์ เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จำเนียร พลหาญ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนในสังคม โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คนในสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคมและสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 8) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การบริหารการศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของ หน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้น บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้การบริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงาน ต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำ ให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธี และ กระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 51) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การ ดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทางความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดี ที่หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยใน สถานศึกษา อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรม ต่างๆ ครูอาจารย์ในสถาบันต่างๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น การพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องมี การดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบัน การศึกษาการปกครองนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่น ๆ ซึ่ง การดำเนินการเหล่านี้ รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด (2554 : 12) ได้ให้ความหมายของการบริหาร การศึกษา หมายถึง การศึกษาเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์กรทางการศึกษาใช้ภาวะ ผู้นำใน การระดมทรัพยากร และเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารมาใช้ในกิจการ ทางการศึกษา การพัฒนาองค์กรทางการศึกษา และสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีความรู้ความสามารถใน การเรียนรู้ การ ประกอบอาชีพ และเป็นคนดีของสังคมตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554 : 27) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหาร

งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554 : 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการควบคุม และการจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจของสถานศึกษา โดยมุ่งให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

Jesse (1999 : 138) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับงานสอนนักเรียนเข้ามารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันวางแผนในทุก ๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2551 : 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษาไว้ว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้ว การดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ธีระ รุญเจริญ (2554 : 21) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า ในแง่ของกระบวนการทำงานว่า จำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานทั้งระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา เพราะในแต่ละระดับต่างก็มีบทบาทอำนาจหน้าที่ต่างกัน ระดับกระทรวงจะกำหนดนโยบาย มาตรฐาน การประเมินผล การจัดการศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรให้แก่หน่วยปฏิบัติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานทุกระดับ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา และระดับสถานศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาอย่างแท้จริงเพราะคุณภาพการศึกษาจะเป็นอย่างไรอยู่ที่การบริหารจัดการในระดับนี้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554 : 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่

รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการมีรูปแบบ ขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ภารดี อนันต์นาวิ (2557 : 3) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเป็นสิ่งที่ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบาย และกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และก่อให้เกิดศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยต้องอาศัยการกำหนดขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ มีการจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรด้านอื่น ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด รวมถึงการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ นำกลับมาแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสม อีกทั้งยังต้องคอยช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและแก้ปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา

พิมพ์พร จารุจิตร (2559 : 104) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งการบริหาร ที่มีความพร้อมมีการกำหนดแบบแผน ที่ชัดเจน ย่อมนำองค์กรสู่ความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของการทำงาน

Good (1973 : 14) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา เพราะการศึกษาของเยาวชนจะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรือง เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน และส่งผลให้คนในประเทศมีการแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดี

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เป็นการบริหารจัดการที่มีระบบ รูปแบบ ขั้นตอน กติกา กระบวนการประเมินผลการศึกษา วิธีดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อพัฒนาเยาวชนที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ และเป็นผลผลิตทางการศึกษาให้มีคุณภาพ

3.กระบวนการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2551 : 16) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเป็นพื้นฐานของการวางแผนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไรอะไรคือปัญหา

ขั้นที่ 2 การวางแผน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า หรือเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำไม่ อย่างไร ใครทำ ที่ไหน และเมื่อไร โรงเรียนจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน ประกอบด้วย การควบคุม กำกับติดตาม และนิเทศ กำหนดผู้ปฏิบัติและ วิธีการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ต้องปฏิบัติตามอย่างจริงจังตามที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารทราบผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลย้อนกลับมาสู่ขั้นตอนที่ 1 ใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการคิดแก้ไขปัญหาโดยการวางแผนในขั้นตอนที่ 2 นำไปสู่การดำเนินการตามแผนขั้นตอนที่ 3 และการประเมินผลในขั้นตอนที่ 4 ตามลำดับ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 11) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมของบริหารงานที่สำคัญ 5 อย่าง ดังนี้คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กรหรือการจัดรูปงาน (Organizing) การบริหารบุคคล (Staffing) การสั่งงานหรือบัญชาการ (Directing) การควบคุมงาน (Controlling) กับคนผู้ทำงานที่กำลังปฏิบัติในขณะนั้นด้วย

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555 : 1) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหาร บางครั้งเรียกว่า การบริหารจัดการหมายถึงการดำเนินงาน การปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของและหน่วยงานโดยครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ที่เรียกว่า "กระบวนการบริหาร" หรือ "ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ ต่อการบริหาร"ที่เรียกว่า PAMS -POS.D.CORB ได้แก่ การบริหารนโยบาย (Policy) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) การบริหารคุณธรรม (Morality) การบริหารเกี่ยวกับสังคม (Society) การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

ศิริ ถีอาสนา (2557 : 8) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหารประกอบด้วยวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การจัดคณะทำงาน (Stating) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

Jesse (1999 : 140) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า การบริหารสถานศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ (Directing) คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน (Controlling) คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

Koontz and Odonnel (2001 : 297) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) คือ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การจัดองค์กร (Organizing) แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการ จัดองค์กรที่ดี ซึ่งประกอบด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของการจัดองค์กรจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ

3. การจูงใจ (Motivating) คือ การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพการจูงใจในที่นี้หมายถึง การอำนวย (Directing) การติดต่อสื่อสาร (Communicating) และการเป็นผู้นำในการดำเนินการ (Leading)

4. การควบคุมงาน (Controlling) เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่า มีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาเริ่มต้นจากการวางแผนโดยการศึกษาสภาพของปัญหาเพื่อกำหนดทิศทางการองค์กร พร้อมตั้งเป้าหมาย การจัดองค์กร การปฏิบัติงานตามข้อตกลงการประสานงาน การสั่งการและการควบคุม การประเมินผลและการทบทวนผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขและกำหนดวัตถุประสงค์ใหม่ในครั้งต่อไป

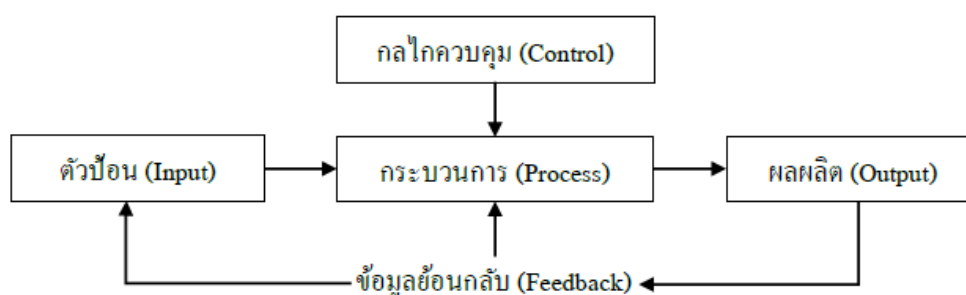
4. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการบริหาร ได้แก่ ทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management) การบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ดังนี้

4.1 ทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach)

นักวิชาการ นักการศึกษาได้ศึกษาและ ให้ความหมายของทฤษฎีเชิงระบบ ไว้ดังนี้

ทิสนา แชมมณี (2555 : 199) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีระบบ คือการนำเอาแนวคิดเชิงระบบไปใช้ในการบริหารด้วยเหตุผลว่า คนเป็นส่วนหนึ่งของระบบองค์กร องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม วิธีการของระบบเป็นวิธีการที่ใช้หลักการอย่างมีเหตุผลและ สมพันธ์กันไปตามขั้นตอน ซึ่งช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบที่สมบูรณ์ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ ดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของระบบที่มีความสมบูรณ์

ที่มา : ทิสนา แชมมณี (2555 : 200)

จากองค์ประกอบของระบบที่มีความสมบูรณ์ 5 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบนั้น
2. กระบวนการ (Process) คือ การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย
3. ผลผลิต (Product) คือ ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงาน
4. กลไกควบคุม (Control) คือ กลไกหรือวิธีการที่ใช้ในการควบคุมหรือใช้ตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) คือ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมาย ป้อนกลับไปปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อนที่ สัมพันธ์กับผลผลิตนั้น

นอกจากนี้ Owens (1998 : 43) เสนอแนวคิดทฤษฎีระบบไว้ว่า สถานศึกษาที่เป็นระบบต้องประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Inputs) จากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น ความรู้ที่มีอยู่ของสังคมนั้น ๆ ค่านิยมเป้าหมายที่มีการคาดหวัง และงบประมาณ เป็นต้น

กระบวนการ (Process) ของระบบย่อยต่างๆ เช่น โครงสร้าง คน เทคโนโลยีและ งาน เป็นต้น ผลผลิต (Outputs) ที่กลับคืนสู่สิ่งแวดล้อมหรือสังคม

สถานศึกษาเป็นระบบเปิดที่ประกอบด้วยระบบย่อยต่างๆ สัมพันธ์และ ส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก

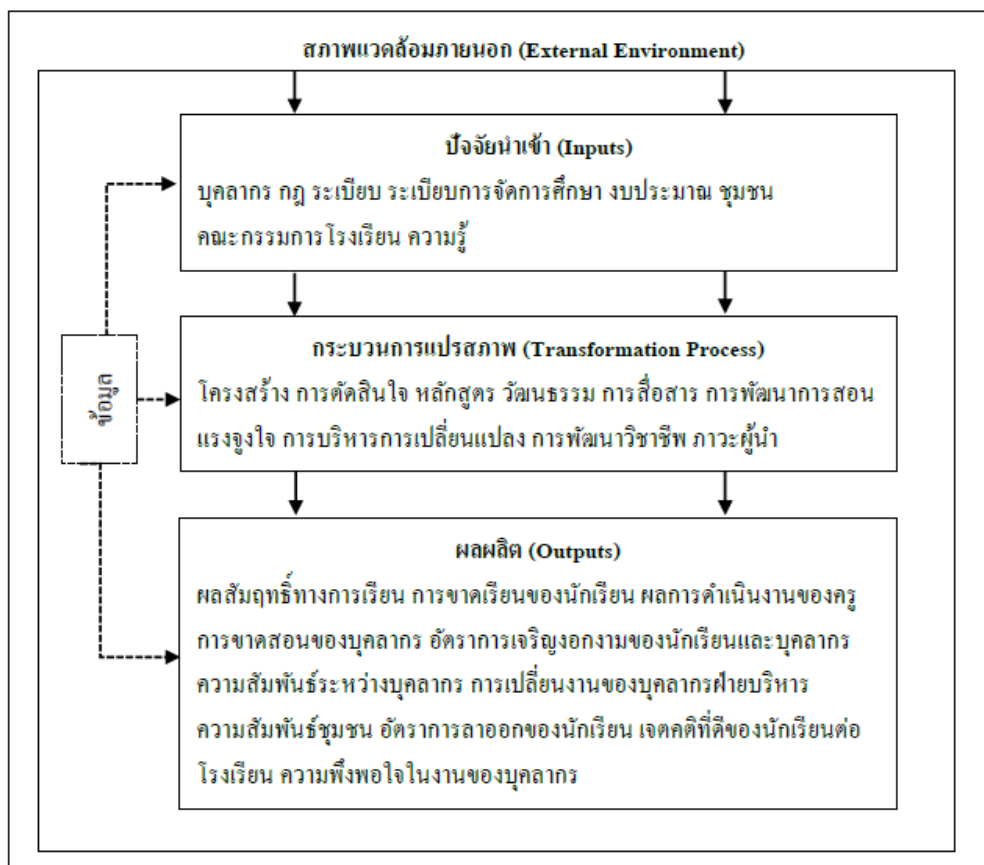
Lunenburg and Ornstein (2004 : 18-19) ได้นำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเชิงระบบไว้ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากทำการวิเคราะห์การดำเนินงานขององค์กรทางการศึกษาและบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดระบบเปิด (Open-systems Framework) มิติการดำเนินงานของสถานศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการแปรสภาพ (Transformation Process) และผลผลิต (Outputs) กรอบแนวคิดดังกล่าวนี้ช่วยให้การวิเคราะห์การดำเนินงานของสถานศึกษา และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการบริหารดำเนินงานของสถานศึกษา ทำให้การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีความถูกต้อง และยังสามารถใช้ให้เห็นถึงความพยายามของผู้บริหารในการริเริ่มให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบอีกด้วย ซึ่งรายละเอียดการบริหารสถานศึกษาเชิงระบบ มีดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Inputs) สถานศึกษาได้รับการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ ความรู้จากสิ่งแวดล้อมภายนอก (รัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในขณะที่ กลุ่มต่าง ๆ มีข้อเรียกร้อง หรือความต้องการจากสถานศึกษา เช่น นักเรียนต้องการมีหลักสูตรที่สัมพันธ์และ เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อครูต้องการเงินเดือนเพิ่ม สภาพการทำงานที่ดี ผลประโยชน์อื่นๆ และ ความมั่นคงในงาน เป็นต้น

กระบวนการแปรสภาพ (Transformation Process) องค์กรจะทำการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าจากสิ่งแวดล้อมภายนอกเพื่อให้ผลผลิต ระบบจะเพิ่มมูลค่าในการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการแปรสภาพซึ่งประกอบด้วยด้วยการดำเนินงานภายในองค์กรและ การบริหารการดำเนินงานของระบบองค์กรประกอบของระบบการบริหารการดำเนินงาน ประกอบด้วย สมรรถนะด้านเทคนิคของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ทักษะ ในการตัดสินใจและการสื่อสาร แผนการดำเนินงานความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

ผลผลิต (Outputs) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการแปรสภาพปัจจัยนำเข้า ผ่านกระบวนการแปรสภาพ โดยใช้กิจกรรมการบริหาร เช่น การกำหนดโครงสร้างองค์กร การพัฒนาวัฒนธรรม การจูงใจ การตัดสินใจการสื่อสารและการบริหารการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตร การบริหาร งานบุคคล และการบริหารงบประมาณ เพื่อทำให้เกิดผลผลิตสำหรับโรงเรียนผลิต ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการดำเนินงานของครู อัตราการเจริญงอกงามของนักเรียน ความพึงพอใจ เป็นต้นสำหรับสิ่งแวดล้อมภายนอกจะมีปฏิริยาและส่งผลต่อผลผลิต และให้ ข้อมูลย้อนกลับแก่ระบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จของโรงเรียน ข้อมูลย้อนกลับในเชิงลบสามารถจัดปัญหาความยุ่งยากในการ

ปฏิบัติการตามแผนของโรงเรียนและส่งผลต่อผลิตที่จะ เกิดขึ้นในอนาคตของสถานศึกษา ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 การบริหารสถานศึกษาเชิงระบบ

(Lunenburg and Ornstein. 2004 : 19)

สรุป การบริหารสถานศึกษาเชิงระบบ คือ กระบวนการในบริหารจัดการศึกษาที่มีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่รวมกันอยู่ในกระบวนการ เพื่อให้ได้มาซึ่งสภาพปัญหาที่แท้จริง อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์วางแผน หาแนวทางการดำเนินงาน ต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

4.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา (2550 : 40) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การเปิด โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่าและตัวแทนนักเรียน

บุคลากรที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

สันติ บุญภิรมย์ (2554 : 2) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มองเห็นว่า บุคลากรทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยนำความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายในบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าความลำพังเพียงแต่ผู้บริหารผู้เดียวย่อมมีข้อจำกัด ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว สามารถแก้ไขได้โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีศักยภาพทางการบริหารเป็นทวีคูณ

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2555 : 209-211) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญต่อการบริหารหน่วยงาน

สันติ บุญภิรมย์ (2554 : 62-63) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายความว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานบางคน บางกลุ่มหรือทั้งหมดร่วมคิด อาจจะเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อม การร่วมคิดมีประโยชน์หลายประการต่อองค์กรคือ ก่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและ กัน การคิดเป็นกระบวนการขั้นต้นของการดำเนินงาน สำหรับการเริ่มต้นด้วยการคิดก็คือการแสดงความเป็นเจ้าของตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกัน

2. การร่วมทำ หมายความว่า ผู้บริหารจะต้องนำผลของการร่วมคิดที่ได้ตกผลึกแล้วนำไปสู่การปฏิบัติใน ระยะเวลาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้และความสามารถของผู้ร่วมงาน ในแต่ละคนในความแตกต่างที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงต่อองค์กร ดังนั้นการร่วมทำจะ ต้องคำนึงถึงทีมงานที่มีศักยภาพเป็นสำคัญ

3. ร่วมประเมินผลงาน หมายความว่า การประเมินผลงานต้องไม่มอบหมายให้ฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะ ที่เรียกว่า ฝ่ายประเมินผล แต่การประเมินผลงานที่ต้องเป็นผลมาจากการกำหนดเครื่องมือ วัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพ โดยผู้ร่วมงานในแต่ละฝ่าย แต่ละแผนก ได้มี โอกาสร่วมกันเสนอประเด็นที่ต้องการ วัตถุประสงค์ พร้อมทั้งกำหนดคะแนนที่เหมาะสม นำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์หรือเทียบเคียงกับการปฏิบัติในรอบปีที่ผ่านมาได้

4. ร่วมยอมรับในผลการประเมิน หมายความว่า ผลของการประเมินที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือ วัตถุประสงค์ที่มีคุณภาพ ผลการประเมินจะ ปรากฏออกมาในรูปแบบลักษณะ ใดก็ต้องยอมรับ และ ไม่ควร โยนความผิดอันเกิดจากการปฏิบัติให้บุคคลหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยเฉพาะ จะต้องรับผิดชอบกันทั้งทีมงาน

5. ร่วมปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ หมายความว่า การปฏิบัติในทุกองค์กร เมื่อวงจรการปฏิบัติงานจบลง ผลของงานทั้งผ่านเกณฑ์และ ไม่ผ่านเกณฑ์ มีความจำเป็นจะต้องเสนอแนะ ปรับปรุงการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและเพิ่มประสิทธิภาพให้ดีขึ้น

ประยูร อัครบวร และคณะ (2553 : 88) ได้กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง รูปแบบของการทำงานที่เกิดจากการประสานงานกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ในลักษณะ ของกัลยาณมิตรที่มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ด้วยการ ร่วมกันด้านความคิดกำลังคน ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนทรัพยากรของแต่ละ สถานศึกษา ร่วมกันแก้ปัญหาบริหารงาน ในสถานศึกษาด้วยระบบเครือข่าย โดยการร่วมกันสร้างเป้าหมาย เน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมทำงานจาก ฝ่ายต่าง ๆ เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสารประสบการณ์กัน ทั้งภายในสถานศึกษาและ ระหว่างสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน และ ร่วมประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมในทุก ขั้นตอนและต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

4.3 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based management)

นักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้สรุปหลักการทั่วไปในการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานไว้ 6 หลักการ (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 166) ดังนี้

2.1 การกระจายอำนาจ คือ อำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับประเทศไทย จะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา

2.2 การบริหารตนเอง คือ สถานศึกษามีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ภายใต้การบริหาร ในรูปขององค์คณะบุคคล

2.3 การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย และแผน ตัดสินใจ กำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดร่วมทำ ฯลฯ

2.4 ภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ผู้นำให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

2.5 การพัฒนาทั้งระบบ ปรับทั้งโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรโดยการเปลี่ยนแปลง ต้องให้ระบบทั้งหมดเห็นด้วยและสนับสนุน

2.6 ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้โรงเรียนต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบเพื่อให้การบริหาร และจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นนวัตกรรม ทางการบริหารที่ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและจัดการเรียนการสอนและที่สำคัญ

4.4 การบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle)

หลักการบริหารของ Deming การบริหารตามวงจร Deming หรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act มีความหมายว่า วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุง แนวคิดของ วงจรนี้ Walter A. Shewart เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และ Dr. W. Edwards Deming

เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น เมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิง (Deming cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือวัฏจักรแห่งการบริหารคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน Deming (1991 : 507) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำและวางแผน (Plan)

1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม (Control Items) ซึ่งตามปกติ ได้แก่ Q-C-D-S-M-E (Quality Cost Delivery Safety Morale Environment)

1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ

1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do)

2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้นด้วยวิธีการฝึกอบรม

2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด

2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผล (Check)

3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่

3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ (ของตัวแปรที่เกี่ยวข้อง) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

3.3 ตรวจสอบว่า (ของหัวข้อควบคุม) ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

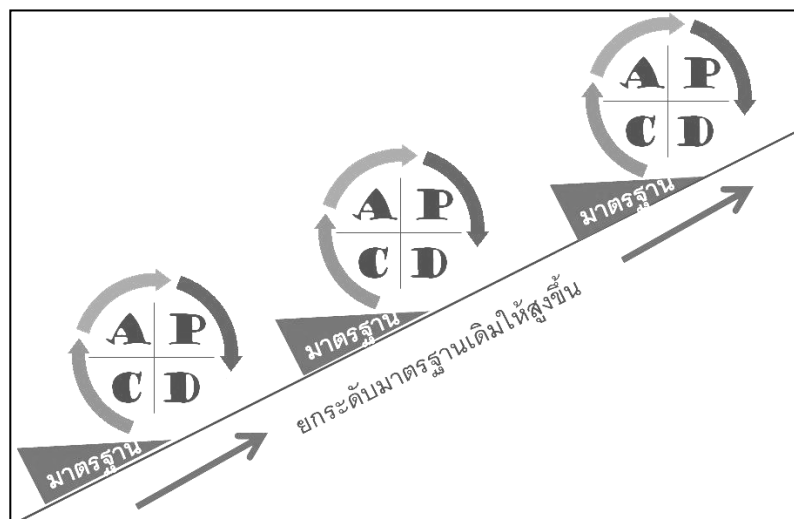
ขั้นตอนที่ 4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามแผน (Act)

4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข

4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอ เพื่อไม่ให้

เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก

ทุกครั้งที่การดำเนินงานตามวงจร PDCA หมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งสำหรับการดำเนินงานในรอบต่อไป และก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังแสดงใน ภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แสดง วงจร PDCA กับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
(สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.2558)

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2558) ได้เสนอวิธีการดำเนินการที่สอดคล้องสอดคล้องกับแนวทางของ PDCA ที่นำไปสู่ ความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมายดังนี้

ขั้นตอนการบริหารกิจกรรมเพิ่มผลผลิตที่ดำเนินการสอดคล้องกับแนวทางของ PDCA นั้นจะเป็นไปอย่างมีระบบ และครบถ้วน ซึ่งก็จะทำให้กิจกรรมการเพิ่มผลผลิตมีความเหมาะสมกับองค์กรจากการที่มีการสำรวจสถานการณ์ขององค์กรในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิตหรือด้านบุคลากร เพื่อมาใช้เป็นข้อมูลป้อนเข้าสำหรับการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานมีการตรวจประเมินผลระยะทำให้สามารถปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ อีกทั้งยังมีการวิเคราะห์ผลสำเร็จของโครงการ ทำให้รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของการดำเนินงาน และถือเป็นบทเรียนของการดำเนินงานในขั้นต่อไปที่จะทำให้สามารถยกระดับการปรับปรุงและพัฒนาได้จริง จึงมีโอกาที่การพัฒนาต่อยอดจะเป็นไปอย่างเหมาะสมและถูกทิศทาง

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงผ่านเครื่องมือการเพิ่มผลผลิตหรือการปรับปรุงคุณภาพ หรือแม้แต่การบริหารกิจกรรมภายในองค์กร การวางแผนงานอย่างเหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรอบด้านถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่จะต้องมีการตรวจสอบความก้าวหน้าหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญเมื่อมีการดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง บทเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ หากได้มีการนำมาทบทวนและสรุปข้อดี ข้อด้อย หรือหาจุดปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานในรอบต่อไปทำได้ง่ายขึ้น ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นและที่กล่าวมาทั้งหมดนี้คือการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามแนวคิดของวงจร PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการตามวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) 2) การปฏิบัติตามแผน (Do) 3) การตรวจสอบและประเมินผล (Check) 4) การนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงและแก้ไขการทำงาน (Act) ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมา คือ ขั้นตอนการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การนำวัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่งมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงเป็นการนำแนวคิดและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์นั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

การบริหารและการจัดการภายในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งความหวังว่า “นักเรียนทุกคนจะผ่านเกณฑ์มาตรฐานและพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพ” “ทุกห้องเรียนจะเป็นห้องเรียนคุณภาพ” “ครูทุกคนมีคุณภาพ มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู มีระบบเกื้อหนุนและเป็นสมาชิกของประชาคมแห่งการเรียนรู้” “ผู้บริหารทุกคนมีคุณภาพ บริหารอย่างเป็นระบบและเป็นผู้นำทางวิชาการ” “ประชาคมมีส่วนร่วม มีความพึงพอใจ และให้การสนับสนุนโรงเรียน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2552 : 4)

1.ความหมายของการมัธยมศึกษา

การมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาระดับการศึกษาหนึ่งที่รับนักเรียนต่อจากระดับประถมศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งจัดเป็นกลุ่มวัยรุ่น โดยให้คำจำกัดความของ “การมัธยมศึกษา” ว่าเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีอายุเท่านี้เท่านี้เพียงอย่างเดียวไม่พอ ทั้งนี้เพราะจะกำหนดเกณฑ์อายุที่แน่นอนได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่จะแบ่งตามอายุที่ชัดเจนแน่นอนไม่ได้ การจัดการศึกษามัธยมศึกษาจะต้องมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน มีการปฏิบัติที่เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง โดยนักเรียนเป็นหัวใจของการศึกษา บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่ดีจะต้องไม่แตกแยกจากชุมชน มีการนิเทศติดตามผล การสนับสนุนดูแลซึ่งกันและกันตามความสามารถ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดระดับการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้น เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดาเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งความรู้ ความคิด ความดีงามและมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการ และเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2552 : 21-22)

2. ขอบข่ายงานการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 17-21) ได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2552 โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญครอบคลุมกลไกการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. งานแผนงานและประกันคุณภาพ
2. งานวิชาการ
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานบุคคล
5. งานธุรการ
6. งานการเงินและพัสดุ
7. งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
8. งานชุมชนและภาคีเครือข่าย

2.1 งานแผนงานและประกันคุณภาพ

แผน คือ สิ่ง que แสดงถึงความตั้งใจล่วงหน้าที่จะดำเนินการใด ๆ ภายในระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ผลที่เกิดจากการวางแผนส่วนหนึ่งจะปรากฏในรูปเอกสาร เพื่อใช้เป็นหลักฐานยืนยันการตัดสินใจ ซึ่งจะระบุถึงสิ่งที่จะกระทำ เหตุผลที่เลือกทำ วิธีการดำเนินการ ผู้ดำเนินงาน และสถานที่ดำเนินงานด้านการศึกษา การวางแผน หมายถึง การกำหนดความต้องการวิธีการดำเนินการและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้หลักวิชา เหตุผล มีข้อมูลประกอบมีการนำ เสนอปัญหาเพื่อจัด

อุปสรรคที่จะเกิดกับเป้าหมายข้างหน้า ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้ว่าทำอะไรที่ไหน เมื่อใดกับใคร ทำอย่างไร และ ทำเพื่ออะไรอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ถูกต้องและบรรลุวัตถุประสงค์ การวางแผนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเปรียบเสมือนกับ เซ็มทิส แผนที่เดินทางหรือพิมพ์เขียว (Blue print) เป็นยานพาหนะที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบ หากปราศจากการวางแผนที่ดีระบบก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวให้เข้ากับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้จึงได้กล่าวถึง “การวางแผนที่ดีย่อมนำไปสู่ความสำเร็จกว่าครึ่ง (Well begun is half done) ” หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การวางแผนที่ดีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรในประการต่าง ๆ เช่น การทำงานของบุคลากรเกิดการประสานงานซึ่งกันและกันช่วยให้เกิดการประหยัดทางการบริหาร ทั้งคน เงิน วัสดุ และการจัดการช่วยให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เป็นการกระจายงานแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบของผู้บริหาร สามารถระดมสรรพกำลังทรัพยากร (Mobilization of resources) ได้ตามความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามขั้นตอนของแผนได้อย่างชัดเจน (Plan implementation) สามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้ทันต่อเหตุการณ์ คุ่มค่าและลดความสูญเปล่า (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 10)

2.2 งานวิชาการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2557 (ฉบับชั่วคราว) ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐบาลไว้ 3 ประการเป็นครั้งแรก คือ 1) การบริหารราชการแผ่นดิน 2) การดำเนินการให้มีการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ 3) ส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติซึ่งรัฐบาลมีนโยบาย 11 ด้าน และการน้อมนำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศว่าด้วยการเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นหลักสำคัญ ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเน้นความพอดี พอควร สมแก่ฐานะ ความเป็นเหตุเป็นผลและมีภูมิคุ้มกันมาเป็นแนวคิดสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในวันที่ 12 กันยายนพ.ศ.2557 นโยบายด้านการศึกษาได้กำหนดไว้ใน ข้อที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และนโยบายด้านการวิจัย ข้อที่ 8 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 10 และในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา ระบุไว้ในมาตรา 22 ถึงมาตรา 30 ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 37 โดยที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีระบบการบริหารและจัดการศึกษาของทั้งสองระดับรวมอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดความไม่คล่องตัวและเกิดปัญหาการพัฒนาการศึกษา สมควรแยกเขตพื้นที่

การศึกษาออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการพัฒนาการศึกษาแก่นักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีสัมฤทธิ์ผลและมีคุณภาพยิ่งขึ้น สรุปได้ว่า บทบาทสำคัญของสถานศึกษาต้องยึดหลักตอบสนองต่อผู้เรียน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนการสอน ต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เหมาะสมกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน มุ่งเน้นประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติและพฤติกรรมการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม วัตถุประสงค์และประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับระดับและรูปแบบการจัดการศึกษาหากเปรียบงานแผนงานเป็นสมอเป็นแผนที่ เป็นเข็มทิศของชีวิต งานวิชาการก็คือหัวใจของสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับงานแผนอย่างแยกกันไม่ได้ การจะบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสัมฤทธิ์ต้องตระหนักว่าหัวใจของการจัดการศึกษาคือผู้เรียน หากจะดูว่างานวิชาการโรงเรียนใดเป็นอย่างไรดูได้จากนักเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ โดยขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียนครอบคลุมงานดังนี้ คือ งานจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานจัดและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนงานวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอน งานผลิตสื่อ นวัตกรรม งานการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้งานนิเทศภายใน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา งานส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มศักยภาพ งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน งานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการและงานบริหารทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 18)

2.3 งานกิจการนักเรียน

กิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา นักเรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผน และการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิต อย่างผู้มีภูมิรู้และมีภูมิธรรม (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 36)

2.4 งานบุคคล

การพัฒนาองค์กรจะประสบผลสัมฤทธิ์หรือไม่เพียงใด บุคคลซึ่งเป็นหนึ่งในสี่ประเด็นหลักของการบริหารจัดการ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนองค์กรไปข้างหน้า เพื่อตอบสนองต่อการ

เปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี สถานศึกษาจึงต้องมีหน่วยงานดังกล่าวอย่างเป็นทางการ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศงานบุคคล เป็นหน่วยสนับสนุนบุคลากรที่สำคัญในสถานศึกษา มีจุดประสงค์หลักของงานบุคคลเพื่อดูแลอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรในโรงเรียน สร้างขวัญกำลังใจ ดูแลการรักษาสิทธิประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของบุคลากร ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถให้กับบุคลากร เช่น จัดการจัดการปฐมนิเทศให้บุคลากรเพื่อให้ทราบภาระงานเมื่อเริ่มเข้าสู่องค์กรจัดทำเอกสารแนวทางการปฏิบัติงาน จัดการนิเทศภายในเพื่อทบทวนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบจัดการประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนทักษะและศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรจัดระบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 48)

2.5 งานธุรการ

งานธุรการ เป็นหน่วยงานสนับสนุนที่สำคัญและจำเป็นหน่วยหนึ่งในสถานศึกษามีหน้าที่หลักที่ต้องปฏิบัติเพื่อความสำเร็จขององค์กรได้แก่ การรวบรวมข้อมูลระเบียบและแนวปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การปฏิบัติงานด้านสารบรรณ การลงทะเบียนรับ-ส่งหนังสือ การโต้ตอบหนังสือราชการ และหนังสือที่มีมาถึงสถานศึกษา รวมถึงการจัดเก็บและทำลายหนังสือ (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 54)

2.6 งานการเงินและพัสดุ

งานการเงินและพัสดุ เป็นหน่วยสนับสนุนที่สำคัญช่วยให้การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ถูกต้องตามระเบียบ กฎแนวปฏิบัติ และมีหลักฐานครบถ้วนถูกต้อง คำนวณประหยัดและเกิดประโยชน์โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล ภาระหน้าที่งานการเงินและพัสดุ ประกอบด้วยการบริหารการเงินตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดทำ และตรวจสอบเอกสารหลักฐานให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันและเป็นไปตามแผน การประเมินความคุ้มค่า การจัดทำ ทะเบียนควบคุมพัสดุเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบและง่ายต่อการตรวจสอบ (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 62)

2.7 งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

งานบริการและงานอาคารสถานที่เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมงานต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ งานบริการเกี่ยวข้องกับวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดบรรยากาศทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกโรงเรียนให้เกิดความร่มรื่น เป็นสัดส่วนสวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดดูแลบำรุงรักษา อาคารเรียน อาคารประกอบห้องเรียน ห้องพิเศษและห้องบริการต่าง ๆ ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าตามเกณฑ์ปริมาณและตรงตามมาตรฐาน จัดให้มีเอกสารการใช้อาคาร และจัดทำ

ประวัติการบำรุงรักษา และสรุปประเมินผลอย่างชัดเจน (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย.2552 : 72)

2.8 งานชุมชนภาคีและเครือข่าย

งานชุมชนและภาคีเครือข่ายมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน งานชุมชนตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 58 “ให้มีการระดม ทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ โดยเป็นผู้ จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” ภาคีเครือข่าย คือ การจัดหรือเชื่อมโยงกลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่ สมควรใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน เรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกัน ภายใต้พื้นฐานของการเคารพในสิทธิของแต่ละคน เชื้อถือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน การจัดภาคีเครือข่ายใน สถานศึกษามีทั้งในส่วนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติในระเบียบและข้อบังคับ และคณะกรรมการที่จัดตั้ง ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการมูลนิธิ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคม นักเรียนเก่าหรือสมาคมศิษย์เก่าหน้าที่สำคัญของหน่วยงานนี้ คือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จัดทำ ข้อมูลพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ให้บริการแก่ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนประสานและขอรับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากชุมชน รวมทั้งประเมินผลความต้องการและความ พึงพอใจของชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายที่ยั่งยืนต่อไป (สำนักบริหารงานการศึกษามัธยมศึกษาตอน ปลาย.2552 : 94)

2.9 การพัฒนาคุณภาพมัธยมศึกษายุคใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 37-40) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา คุณภาพการมัธยมศึกษายุคใหม่ (พ.ศ.2553-2561) ว่า “การมัธยมศึกษาสร้างคุณภาพคนไทยยุคใหม่ให้ เป็นคนดีของสังคมโลก” มีเป้าประสงค์ คือ “ผู้เรียนเป็นคนไทยยุคใหม่ มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากล มี ความเป็นพลโลก” ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ “พลิกกระบวนการจัดการมัธยมศึกษาและระบบการเรียนรู้ใหม่ สู่คุณภาพระดับสากล” โดยมีวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน

ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล ผู้เรียนมีความสามารถในการ สื่อสาร ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ รวมถึงการสื่อสารและภาษาสัญลักษณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีทักษะการคิด มีวิจารณญาณ สามารถไตร่ตรอง วิเคราะห์สังเคราะห์ ริเริ่ม สร้างสรรค์ แก้ปัญหา และกล้าตัดสินใจ ผู้เรียนสามารถออกแบบ คิดค้น พัฒนาชิ้นงาน สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมโดยใช้เครื่องมือ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีทักษะการวางแผน จัดการทำงานเป็นทีม และเห็น

ช่องทางสร้างงานอาชีพในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ ผู้เรียน ใฝ่ ดี มีคุณธรรมและมีความเป็นไทย ภูมิใจในถิ่นฐาน มีจิตสาธารณะ และจิตใจบริการ มีความเป็นพลเมืองตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีทักษะการดำรงชีวิต และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมโลกเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งของประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก

2. ด้านระบบการเรียนรู้

โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน ด้วยภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่สอง เพื่อการสื่อสารและการเรียนรู้โรงเรียนจัดการเรียนรู้เรื่องดิจิทัล (Digital literacy) และการใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้อิงถิ่นฐาน โดยใช้สภาพแวดล้อมชุมชนและทรัพยากรในถิ่นที่อยู่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ให้เชื่อมประสานกับการศึกษาประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก

3. ด้านคุณภาพครูและสถานศึกษา

ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญและจรรยาบรรณทางวิชาชีพครูยุคใหม่ โรงเรียนบริหารจัดการได้คุณภาพ ระดับมาตรฐานสากลโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน แนะแนวช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้ได้พัฒนาตนเต็มตามศักยภาพ โรงเรียนมีสถานศึกษาอื่นเป็นภาคีร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

4. ด้านคุณภาพแหล่งเรียนรู้

โรงเรียนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ให้มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจัดบริการแหล่งเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง และคุ้มค่า โรงเรียนใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ มีสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ทุกภาคส่วน เป็นเครือข่ายร่วมส่งเสริม พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาดังนั้น โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงต้องสร้างความตระหนักและชี้แจงแนวทางพัฒนาโรงเรียนให้แก่ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง มีการทบทวน ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับแนวทาง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพัฒนาครู และบุคลากรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผลตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้แสวงหาภาคีเครือข่าย และจัดกิจกรรมการพัฒนากับโรงเรียนร่วมพัฒนาทั้งภายในและต่างประเทศส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลในการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา

สรุปได้ว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับการศึกษาหนึ่ง เป็น การศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3 จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ระดับ

การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 รับนักเรียนต่อจากระดับประถมศึกษา และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีอายุระหว่าง 12-17 ปีซึ่งจัดเป็นกลุ่มวัยรุ่น โดยให้คำจำกัดความของ “การมัธยมศึกษา” โดยมีขอบข่ายของงาน ประกอบด้วย 1) งานแผนงาน และประกันคุณภาพ 2) งานวิชาการ 3) งานกิจการนักเรียน 4) งานบุคคล 5) งานธุรการ 6) งานการเงินและพัสดุ 7) งานบริการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 8) งานชุมชนและภาคีเครือข่าย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของประสิทธิผล

นักวิชาการให้ความหมายของประสิทธิผล ดังนี้

จันทร์านี สงวนนาม (2551 : 181) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร เรียกว่า Effectiveness

ธ สุนทรายุทธ (2551 : 459) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีทัศนคติทางบวก เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก และรวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพอใจในการทำงาน

สมฤทธิ์ กางเพ็ง (2552 : 40) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีตัวบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพขององค์กร 4 อย่าง คือ 1) ความสามารถในการผลิต 2) การปฏิบัติตามแบบอย่าง 3) การปรับตัว 4) ความเป็นปึกแผ่นขององค์กร

ราชบัณฑิตยสถาน (2553 : 187) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง ผลที่เกิดจากการจัดการเชิงระบบและเชิงคุณภาพที่มุ่งถึงการบรรลุเป้าหมาย และผลนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด

วรนารถ แสงมณี (2553 : 92) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง องค์กรที่บรรลุเป้าหมาย รวมถึงการค้นคว้าวิจัยและประสบการณ์ของผู้บริหารซึ่งสามารถดูความสำเร็จได้จากความอยู่รอดและความเจริญเติบโตขององค์กร

การดี อนันต์นาวิ (2557 : 203) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์กรได้ดำเนินการใด ๆ โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จนเกิดผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้

Robbins (1997 : 5) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง การที่ผู้บริหารได้ให้ความสามารถในการแยกแยะการบริหารงาน และใช้ทรัพยากรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

Morphet and others (1997 : 93 - 97) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง การที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จด้วยดี โดยผู้นำใช้ความสามารถจูงใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทำงานอย่างเสียสละ ขณะเดียวกัน ผู้นำก็ต้องทำหน้าที่ประสานงาน ให้งานด้านการจัดการศึกษาให้ ได้ผลสูงสุด

Hoy and Miskel (2008 : 275) ได้ให้ความหมายประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุเป้าหมาย และความสามารถในการจัดหาทรัพยากรมาใช้ในระบบองค์กร เรียกว่า "goal and system - resource model of effectiveness"

สรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติของสถานศึกษา รวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มีการจัดสรร ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อม ที่มากระทบทั้ง ภายในและภายนอก ผู้บริหารเป็นผู้นำในการประสานงาน ให้งานด้านการจัดการศึกษา ให้ได้ผลสูงสุด

2. ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา

นักวิชาการกล่าวถึงความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้หลายลักษณะ ดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553 : 27) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลมีความสำคัญในการทำให้เกิดผลในสิ่งที่ควรเกิดขึ้น เพื่อเป็นสิ่งที่ตั้งเป้าหมายของการพัฒนา ประสิทธิผลจึงเป็นการดำเนินการ ให้สามารถบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้อย่างครบถ้วน เหมาะสม และตั้งงามอย่างที่สุด

วรนารถ แสงมณี (2553 : 92) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิผลสถานศึกษาว่า ประสิทธิผลมีความสำคัญอย่างยิ่งในศาสตร์ทางการบริหารและสถานศึกษา นับว่าเป็นการตัดสินใจสุดท้าย ว่าการบริหารสถานศึกษาประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด สถานศึกษาจะอยู่รอดและมีความมั่นคงจะ ขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์จะสามารถดำรงอยู่ต่อไป ได้ แต่ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ สถานศึกษาจะล่มสลายไม่สามารถดำรงอยู่ได้ต่อไป

วีรยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555 : 15) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิผลสถานศึกษาว่า ประสิทธิผลสถานศึกษามีความสามารถในการดำเนินการทำให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ภารดี อนันต์นาวิ (2557 : 204) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษาดังนี้

1. ช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถานศึกษา การจัดตั้งสถานศึกษาย่อม กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน เพื่อดำเนินงานให้เป็นไปตามความต้องการหรือไม่
2. ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด การดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม ย่อมต้องมีการวางแผน กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร การใช้อำนาจหน้าที่การบริหารการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน

3. ประเมินผลความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ เปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการได้ตามแผนงานกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่คาดหวัง ถ้าผลของงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังของสถานศึกษา แสดงว่าสถานศึกษามีประสิทธิผล

Hoy and Miskel (2008 : 305-306) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษามาก เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา ในการที่จะตัดสินใจว่าสถานศึกษาจะอยู่รอดต่อไปหรือไม่ โดยลักษณะการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็น 3 ประการ คือ พหุเกณฑ์ (Multiple criteria) มิติเวลา (Time dimension) และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงและหาตัวชี้วัดให้ได้ว่าจะอะไรบ้างที่ผู้บริหารควรนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณาประกอบรายละเอียด เพื่อตรวจสอบการประเมินตนเองให้เกิดความมั่นใจว่า สถานศึกษามีคุณภาพดีมีประสิทธิภาพที่เกิดจากการบริหารจัดการที่สำคัญไปกว่านั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของปัจจัยเหล่านั้นมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาพร้อมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา

นักวิชาการได้เสนอแนะองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาไว้หลายลักษณะ ดังนี้

ธ สุนทรายุทธ (255 1 : 459) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา คือ 1) การบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 2) การพิจารณาความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา จนทำให้เกิดความพึงพอใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 11 - 12) ได้กำหนดองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ภารดี อนันต์นาวิ (2557 : 215 - 216) ได้กำหนดองค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา

Kreitner and Kinicki (2007 : 153) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาว่าประกอบด้วยความสามารถ 4 ประการคือ 1) การทำให้สำเร็จตามเป้าหมาย 2) การได้มาซึ่งทรัพยากร 3) กระบวนการจัดการภายใน และ 4) กลยุทธ์สร้างความพึงพอใจ

Hoy and Miskel (2001 : 51) ได้กล่าวถึง ประสิทธิผลของสถานศึกษาพิจารณาจากตัวแปร 4 ประการ คือ 1) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 3) ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และ 4) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 3) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนี้

1. ลักษณะการเป็นมาตรฐานสากล

- 1) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล
- 2) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

2. วัตถุประสงค์โรงเรียนมาตรฐานสากล

- 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)
- 2) เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

(World-Class Standard)

- 3) เพื่อยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System

Management)

2. คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล

- 1) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)
- 2) จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World-Class standard)
- 3) บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management)

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินใจว่าการบริหารของหน่วยงานหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงาน โดยปัจจัยหรือองค์ประกอบมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา

นักวิชาการได้กล่าวถึงการประสิทธิผลของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

จันทรานี สงวนนาม (2551 : 201) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาว่าพิจารณาได้จากภาวะผู้นำและแบบผู้นำของผู้บริหาร การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษาการ

เป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร บรรยากาศของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การใช้อำนาจหน้าที่และการตัดสินใจ ความสามารถในการแก้ปัญหาและพัฒนา งาน ความพึงพอใจในการทำงาน ความสามารถในการยืดหยุ่นต่อสถานการณ์เฉพาะหน้า ประสบการณ์ การบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับสถานศึกษา

จร สุนทรายุทธ (2551 : 459) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา คือ การบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การพิจารณาความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มี ทศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการ แก้ปัญหาภายในสถานศึกษา จนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

วรนารถ แสงมณี (2553 : 22) ได้กล่าวถึง การวัดประสิทธิผลขององค์กรสามารถทำได้หลาย วิธี ดังนี้

1. วิธีการเข้าถึงเพื่อบรรลุเป้าหมาย คือ การตั้งเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมายนั้นโดยที่ เป้าหมายนั้นจะต้องวัดได้ว่า เมื่อเราจะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการและตั้งเป้าหมายไว้จะต้องมีความเป็นไปได้ด้วย

2. วิธีการพิจารณาเชิงระบบหรือกระบวนการ เป็นวิธีการของการได้มาซึ่งทรัพยากรที่องค์กร ต้องการ ด้วยการมีปัจจัยนำเข้าที่ดีและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องใช้ปัจจัยนำเข้านี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันที่จะทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจและให้ความสำคัญกับกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นของการ ปฏิบัติการ

3. วิธีการพิจารณาส่วนประกอบหลัก กลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมเฉพาะส่วน เป็นวิธีการที่ให้ความสำคัญที่ขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นพนักงานในองค์กรหรือกลุ่มใด ก็ตามที่วิเคราะห์แล้วว่า มีอิทธิพลต่อองค์กร ซึ่งจะต้องมีการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเหล่านี้ให้ได้มากที่สุดเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ คือ ความพึงพอใจของกลุ่มอิทธิพลของสภาพแวดล้อมองค์กร นั้น ๆ เท่าที่ องค์กรจะสามารถกระทำได้

4. การใช้วิธีการแข่งขันเชิงคุณค่า การประเมินความมีประสิทธิภาพขององค์กรโดยเฉพาะอย่าง ยิ่งเมื่อองค์กรยังมีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารงานของตนเองหรือต้องการเปลี่ยนแปลงในกฎเกณฑ์ ของหลักการเหล่านั้นในช่วงเวลาหนึ่งๆ

ภารดี อนันต์นาวิ (2557 : 216) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษาพิจารณาได้จาก แนวคิดตามแนวทางการพัฒนาเป้าหมาย แนวทางเชิงระบบ แนวทางเชิงกลยุทธ์กลุ่มที่เกี่ยวข้องของแนว ทางการแข่งขัน คุณค่าและต่อมาได้พัฒนาเป็นรูปแบบบูรณาการประกอบด้วย 4 มิติ ดังนี้

1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง การที่ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสามารถดำเนินงานในโรงเรียน ทั้งการบริหารจัดการเรียนการสอนจนสามารถทำให้

นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีซึ่งพิจารณาได้จากเกรดเฉลี่ยโดยรวมของนักเรียนจำนวนร้อยละของนักเรียนที่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ความสามารถทางวิชาการของนักเรียน รวมถึงความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง การที่ครูและผู้บริหารสามารถดำเนินการในสถานศึกษา ทั้งการบริหารและการอบรมคุณธรรมของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยที่ดี และทำให้นักเรียนรู้จักพัฒนาตนเองมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียน เป็นที่พอใจของผู้ปกครอง

3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครูในการร่วมพัฒนา เปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงาน ทั้งด้านวิชาการ การเรียนการสอนเพื่อให้สถานศึกษามีความก้าวหน้าทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพิจารณาจากการยอมรับของครูต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหารและการเรียนการสอนความสามารถความรวดเร็วของครูต่อการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยน วิธีการดำเนินงานของตนเองความกระตือรือร้นของครูที่จะปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการปรับปรุงหรือพัฒนาสถานศึกษา

4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของครูและผู้บริหารที่ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านการเรียนการสอน การปกครองนักเรียนและงานที่รับผิดชอบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

Steers (1977 : 44) ได้สรุปวิธีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลในแง่เป้าหมายเป็นการพิจารณาว่าสถานศึกษามีประสิทธิผลหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาหรือไม่ โดยใช้เป้าหมาย ของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ เช่น วัดความสำเร็จ และความสามารถในการผลิต วัดความสำเร็จ จากผลลัพธ์ เป็นต้น

2. การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบทรัพยากร เป็นการประเมินประสิทธิผล ของสถานศึกษาโดยอาศัยแนวคิดที่ว่าสถานศึกษาเป็นระบบเปิดซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ในการแลกเปลี่ยน และแข่งขันกัน จึงประเมินโดยพิจารณาความสามารถของสถานศึกษาในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ต้องการ

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ เพื่อพิจารณาว่าผลสำเร็จขององค์กรว่าเกณฑ์ การวัดประสิทธิผลขององค์กรธุรกิจและหน่วยงานวิจัยพัฒนา ได้แก่ ความสามารถในการผลิต การสนับสนุน การใช้การวางแผน ความเชื่อถือได้และความคิดริเริ่ม ส่วนเกณฑ์ประสิทธิผลของหน่วยงานวิจัยพัฒนา ควรใช้ความน่าเชื่อถือได้ความร่วมมือและการพัฒนา

Gibson (2000 : 27) ได้ศึกษาและกำหนดเกณฑ์หลายเกณฑ์เช่นกัน คือ 1) ความสามารถในการผลิต 2) ประสิทธิภาพ 3) ความพึงพอใจ 4) ความสามารถในการปรับตัว 5) การพัฒนาการ

สรุปได้ว่า การประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นเพื่อดูความแตกต่างระหว่างความคาดหวังหรือเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานการประเมินสถานศึกษาได้ว่าประสบผลสำเร็จหรือไม่ จึงควรเปรียบเทียบระหว่างวัตถุประสงค์ของสถานศึกษากับผลการดำเนินงานนั้น ๆ ดังนั้นสถานศึกษาจะมีประสิทธิผลถ้าผลการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตั้งไว้บรรลุตามเป้าหมายหรือเกินเป้าที่ตั้งไว้

ประสิทธิผล ผลสำเร็จ หรือผลที่เกิดขึ้น จากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของสถานศึกษารวมถึงผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อม ที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก ผู้บริหารเป็นผู้นำในการประสานงานให้งานด้านการจัดการศึกษา ให้ได้ผลสูงสุด โดยองค์ประกอบของประสิทธิผลมีความแตกต่างกันตามเป้าหมายศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดและเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก 2) จัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล 3) บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล เริ่มดำเนินการนำร่องในปีการศึกษา 2553 กับโรงเรียนจำนวน 500 โรงเรียน ทั้งระดับประถมและ มัธยมศึกษา ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้เพื่อการเป็นสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.2555 : 8) อย่างไรก็ตาม จากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนใน โครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลในปีการศึกษา 2553 - 2554 พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานบางประการ ได้แก่ การใช้คำบางคำอาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่ามีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรบางหลักสูตร และ การจัดสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรของสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

นอกจากนั้น เสียงสะท้อนของสังคมทั่วไปบ่งชี้ให้เห็นว่า ทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยทำให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากล ได้แก่ ทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะความสามารถด้านเทคโนโลยี ทักษะและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ตลอดจนผลการเข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (OECD) มีประเทศเข้าร่วม โครงการประมาณ 70 ประเทศ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนานาชาติมาก ส่วนผลการเข้าร่วมโครงการการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (TIMSS) จัดโดย IEA มีประเทศเข้าร่วมโครงการประมาณ 60 ประเทศ คะแนนของนักเรียนไทยโดยเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติมากเช่นกัน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำและมีการกระจายสูงยังไม่เป็นที่พึงพอใจ (กระทรวงศึกษาธิการ.2558 : 3) ต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นที่ต่างชาติมีต่อประเทศไทย ตลอดจนการลงทุนของต่างชาติในประเทศไทยมีการลงทุนมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาไทยให้มีคุณภาพทัดเทียมกับการศึกษานานาชาติต่อไป

1. เจตนารมณ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

เจตนารมณ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งหวังที่จะ พัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึง ความเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีคุณค่า และมีพื้นฐานความเป็นไทยภายใต้บริบทของสังคม โลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพความสามารถในระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ การสื่อสาร เพื่อการพึ่งตนเองและเพื่อสมรรถนะ ในการแข่งขัน ส่วนโรงเรียนต้อง ได้รับการยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวม และ บูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมืองเพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ โรงเรียนต้องมีการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบ และวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ต้องมีสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เหมาะสมและปรับประยุกต์ใช้ได้สมประโยชน์ ทันท่วงทีทันต่อความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ โลกมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และ ร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและ ระหว่างประเทศ รวมทั้งเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นศูนย์และร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไป และ ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลายอย่างทั่วถึงต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้และ

เพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตลอดจนเพื่อจรรโลงความพึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 20)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดให้มีโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 720 โรงเรียน ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จากรายงานการวิจัย เรื่อง ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โดย สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ.2560 พบว่า

1. กระบวนการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) พบว่า การดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่า หมวดที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการสูงสุดคือ หมวด 2 กลยุทธ์และหมวดที่มีค่าเฉลี่ยการดำเนินการน้อยที่สุดคือ หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้

2. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล พบว่า ในภาพรวมครูโรงเรียนมาตรฐานสากลมีการปฏิบัติด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านคุณภาพของครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การจัดการเรียนการสอนสาระศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านคุณภาพวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการวิจัยระดับสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. คุณลักษณะของนักเรียนที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการสื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก พบว่า

3.1 ด้านความเป็นเลิศวิชาการ ในภาพรวมนักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยผลการทดสอบระดับชาติ O-NET สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติทุกรายวิชาและทุกชั้นปี

3.2 ด้านสื่อสารสองภาษา ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประสบปัญหาในด้านครูภาษาอังกฤษโดยเฉพาะครูชาวต่างชาติ ทำให้สัมภาษณ์ของครูที่กล่าวว่า “ครูภาษาอังกฤษที่เป็นชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็น Native Speaker มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากมีหน่วยงานที่ให้เงินเดือนที่สูงกว่า ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่ต่อเนื่อง”

3.3 ด้านล้าหน้าทางความคิด ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนยังประสบปัญหาด้านครูที่ยังมีเจตคติและทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ครูได้กล่าวถึง “การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน เจตคติและพฤติกรรมการสอนของครู ปัจจุบันครูส่วนหนึ่งยังเน้นการสอนแบบ Passive Learning มากกว่าการสอนแบบ Active Learning” จึงทำให้การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนยังอยู่เพียงระดับปานกลาง

3.4 ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการพัฒนาทักษะการสร้างหรือผลิตผลงานมีความจำเป็นต้องฝึกทักษะกระบวนการคิดมาเป็นฐานก่อน จึงจะสามารถต่อยอดมาเป็นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษา ในด้านการพัฒนาทักษะการคิด ก็ยังอยู่ในระดับเพียงปานกลางจึงส่งผลให้การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ผลงานจึงมีผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางด้วย

3.5 ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ในภาพรวมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากโรงเรียนส่วนใหญ่ยังให้ความสนใจกับตัวชีวิตในด้านวิชาการมากกว่าด้านกิจกรรม จึงอาจละเลยไม่คอยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณลักษณะในเรื่องนี้เท่าที่ควร

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลมีการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ มีการพัฒนาการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลก ซึ่งเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ก้าวต่อไปของเจตนารมณ์มุ่งมั่นที่จะบรรลุความคาดหวังสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันหมายถึง เป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข บนพื้นฐานของความเป็นไทย ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการพึ่งตนเองและเพื่อสมรรถนะในการแข่งขัน

2. โรงเรียนยกระดับคุณภาพสูงขึ้นสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) และตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวม และบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3. โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร รูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและการสื่อสารที่เหมาะสม และปรับประยุกต์ใช้ได้สมประโยชน์ ท้นต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

4. ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล ตลอดจนเพื่อจรรโลงความพึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพอย่างแน่นแฟ้น

5. โรงเรียนมีภาคีเครือข่ายการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ รวมทั้งเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเป็นศูนย์และร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนและบุคคลทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 1)

2. กระบวนทัศน์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1 กระบวนทัศน์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล

2.1.1 โรงเรียนมาตรฐานสากลมีหลายรูปแบบMulti Model - Benchmarking เป็นตัวของตัวเอง พัฒนาศักยภาพขององค์กรเร่งให้เกิดความพร้อม โดยระดมทรัพยากรรอบด้านจากแบบอย่างความสำเร็จที่หลากหลาย

2.1.2 ความใฝ่รู้ คือ วิถีไปสู่ความรู้อย่าง Spirit of Enlightenment สร้างวิถีแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นใหม่ แสดงความหัตถ์ศรัทธาและเป้าหมายของสาระวิชา ปริมาณความรู้ คือ ความเพียรพยายามในการแสวงหา

2.1.3 โรงเรียนสอนวิถีแห่งภูมิปัญญา Multi Intelligence เด็กมี ภูมิ – ปัญญา ความสามารถต่างกัน ความถนัดเป็นสิ่งที่เพิ่มศักยภาพ ได้รู้จัก และรู้จัก ใช้กระบวนการคัดกรองในระบบดูแลช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมพัฒนาปัญญาของเด็กที่แตกต่างกัน

2.1.4 เราคือประชาคมโลก Global Community & Responsibility ความใฝ่รู้ไม่มีพรมแดนในชุมชนโลก สัมพันธภาพและความเป็นเครือญาติที่น้อมน้นคือความรับผิดชอบร่วมกัน ของมวลมนุษยชาติต่อประชาคมโลก

2.1.5 โรงเรียนประชารัฐ Synergy – community School การจัดการศึกษาเกิดจากความร่วมมือของชุมชน ภาครัฐและเอกชน เครือข่ายพันธมิตรไปสู่ภูมิภาค และสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 1)

3. ภาพแห่งความสำเร็จโรงเรียนมาตรฐานสากล

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” มาตรา 6 พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545) ซึ่งภาพแห่งความสำเร็จโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) มีรายละเอียดดังนี้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 3)

3.1 ลักษณะการเป็นมาตรฐานสากล

3.1.1 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

3.1.2 การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

3.2 วัตถุประสงค์โรงเรียนมาตรฐานสากล

3.2.1 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

3.2.2 เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

(World-Class Standard)

3.2.3 เพื่อยกระดับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System

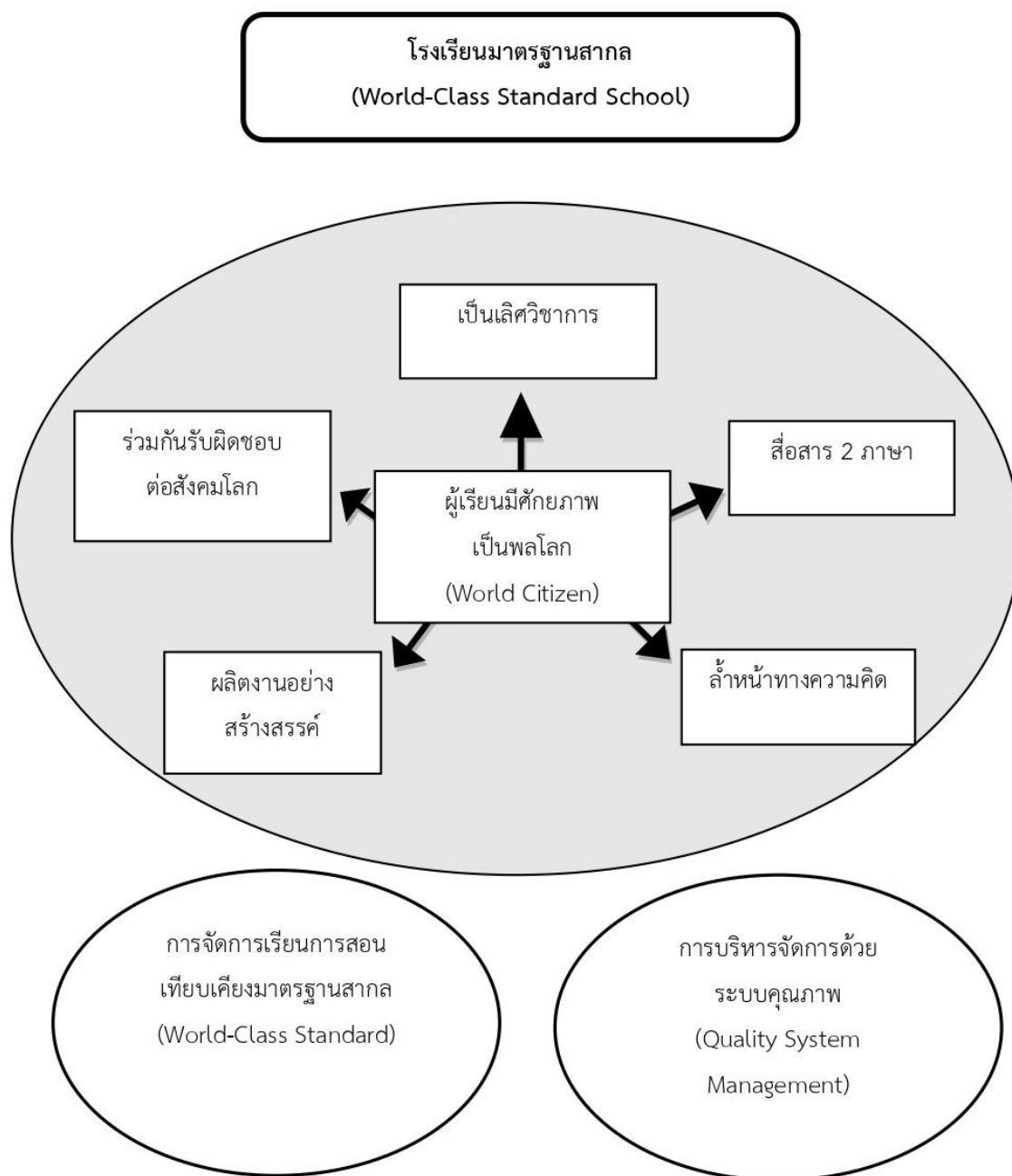
Management)

3.3 คุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล

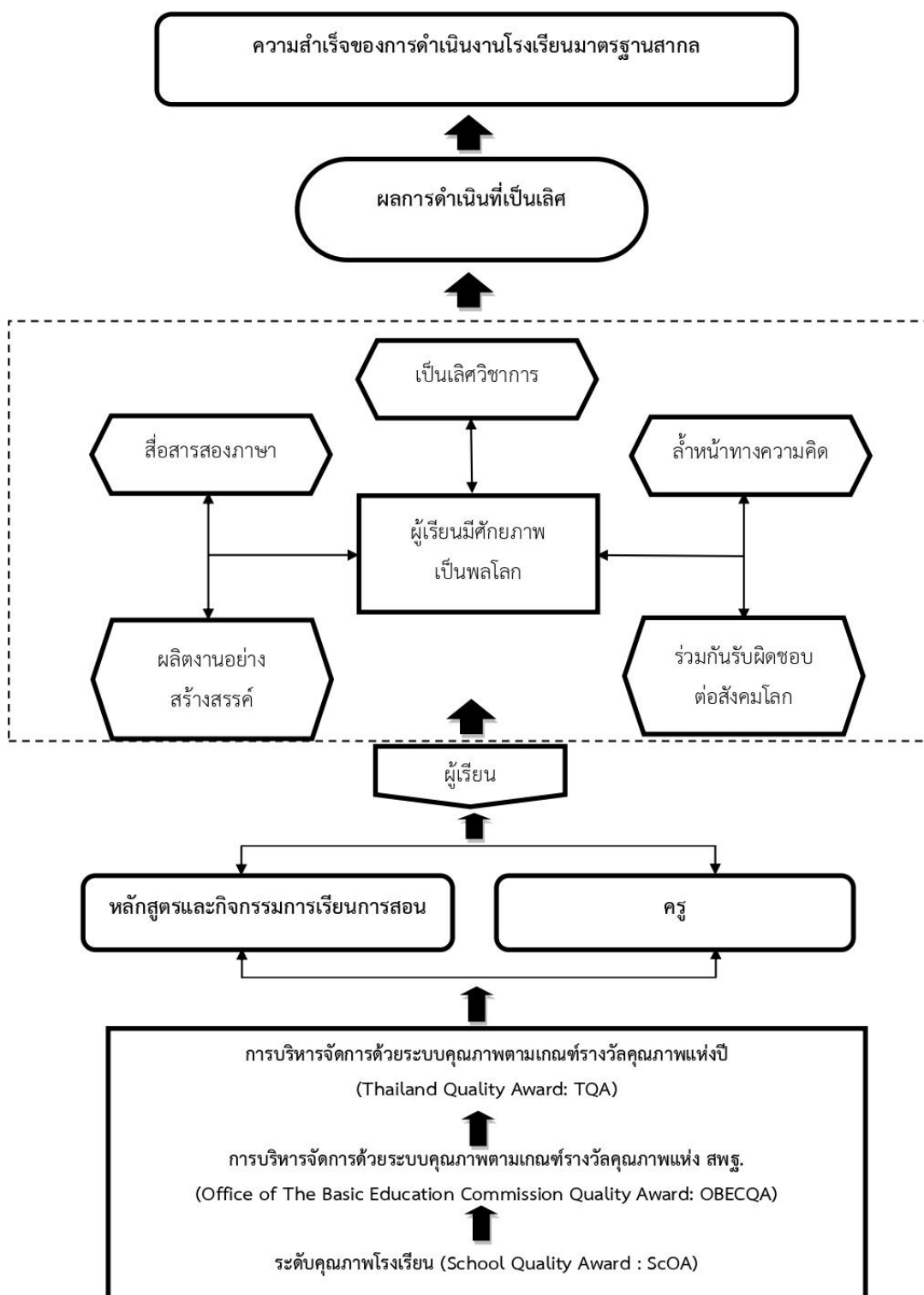
3.3.1 ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)

3.3.2 จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World-Class standard)

3.3.3 บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management)

ภาพที่ 2.4 ภาพแห่งความสำเร็จ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School)
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 2)

ภาพที่ 2.5 ภาพความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 4)

1. คุณลักษณะผู้เรียน

ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน มีดังนี้ 1) เป็นเลิศวิชาการ 2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

ด้านที่ 1 คุณภาพผู้เรียนมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นเลิศวิชาการ

1.1 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

1.2 นักเรียนชั้น ม.6 มีคะแนนผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2.1 นักเรียนชั้น ป.4 – 6, ม.1-3 และ ม.4-6 ได้เข้าร่วมให้แสดงหรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับการฟัง/พูด/อ่าน/เขียนภาษาอังกฤษและภาษาไทยรูปแบบต่าง ๆ ในงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

2.2 นักเรียนชั้น ป.4 – 6, ม.1-3 และ ม.4-6 มีผลงานการเขียนรายงานเชิงวิชาการ บทความเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารหรือสื่อออนไลน์วิชาการที่จัดทำโดยโรงเรียนหรือหน่วยงานภายนอก

2.3 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 ที่เข้าสอบวัดความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบมาตรฐาน CEFR ที่มีคะแนนผลการทดสอบได้มาตรฐาน CEFR

2.4 นักเรียนชั้น ม. 6 ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีโครงการคัดเลือกเข้าสอบวัดความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษ จากแบบทดสอบมาตรฐาน เช่น TOEFL PB , TOEFL CBT , TOEFL IBT , IEL TS , TOEIC หรืออื่น ๆ มีคะแนนผลการทดสอบเทียบคะแนน TOEFL IBT

2.5 นักเรียนชั้น ป.6. ม.3 และ ม.6 ที่เรียนภาษาต่างประเทศภาษาที่สองมีทักษะการสื่อสาร ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของภาษานั้น ๆ

3. ล้ำหน้าทางความคิด

3.1 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ด้าน ICT , IoT , M2M ที่ได้เข้าร่วมหรือแสดง/ประกวด/แข่งขัน/ได้รับรางวัลจากงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

3.2 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบด้านการเขียนและการอ่านภาษาไทยจากเครื่องมือกลาง

3.3 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบคณะคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จากเครื่องมือกลาง

3.4 นักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการ PISA มีคะแนนการสอบ ด้านการอ่าน ด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ PISA ในปีเดียวกัน

3.5 นักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการ TIMSS มีคะแนนผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ชั้น ป.4 และ ม.2 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ TIMSS ในปีเดียวกัน

4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์

4.1 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ได้รับการประเมินจากครูผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพในระดับดี จากงานแสดงผลงานประจำที่โรงเรียนจัดขึ้น

4.2 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ได้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับต่าง ๆ

4.3 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานที่จัดทำขึ้นจากผลงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัล

4.4 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานที่เป็นนวัตกรรมทางวิชาการ หรือวิชาชีพ ได้จากการออกแบบ ประดิษฐ์และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการหรือวิชาชีพ

5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

5.1 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ได้รับการประเมินในระดับดีจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากการแสดงผลงานที่โรงเรียนจัดขึ้น

5.2 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม

เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ที่ได้เข้าร่วมหรือคัดเลือกร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขันหรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

5.3 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4 - 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนหรือประเทศอื่นที่นักเรียนสนใจได้เข้าร่วมหรือรับคัดเลือกให้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 5 - 7)

4.ตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้เรียน

4.1 ตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2561 : 10 -11)

1. เป็นเลิศวิชาการ

1.1 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.3 ที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2.1 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.1 – 3 ได้เข้าร่วมให้แสดง หรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับการฟัง/พูด/อ่าน/เขียนภาษาอังกฤษ และภาษาไทย รูปแบบต่าง ๆ ในงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

2.2 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.1 – 3 ที่มีผลงานการเขียนรายงานเชิงวิชาการ/บทความเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารสื่อออนไลน์ทางวิชาการที่จัดทำโดยโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานภายนอก

2.3 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.1 – 3 ที่เข้าสอบวัดความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบมาตรฐาน CEFR ที่มีคะแนนผลการทดสอบได้ตามมาตรฐานของ CEFR

2.4 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.3 ที่เรียนภาษาต่างประเทศภาษาที่สองมีทักษะการสื่อสารได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของภาษานั้น ๆ

3. ถิ่นทางความคิด

3.1 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.1 – 3 ที่มีผลงานการศึกษาด้วยตนเอง (Independent Study) ด้าน ICT . IoT . M2M ที่ได้เข้าร่วมหรือแสดง/ประกวด/แข่งขันหรือได้รับรางวัล จากงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

3.2 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.3 ที่มีคะแนนการทดสอบด้านการเขียนและการอ่านภาษาไทยจากเครื่องมือกลาง

3.3 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.3 ที่มีคะแนนการทดสอบด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์จากเครื่องมือกลาง

3.4 ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการ PISA มีคะแนนการสอบ ด้านการอ่าน ด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ PISA ในปีเดียวกัน

3.5 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.2 โรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการ TIMSS มีคะแนนการผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ TIMSS ในปีเดียวกัน

4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์

4.1 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.1-3 จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้รับการประเมินจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพในระดับดี จากงานแสดงผลงานประจำปีที่โรงเรียนจัดขึ้น

4.2 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.1-3 จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับต่าง ๆ

4.3 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.1-3 ที่มีผลงานจัดทำขึ้นจากผลงานการศึกษาด้วยตนเอง (Independent Study) ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัล อย่างน้อย 2 แห่ง

4.4 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.1-3 ที่เป็นนวัตกรรมทางวิชาการหรือวิชาชีพ ได้จากการออกแบบ ประดิษฐ์ และสร้างสรรค์

5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

5.1 ร้อยละของจำนวนผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของนักเรียนชั้น ม.1-3 ที่ได้ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ได้รับการประเมินในระดับดีจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากการแสดงผลงานที่โรงเรียนจัดขึ้น

5.2 ร้อยละของจำนวนผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและ

สังคมของนักเรียนชั้น ม.1-3 ที่ได้ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ได้เข้าร่วมหรือคัดเลือกร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

5.3 ร้อยละของจำนวนผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียน หรือประเทศอื่นที่นักเรียนสนใจ ของนักเรียนชั้น ม.1-3 ได้เข้าร่วมหรือรับคัดเลือกให้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

4.2 ตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2561 : 12 -13)

1. เป็นเลิศวิชาการ

1.1 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.6 ที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

2. สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2.1 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.4 - 6 ที่ได้เข้าร่วมให้แสดง หรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับด้านการฟัง/พูด/อ่าน/เขียนภาษาอังกฤษ และภาษาไทย รูปแบบต่าง ๆ ในงานที่จัดโดย หน่วยงานภายนอก

2.2 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.4 - 6 ที่มีผลงานการเขียนรายงานเชิงวิชาการ/บทความเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารสื่อออนไลน์ทางวิชาการที่จัดทำโดยโรงเรียน หรือหน่วยงานภายนอก

2.3 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม. 6 ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีโครงการคัดเลือกเข้าสอบวัดความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบมาตรฐาน เช่น TOEFL PB ,TOEFL CBT , TOEFL IBT ,IEL TS , TOEIC หรืออื่น ๆ มีคะแนนผลการทดสอบเทียบคะแนน TOEFL IBT

2.4 ร้อยละของนักเรียนชั้น ม.6 ที่เรียนภาษาต่างประเทศภาษาที่สองมีทักษะการสื่อสารได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของภาษานั้น ๆ

3. ถิ่นทางความคิด

3.1 นักเรียนชั้น ม.4 - 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ด้าน ICT , IoT , M2M ที่ได้เข้าร่วมหรือแสดง/ประกวด/แข่งขัน/ได้รับรางวัล จากงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์

4.1 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.4 - 6 จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study)

ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้รับการประเมินจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิว่าเป็นผลงานที่มีคุณภาพในระดับดีจากงานแสดงผลงานประจำปีโรงเรียนจัดขึ้น

4.2 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.4 - 6 จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับต่าง ๆ

4.3 ร้อยละของผลงานของ นักเรียนชั้น ม.4 - 6 ที่จัดทำขึ้นจากผลงานการศึกษาด้วยตนเอง (Independent Study) ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัล อย่างน้อย 2 แห่ง

4.4 ร้อยละของผลงานนักเรียนชั้น ม.4 - 6 ที่เป็นนวัตกรรมทางวิชาการหรือวิชาชีพได้จากการออกแบบ ประดิษฐ์และสร้างสรรค์

5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

5.1 ร้อยละของ จำนวนผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนชั้น ม.4 - 6 ที่นักเรียนทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ได้รับการประเมินในระดับดีจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากการแสดงผลงานที่โรงเรียนจัดขึ้น

5.2 ร้อยละของจำนวนผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน ชั้น ม.4 - 6 ซึ่งได้ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ได้เข้าร่วม หรือคัดเลือกร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

5.3 ร้อยละของผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนหรือประเทศอื่นที่นักเรียนสนใจ ของนักเรียนชั้น ม.4 - 6 ได้เข้าร่วมหรือรับคัดเลือกให้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ

2. การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2561 : 14-15)

ด้านคุณภาพวิชาการ

1. จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน

2. จัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ

3. พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS)
4. พัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน
5. จัดการเรียนการสอน โดยพัฒนาการใช้ระบบห้องเรียนคุณภาพ (Quality-Classroom System)
6. ใช้ระบบการวัดและประเมินผลแบบมาตรฐานสากล โดยประเมินจากการสอบข้อเขียนสอบปากเปล่า สอบสัมภาษณ์ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ตัวชี้วัดด้านคุณภาพวิชาการ

1. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดหลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองความถนัดและศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน
2. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษ
3. ร้อยละของโรงเรียนที่พัฒนาการจัดการเรียนการสอนสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS)
4. ร้อยละของโรงเรียนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
5. ร้อยละของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน โดยใช้ระบบห้องเรียนคุณภาพ (Quality-Classroom System)
6. ร้อยละของโรงเรียนที่ใช้ระบบการวัดและประเมินผลแบบมาตรฐานสากลโดยประเมินจากการสอบข้อเขียน สอบปากเปล่า สอบสัมภาษณ์ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ด้านคุณภาพของครู

1. ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ/อาชีพและผ่านการประเมินระดับชาติ
2. ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
3. ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน
4. ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (online) และออฟไลน์ (offline)

5. ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับภาค/ชาติ/นานาชาติ

6. ครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดด้านคุณภาพของครู

1. ร้อยละของครูที่ผ่านการประเมินความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ/อาชีพ ระดับชาติ
2. ร้อยละของครูที่ใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
3. ร้อยละของครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนการสอน
4. ร้อยละของครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอนการวัดและประเมินผล การเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (online) และออฟไลน์ (offline)

5. ร้อยละของครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับภาค/ชาติ/นานาชาติ

6. ร้อยละของครูที่ใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ด้านการวิจัยและพัฒนา

โรงเรียนดำเนินการจัดทำวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาในภาพรวมของโรงเรียนทั้งด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัด ด้านการวิจัยและพัฒนา ร้อยละของโรงเรียนที่มีผลการวิจัย เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง

3.การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2562 : 16 - 19) มีหัวข้อดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน 2) ด้านระบบการบริหารจัดการ 3) ด้านปัจจัยพื้นฐาน 4) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

1. ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถบริหารจัดการโรงเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

2. ผู้บริหารบริหารจัดการด้วยเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่ง สพฐ. (OBECQA)

3. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (Academic Leadership) ที่มีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับ

4. ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและการบริหารจัดการ

5. ผู้บริหารสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

6. ผู้บริหารมีประสบการณ์การอบรม ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาในระดับชาติ/นานาชาติ

ตัวชี้วัด ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน

1. ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่บริหารจัดการโรงเรียนบรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
2. ร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ แห่ง สพฐ. (OBECQA) และเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA)
3. ร้อยละของผู้บริหารที่ได้รับรางวัลระดับชาติ/นานาชาติ
4. ร้อยละของผู้บริหารสามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
5. ร้อยละของผู้บริหารสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร
6. ร้อยละของผู้บริหารที่มีประสบการณ์การอบรม ศึกษาดูงาน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาในระดับชาติ/นานาชาติ

2. ด้านระบบการบริหารจัดการ

1. โรงเรียนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) และตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA)
2. โรงเรียนมีระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. โรงเรียนนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน
4. โรงเรียนมีการบริหารด้านบุคลากรอย่างอิสระและคล่องตัว
5. โรงเรียนสามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพความต้องการและจำเป็น
6. โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ตัวชี้วัด ด้านระบบการบริหารจัดการ

1. ร้อยละของโรงเรียนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ OBECQA และ TQA
2. ร้อยละของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากนวัตกรรม
3. ร้อยละของโรงเรียนที่นำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มาใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน
4. ร้อยละของโรงเรียนที่มีการบริหารด้านบุคลากรอย่างอิสระและคล่องตัว
5. ร้อยละของโรงเรียนสามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพความต้องการและจำเป็น

6. ร้อยละของโรงเรียนที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ด้านปัจจัยพื้นฐาน

1. โรงเรียนมีขนาดชั้นเรียนเหมาะสมตามมาตรฐานที่กำหนดทุกระดับและมีอัตราครู 1 คน ต่อ นักเรียนไม่เกิน 20 คน

2. โรงเรียนมีจำนวนนักเรียน 30 – 40 คนต่อห้องเรียน

3. ภาระงานสอนของครูมีความเหมาะสม ตามเกณฑ์ที่ กคศ. กำหนด

4. โรงเรียนจัดให้มีหนังสือ ตำราเรียน สื่อเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลอย่างเพียงพอ

5. โรงเรียนมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบความเร็วสูง เชื่อมโยงครอบคลุมพื้นที่ของโรงเรียน

6. โรงเรียนมีห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์มัลติมีเดีย (Electronics Multi-Media Classroom) ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ และมีอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เน้นความเป็นเลิศของนักเรียนตามกลุ่มสาระอย่างพอเพียง

7. ร้อยละของโรงเรียนที่มีห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ ศูนย์วิทยบริการ (Resource Center) ที่มีสภาพแวดล้อม/บรรยากาศเอื้อต่อการใช้บริการ มีสื่อที่เพียงพอเหมาะสมทันสมัย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้และการค้นคว้าอย่างหลากหลาย

8. ร้อยละของโรงเรียนที่ดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติของโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2552 (ปรับปรุง พ.ศ.2560) และผ่านเกณฑ์การประเมิน (เฉพาะมัธยมศึกษา)

ตัวชี้วัด ด้านระบบการบริหารจัดการ

4. ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

1. โรงเรียนมีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น/ภาค/ชาติ/นานาชาติ

2. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทรัพยากรระหว่างเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนา

3. โรงเรียนมีเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. นักเรียนและครูมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ตัวชี้วัด ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา

1. ร้อยละของโรงเรียนที่มีเครือข่ายร่วมพัฒนาทั้งในระดับท้องถิ่น/ภาค/ชาติ/นานาชาติ

2. ร้อยละของครู/นักเรียนที่มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ร้อยละของโรงเรียนมีเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. ภารกิจหลักของโรงเรียนในการพัฒนาและยกระดับการดำเนินโครงการสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลภารกิจหลักของโรงเรียนในการพัฒนาและยกระดับการดำเนินโครงการสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจโครงการและสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. จัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โดยเพิ่มรายวิชาเพิ่มเติม “สาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง” (Independent Study : IS)

4. จัดทำห้องปฏิบัติการ ศูนย์วิทยบริการ (Resource Center) ห้องสมุด พร้อมทั้งจัดหาครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อ ปรับบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้สู่สากล

5. สำรวจข้อมูลครูเพื่อเตรียมการพัฒนา

6. ดำเนินการบริหารด้วยระบบคุณภาพตามแนว OBECQA จัดตั้งและดำเนินการเครือข่ายร่วมพัฒนา

7. วิจัยและพัฒนาหารูปแบบการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยการมีส่วนร่วม

8. นำเสนอผลงานและการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

9. รายงานผลการประเมินโครงการพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่

4. แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นการพัฒนาหลักสูตรตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย.2562 : 22 - 28)

ข้อที่ 1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

ข้อที่ 2 เป็นหลักสูตรที่สนองนโยบายการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด โครงสร้างรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตร โดยนำมาเทียบเคียงกับหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. ศึกษาคุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่เป็นสากล ตามหลักสูตรของโรงเรียนมาตรฐานสากล

3. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา บริบทของโรงเรียน เพื่อมุ่งเน้นความเป็นไทยและความเป็นสากล

4. การปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากลสามารถเชื่อมโยงบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติมในระดับประถมศึกษา หรือจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาเพิ่มเติมในระดับมัธยมศึกษา ได้ตามสภาพความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา ดังนี้

4.1 ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาในโปรแกรมการเรียนรู้ของ EP (English Program) IEP (Intensive English Program) MEP (Mini English Program) หรือ IB (International Baccalaureate) และหลักสูตรที่เน้นความเป็นเลิศเฉพาะทาง เช่น วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ ภาษา ดนตรี กีฬา อาชีพ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทและความเป็นสากลทั้งในการจัดรายวิชาพื้นฐาน/รายวิชาเพิ่มเติม

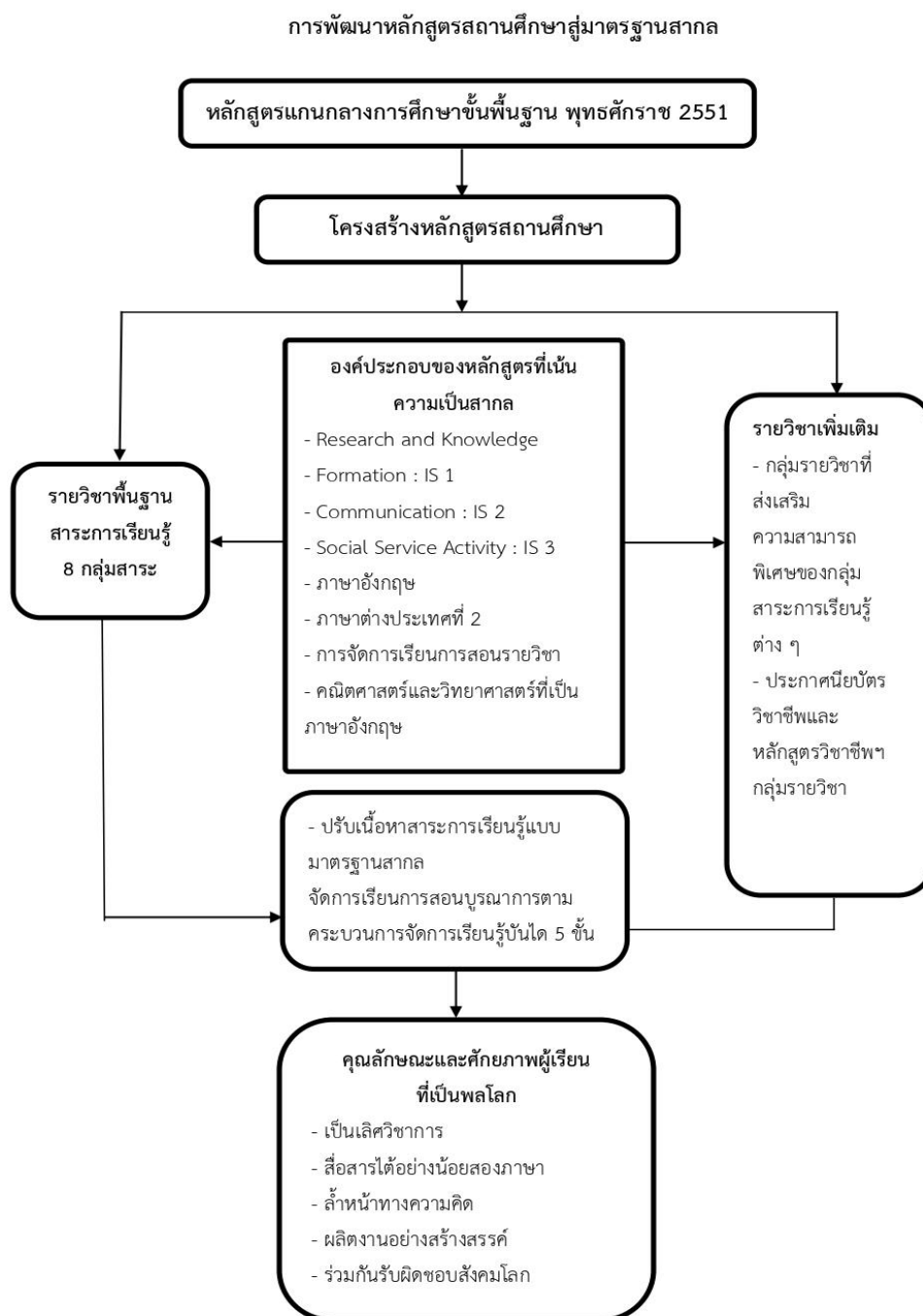
4.2 จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีลำดับขั้นตอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ บันได 5 ชั้น พัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลบรรลุเป้าหมาย โดยการปรับเนื้อหาสาระการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และจัดสาระการเรียนรู้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) ซึ่งจัดแบ่งเป็นสาระการเรียนรู้ 3 สาระ ประกอบด้วย

IS 1- การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation)

IS 2 – การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation)

IS 3 – การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity) ไปสู่การเรียนการสอนในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนด โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทและพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

5. จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่ 2

ภาพที่ 2.6 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2562 : 25)

5. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล

1. จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นและ

มัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากภาษาไทยและภาษาอังกฤษแล้ว ให้มุ่งเน้นภาษาต่างประเทศที่ 2 ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างน้อยหนึ่งภาษา

2. จัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มุ่งเน้นการใช้หนังสือ ตำราเรียนสื่อการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษ

3. จัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ควรศึกษาหนังสือตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศ นำมาเทียบเคียงเนื้อหาสาระ และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. จัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานของสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ทั้งระบบออนไลน์ (online) และออฟไลน์ (offline) ส่งเสริมการคิดผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

5. จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการห้องเรียนคุณภาพสนับสนุนให้มีการใช้การวิจัย สื่อนวัตกรรม ปรับลดเวลาในการสอนของครูในห้องเรียนและเพิ่มเวลาเรียนรู้ของผู้เรียนนอกห้องเรียนให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

6. จัดเตรียมและพัฒนาครูให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในการจัดการเรียนการสอนกับนานาชาติ

7. จัดการเรียนการสอน มุ่งเน้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถและทักษะที่สำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ได้แก่ Learning to Know. Learning to do. Learning to live together. Learning to be

8. จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ บัณฑิต 5 ชั้น ได้อย่างหลากหลายวิธีเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สาระการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study : IS) เป็นการเปิดโลกกว้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระในเรื่องหรือประเด็นที่สนใจ และดำเนินการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.2561 : 26)

9. เกณฑ์การจบหลักสูตร

9.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. ผู้เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิตและรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

2. ผู้เรียนต้องมีผลการเรียนผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิตโดยประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน 66 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต

3. ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับ 1-3

4. ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับ 1-3

5. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินเป็น “ผ่าน” (ผ)

9.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ผู้เรียนรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องมีผลการเรียนผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน 41 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต
3. ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับ 1-3
4. ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับ 1-3
5. ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินเป็น “ผ่าน” (ผ)

การวัดและประเมินผลเพื่อยกระดับสู่มาตรฐานสากลสถานศึกษาต้องสนับสนุนการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายและยกระดับคุณภาพในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทย	สถาบันภาษาไทย
คณิตศาสตร์	Mathematics and Computer Scienceสมาคมคณิตศาสตร์ แห่งประเทศไทย
วิทยาศาสตร์	สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (สสวท.)
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	สำนักทดสอบ สพฐ (คณะกรรมการ)
สุขศึกษาและพลศึกษา	มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักทดสอบ สพฐ (คณะกรรมการ)
ศิลปะ	มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักทดสอบ สพฐ (คณะกรรมการ)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	สำนักทดสอบ สพฐ. (คณะกรรมการ)
ภาษาอังกฤษ - British Council	- British Council , Delft Solaria A 2 ,JF. Test ,Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)
ภาษาต่างประเทศที่ 2	ใช้ข้อสอบของสถาบันเจ้าของภาษา
- ภาษาญี่ปุ่น	- Japan Foundation ,Han ban
- ภาษาจีน	- Goethe-Institute
- ภาษาเยอรมัน	- Diplôme d'Etudes en Langue français (DELFL)
- ภาษาฝรั่งเศส	- Diplôme Approfondi de Langue français (DALFL)

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ

รางวัลคุณภาพในการบริหารองค์กรทางการศึกษานั้นได้มีการจัดตั้งขึ้นหลายหน่วยงาน ไม่น้อยกว่า 80 ประเทศทั่วโลก โดยมีการปรับเปลี่ยนชื่อรางวัลแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละสถาบัน ซึ่ง ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิดหลักๆ ที่สำคัญที่มี 8 รางวัล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

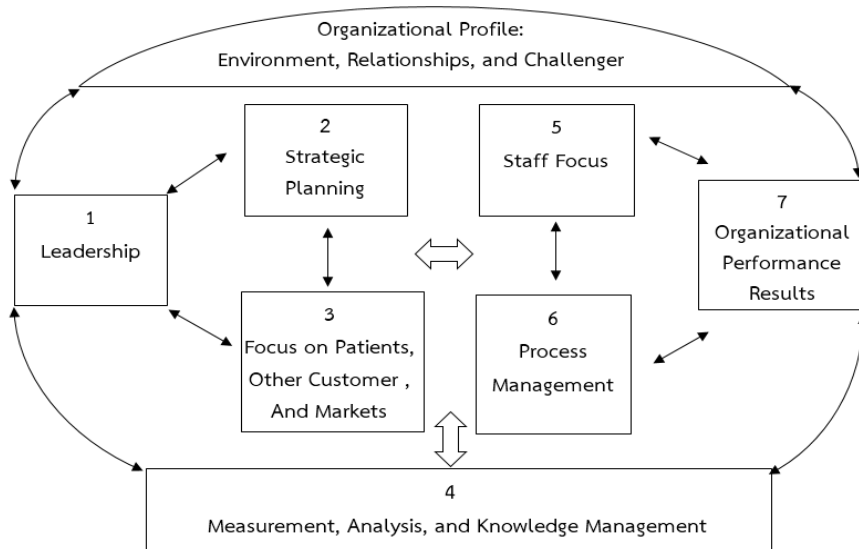
- 1) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA)
- 2) รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (European Quality Award : EQA)
- 3) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (Australian Quality Award : AQA)
- 4) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award : SQA)
- 5) รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศญี่ปุ่น (Japan Quality Award : JQA)
- 6) รางวัลคุณภาพแห่งชาติในประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA)
- 7) รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA)
- 8) รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

1. รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกามีแนวคิดพื้นฐานมาจากระบบบริหารคุณภาพโดยรวม (TQM) มุ่งที่จะให้ผู้นำองค์กรมีความมั่นใจ มีการดำเนินการที่ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้าระยะยาวร่วมกับการใช้แนวคิดของการกำหนดรางวัล Baldrige National Quality Award เป็นรางวัลคุณภาพระดับประเทศของสหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นโดยสภาคองเกรส เมื่อปี ค.ศ. 1987 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สหรัฐอเมริกามีความมั่นคงทางคุณภาพในระยะยาว รางวัลนี้มอบโดยสำนักงาน NIST (Office of Quality Program at the National of Standards and Technology) วัตถุประสงค์ในการมอบรางวัล MBNQA ในระยะเริ่มแรกมี 4 ประการ คือ 1) ส่งเสริมให้เกิดความตระหนัก และเข้าใจความสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพ ช่วยกระตุ้นให้บริษัทต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกามีการปรับปรุงคุณภาพ 2) เพื่อยกย่องบริษัทที่มีการบริหารคุณภาพที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพสินค้า และบริการ 3) เพื่อสร้างแนวทางเกณฑ์มาตรฐาน และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการที่จะประเมินความพยายามเพื่อพัฒนาคุณภาพของตนเองทั้งในทางธุรกิจ โรงงาน ภาครัฐ และองค์กรอื่น ๆ และ 4) เพื่อเป็น

ตัวอย่างแก่งค์กรของชาวอเมริกันที่ต้องการจะเรียนรู้วิธีการบริหารคุณภาพระดับสูง ปัจจุบันระบบคุณภาพของ Baldrige มีเกณฑ์คุณภาพเพื่อการดำเนินการเป็นเลิศ (criteria for performance excellence) เป็นข้อกำหนดของการประเมินองค์กรเพื่อเข้ารับรางวัล MBNQA โดยที่เกณฑ์นี้เป็นบรรทัดฐานในการประเมินตนเอง และเป็นข้อมูลป้อนกลับให้แก่งค์กร มีบทบาทสำคัญ ในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3 ประการ คือ 1) ช่วยในการปรับปรุงวิธีการดำเนินการความสามารถ และผลลัพธ์ขององค์กร 2) กระตุ้นให้มีการสื่อสาร และเป็นสารสนเทศวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างองค์กรต่าง ๆ และ 3) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการผลการดำเนินการขององค์กรรวมทั้งเป็นแนวทางในการวางแผน และเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ (ทรงพล เจริญคำ.2552 : 63-64)

อัญชลี ประกายเกียรติ (2552 : 37) ได้สรุปไว้ว่าเกณฑ์รางวัลคุณภาพนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้องค์กรใช้เป็นแนวทางที่บูรณาการในการจัดการผลการดำเนินการ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการส่งมอบคุณค่าที่ดีให้แก่ลูกค้า ปรับปรุงประสิทธิผลและความสามารถขององค์กรโดยรวม เกิดการเรียนรู้ขององค์กรและแต่ละบุคคล ในด้านการศึกษาที่มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของ Baldrige เพื่อเป็นข้อกำหนดการประเมินองค์กร โดยมีองค์ประกอบของการประเมิน 7 ด้าน คือ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติการ 6) การมุ่งเน้นกระบวนการและ 7) ผลลัพธ์ระบบ ซึ่งครอบคลุมรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังแสดงตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.7 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA)

กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (MBNQA) ตาม Education Criteria for Performance Excellence 2013-2014 มีรายละเอียดดังนี้ (Baldrige National Quality Program, 2013 : 7-24)

1. การนำองค์กร (Leadership) กล่าวถึงวิธีการปฏิบัติตนของผู้บริหารระดับสูงที่ได้ กำกับดูแล องค์กร ประกอบด้วย

1.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับสูง (senior leadership) เป็นลักษณะสำคัญของผู้บริหารระดับสูงที่ดำเนินการสร้างองค์กรที่ยั่งยืน ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการสื่อสาร การสร้างความสมดุลและความคุ้มค่าของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด กระตุ้นให้มีการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และการสร้างองค์กรที่มุ่งเน้นในการดำเนินการสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ชัดเจนในการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความยั่งยืน

1.2 ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม (governance and societal responsibilities) เป็นระบบการกำกับขององค์กรรวมถึงการพัฒนาภาวะผู้นำ และเป็นวิธีการที่ทำให้ทุกคนในองค์กรทำงานถูกต้องตามกฎหมายและมีจริยธรรม รวมถึงวิธีที่จะตอบสนองความรับผิดชอบต่อสังคมและวิธีการที่จะสนับสนุนชุมชน

2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (strategic planning) วิธีการที่องค์กรจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการขององค์กร มีการดำเนินการเมื่อสถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีกระบวนการประเมินผล ประกอบด้วย

2.1 การจัดทำกลยุทธ์ (strategy development) เป็นวิธีการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรในการรับมือกับความท้าทายและการใช้ประโยชน์ วิธีการที่จะทำให้การตัดสินใจเกี่ยวกับระบบการทำงานที่ ความสามารถหลัก วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และเป้าหมาย ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมของคุณในการแข่งขันและความสำเร็จในอนาคต

2.2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategy implementation) เป็นวิธีการแปลงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์สู่แผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และวิธีการที่องค์กรประเมินการดำเนินการโดยเทียบกับแผนปฏิบัติการที่วางแผน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่าการนำกลยุทธ์ไปใช้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กร

3. การมุ่งเน้นลูกค้า (customer focus) เป็น วิธีการที่องค์กรมีส่วนร่วมกับนักเรียนและลูกค้าอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในระยะยาว รวมถึงวิธีที่องค์กรรับฟังเสียงของลูกค้า สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าและการใช้ข้อมูลของลูกค้าในการปรับปรุงและหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

3.1 การรับฟังเสียงของลูกค้า (voice of the customer) เป็นกระบวนการขององค์กรในการฟังเสียงลูกค้า ขององค์กร และการกำหนดความพึงพอใจและความไม่พอใจของลูกค้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการเก็บข้อมูลความคาดหวังของลูกค้า

3.2 การสร้างความผูกพันกับลูกค้า (customer engagement) เป็นกระบวนการขององค์กรในการกำหนดและการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาและการให้บริการแก่ลูกค้าเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกค้าสามารถหาข้อมูลและการสนับสนุน และสำหรับการระบุกลุ่มลูกค้า และกลุ่มตลาดรายการนี้ต้องการทราบถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า และการจัดการข้อร้องเรียน มีจุดมุ่งหมายการปรับปรุงการตลาด มุ่งเน้นวัฒนธรรมของลูกค้าและเพื่อเพิ่มลูกค้าและความผูกพันของลูกค้า

4. การวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ (measurement, analysis and knowledge management) เป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน และการจัดการความรู้ขององค์กรในการผลักดันพัฒนา นวัตกรรม และความสามารถในการแข่งขันขององค์กรถือเป็น “ศูนย์สมอง” สำหรับการจัดการดำเนินงานขององค์กรด้วยวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ หัวใจสำคัญการใช้ข้อมูลสารสนเทศจะต้องเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพและพร้อมใช้งาน ข้อมูล การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ จะเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นของการได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อให้ผลผลิตเจริญเติบโต และยังรวมถึงการพิจารณายุทธศาสตร์ประกอบด้วย

4.1 การวัดการวิเคราะห์และการปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กร (measurement, analysis, and improvement of organizational performance) เป็นวิธีการที่องค์กรเลือกและใช้ข้อมูลสำหรับการวัดประสิทธิภาพการวิเคราะห์และทบทวนในการสนับสนุนของการวางแผนขององค์กรและการปรับปรุงประสิทธิภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแนะนำกระบวนการการจัดการขององค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญและเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กรหรือการเปลี่ยนแปลงภายนอกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเพื่อกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.2 การจัดการความรู้ของข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ (knowledge management, information and information technology) เป็นวิธีการสร้างและการจัดการความรู้ขององค์กร และวิธีการที่จะช่วยให้ข้อมูล สารสนเทศ ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์มีคุณภาพพร้อมใช้งานได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและในกรณีฉุกเฉิน มีจุดมุ่งหมาย เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรและเพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม

5. การมุ่งเน้นบุคลากร (workforce focus) มุ่งเน้นไปที่การสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง และมีส่วนร่วมต่อพนักงานขององค์กรที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และวิธีการที่องค์กรจะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

5.1 สภาพแวดล้อมของบุคลากร (workforce environment) เป็นความสามารถของบุคลากรและความต้องการขององค์กร วิธีการที่จะตอบสนองความต้องการเพื่อให้บรรลุผลงานขององค์กร การสร้างบรรยากาศสนับสนุนการทำงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานให้องค์กรประสบความสำเร็จและสนับสนุนพนักงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ความผูกพันของบุคลากร (workforce engagement) เป็นระบบขององค์กรในการจัดการประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาบุคลากร และกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วม เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพตามความสามารถที่ดีที่สุด ระบบมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพตามความสามารถที่ดีที่สุด แก้ไขความสามารถหลัก และเพื่อช่วยให้บรรลุแผนปฏิบัติการและความยั่งยืนขององค์กร

6. การมุ่งเน้นกระบวนการ (operations focus) มุ่งเน้นไปที่การทำงานขององค์กรโปรแกรมการศึกษา การออกแบบบริการและการจัดส่งสินค้า และประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กร ประกอบด้วย

6.1 กระบวนการทำงาน (work processes) เป็นวิธีการจัดการของโปรแกรมการศึกษาที่สำคัญ การบริการและการออกแบบกระบวนการทำงาน ที่มีจุดมุ่งหมายของการสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้า ขององค์กรให้บรรลุความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนขององค์กร

6.2 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (operational effectiveness) เป็นวิธีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กรเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า การจัดการที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์สำหรับอนาคต

7. ผลลัพธ์ (result) มุ่งเน้นครอบคลุมผลลัพธ์ทั้งหมดที่จำเป็นในการสนับสนุนองค์กรการศึกษา : ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียนและกระบวนการ นักเรียนและผลที่มุ่งเน้นลูกค้าอื่นๆ ผลลัพธ์ของบุคลากร ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำและระบบการกำกับดูแลองค์กร และงบประมาณทางการเงินและการตลาดที่มีประสิทธิภาพโดยรวม ประกอบด้วย

7.1 ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้และกระบวนการ (student learning and process results) เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนและผลดำเนินงานขององค์กรที่สำคัญซึ่งแสดงให้เห็นถึงโปรแกรมการศึกษาและคุณภาพการให้บริการและคุณค่านำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนและรวมถึงความพึงพอใจและความผูกพันลูกค้าอื่น ๆ

7.2 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า (customer-focused results) เกี่ยวกับนักเรียนและผลการดำเนินงานที่มุ่งเน้นนักเรียนและลูกค้าอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ดีขององค์กรที่ได้รับความพึงพอใจของนักเรียนและลูกค้าอื่น ๆ และการมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ต่อองค์กรอื่น

7.3 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร (workforce-focused results) มุ่งเน้นผล

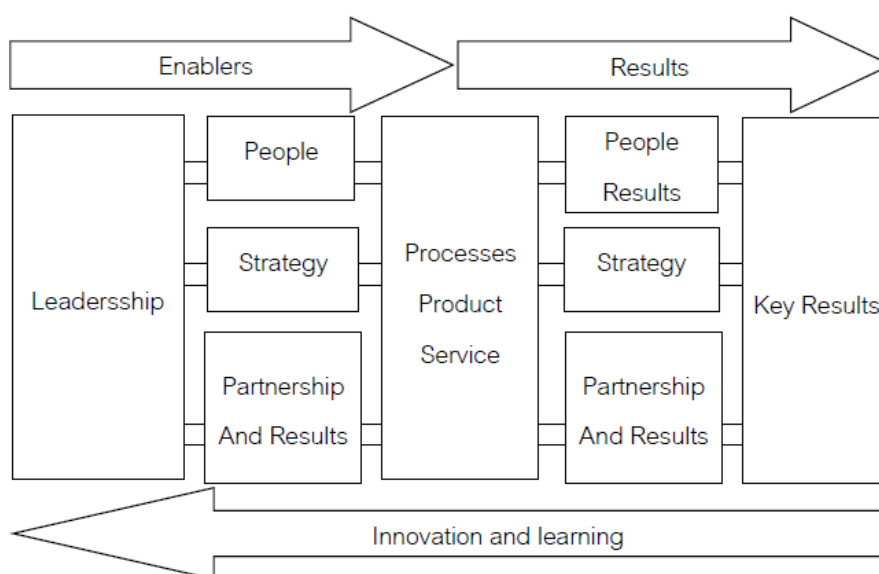
การปฏิบัติงานขององค์กรซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ดีขององค์กรได้รับการสร้างและการบำรุงรักษาที่มีประสิทธิภาพมีส่วนร่วมและเรียนรู้สภาพแวดล้อมสำหรับสมาชิกทั้งหมดขององค์กร

7.4 ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำและการกำกับดูแล (leadership and governance results) แสดงให้เห็นถึงผลของภาวะผู้นำระดับสูงและการกำกับดูแลองค์กรซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบทางการเงิน ด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม

7.5 ผลลัพธ์ด้านงบประมาณการเงินและการตลาด (budgetary, financial and market results) แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานด้านงบประมาณการเงินและการตลาดซึ่งแสดงถึงความยั่งยืนทางการเงินและความสำเร็จทางการตลาดขององค์กร

2. รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (European Quality Award : EQA)

รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (European Quality Award : EQA) เริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. 1991 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุน กระตุ้น และยกย่องการจัดการคุณภาพทั้งองค์กรที่ประสบความสำเร็จ รางวัลนี้ดำเนินการโดยมูลนิธิสำหรับการจัดการคุณภาพแห่งยุโรป (European Foundation for Quality Management : EFQM) ซึ่งตั้งโดยบริษัทชั้นนำแห่งยุโรป 14 แห่ง เมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1988 สมาชิกเมื่อปี ค.ศ. 1994 มีมากกว่า 300 บริษัท ซึ่งมาจากประเทศยุโรปตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ สิ่งหนึ่งที่บริษัทเหล่านี้มี คือ การยึดมั่นหลักการของการจัดการคุณภาพทั้งองค์กรร่วมกัน วัตถุประสงค์ของ EFQM คือ การยกย่องและให้รางวัลบริษัทที่มีฐานการผลิตในยุโรปที่ประสบความสำเร็จในการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร และกระตุ้นให้บริษัทอื่นสามารถทำตามได้ มีการเผยแพร่ข้อมูล และให้การศึกษา เพื่อให้สังคมและธุรกิจเห็นความสำคัญของคุณภาพที่มีต่อมาตรฐานการครองชีพและความสามารถในการแข่งขันของยุโรปรางวัลนี้มี 2 ประเภท คือ รางวัล EFQM และรางวัล EQA ทางด้านรางวัล EFQM เป็นรางวัลที่ให้กับผู้ที่มีผลงานยอดเยี่ยมในการจัดการคุณภาพ และใช้แนวคิดการจัดการคุณภาพทั้งองค์กรเป็นหลักการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานนั้นกระทำโดยอาศัยเกณฑ์ที่พัฒนามาจากงานวิจัยที่อยู่ในตัวแบบโดยมองในภาพรวมที่เรียกว่า EFQM Excellence Model ตัวชี้วัดในรูปแบบ EFQM มี 9 เกณฑ์แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นตัวกระทำ (enablers) ในกลุ่มนี้ครอบคลุมสิ่งที่องค์กรได้จัดทำประกอบด้วย 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) บุคลากร 3) นโยบายและกลยุทธ์ 4) คู่ความร่วมมือและทรัพยากร และ 5) กระบวนการ สำหรับกลุ่มที่เป็นผลลัพธ์ (results) ในกลุ่มนี้เป็นผลที่มาจากการกระทำประกอบด้วย 4 เกณฑ์ ได้แก่ 1) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร 2) ผลลัพธ์ด้านลูกค้า 3) ผลลัพธ์ด้านชุมชน และ 4) ผลลัพธ์ด้านงานหลัก โดยผลลัพธ์เป็นเหตุมาจากการกระทำและผลป้อนกลับจากผลลัพธ์จะช่วยให้เกิดการปรับปรุง การกระทำ ซึ่งความสัมพันธ์ของเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงตามภาพต่อไปนี้ (ทรงพล เจริญคำ .2552 : 66-67)

ภาพที่ 2.8 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งยุโรป (European Quality Award : EQA)
(ทรงพล เจริญคำ.2552 : 67)

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งยุโรปมีรายละเอียด ดังนี้

1. การนำองค์กร (leadership) หมายถึง วิธีการที่กลุ่มผู้บริหารองค์กรนำเอาวิธีการปรับปรุงคุณภาพมาใช้ในกระบวนการทำงาน มีเกณฑ์ย่อยได้แก่ 1) วิธีการที่ผู้บริหารพัฒนาวิสัยทัศน์ พันธกิจ คุณค่าและจริยธรรม และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 2) วิธีการกำหนดกำกับ ทบทวน ในการปรับปรุงระบบบริหารองค์กรและผลการดำเนินการ 3) วิธีการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนเสียภายนอก 4) วิธีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศของบุคลากรขององค์กรและ 5) วิธีการที่สร้างความมั่นใจว่าองค์กรมีความยืดหยุ่นและบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. กลยุทธ์ขององค์กร (strategy) หมายถึง วิธีการที่องค์กรใช้แนวคิดในการปรับปรุงคุณภาพในการกำหนดแนวทางการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ และปรับปรุงกลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์กำหนดมาจากความเข้าใจในความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสภาพแวดล้อมภายนอก 2) กลยุทธ์กำหนดมาจากความเข้าใจผลการดำเนินการภายใน และสมรรถนะขององค์กร 3) กลยุทธ์และนโยบายถูกพัฒนา ทบทวนและปรับปรุง และ 4) กลยุทธ์และนโยบายมีการสื่อสารและนำสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการ กระบวนการ และวัตถุประสงค์

3. บุคลากร (people) หมายถึง วิธีการที่องค์กรใช้ศักยภาพของพนักงาน เพื่อปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีเกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) ทรัพยากรบุคคลได้รับการวางแผนที่จะสนับสนุนกลยุทธ์ 2) มีการพัฒนาสมรรถนะและความรู้ของบุคลากร 3) การพัฒนาบุคลากรที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและมอบอำนาจ

จากบุคลากร 4) มีการสื่อสารกันทั้งในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) การมอบรางวัล การระลึกถึง และการดูแลเอาใจใส่บุคลากร

4. คู่ความร่วมมือและทรัพยากร (partnership and resources) หมายถึง วิธีการที่องค์กรวางแผนจัดการกับคู่ความร่วมมือภายนอก และทรัพยากรภายใน เพื่อให้สนับสนุนนโยบายและกลยุทธ์ และกระบวนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสภาพปัจจุบันและความต้องการเป็นอนาคต ชุมชน และสภาพแวดล้อมมีเกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) การจัดการเกี่ยวกับคู่ร่วมมือภายนอกเพื่อผลประโยชน์ที่ยั่งยืน 2) การบริหารการเงินเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืน 3) การบริหารอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และ 4) การบริหารข้อมูลและความรู้ที่สนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและสร้างสมรรถนะให้กับองค์กร

5. กระบวนการ (processes) หมายถึง การออกแบบ การจัดการและปรับปรุงกระบวนการเพื่อที่จะสร้างความพึงพอใจและก่อให้เกิดคุณค่าเพิ่มให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีเกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) กระบวนการได้รับการออกแบบและบริหารอย่างมีระบบ 2) ผลิตภัณฑ์และบริการได้รับการออกแบบและพัฒนาเพื่อเพิ่มคุณค่าสำหรับลูกค้า 3) ผลิตภัณฑ์และบริการได้รับการประชาสัมพันธ์และการตลาด 4) ผลิตภัณฑ์และบริการได้รับการผลิต ส่งมอบ และบริการที่ดี และ 5) การจัดการและการขยายความสัมพันธ์กับลูกค้า

6. ผลลัพธ์ด้านลูกค้า (customer results) หมายถึง การรับรู้ของลูกค้าต่อผลิตภัณฑ์และบริการขององค์กร มีเกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) การวัด การรับรู้ของลูกค้าต่อผลผลิต บริการ และลูกค้าสัมพันธ์ 2) การวัดเพื่อประเมินความพึงพอใจของลูกค้าต่อองค์กร

7. ผลลัพธ์ด้านบุคลากร (people results) หมายถึง ความรู้สึกของบุคลากรในองค์กร เกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) การรับรู้ในด้านความผูกพันและความพึงพอใจของบุคลากรต่อองค์กรและ 2) การวัดเพื่อประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อองค์กร

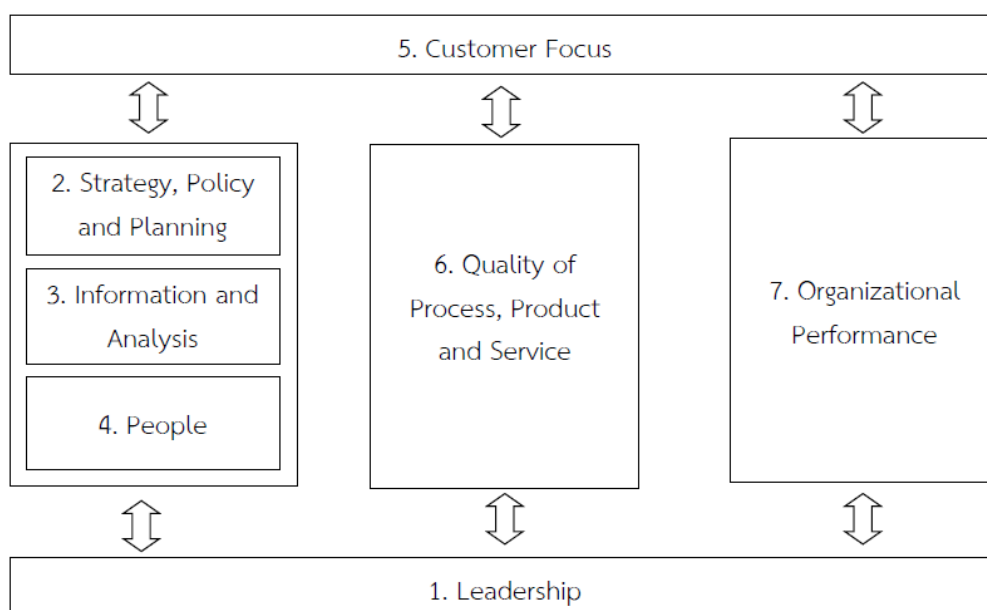
8. ผลลัพธ์ด้านชุมชน (society results) หมายถึง การรับรู้ของชุมชนโดยรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์กร เกณฑ์ย่อย ได้แก่ 1) การรับรู้ชุมชนต่อความสำเร็จขององค์กรในด้านความพึงพอใจ ความต้องการและความหวังต่อองค์กร และ 2) การวัดเพื่อประเมินเกี่ยวกับผลกระทบขององค์กรต่อชุมชน

9. ผลการดำเนินการหลัก (key results) หมายถึง การบรรลุผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ เกณฑ์ย่อย ได้แก่ ผลผลิตของผลการดำเนินงานหลักขององค์กร

3 รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย (Australian Quality Award : AQA)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian Quality Award : AQA) ตั้งโดยองค์กรออสเตรเลียวิสาหกิจ (Enterprise Australia) ในปี ค.ศ. 1988 โดยมีพื้นฐานมาจากรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา และรางวัลคุณภาพแห่งยุโรป เพื่อกระตุ้นให้บริษัทในประเทศปรับปรุง

คุณภาพสินค้าและบริการ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กร ซึ่งเกณฑ์ประเมินของรางวัลคุณภาพนี้มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ นโยบายและการวางแผน 3) ข้อมูลและการวิเคราะห์ 4) บุคลากร 5) มุ่งเน้นลูกค้า 6) คุณภาพของกระบวนการ ผลผลิตและบริการ และ 7) ผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งกรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพ (Vokurka, Stading & Brazeal .2000 : 44) ได้กล่าวว่าจะแสดงตามภาพต่อไปนี้

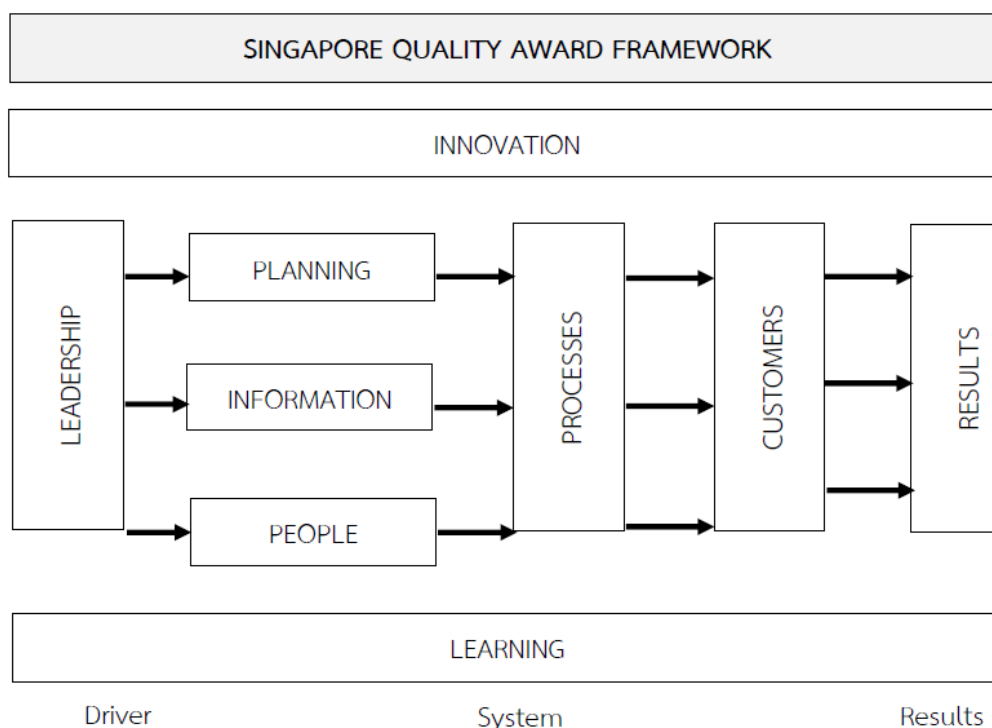

ภาพที่ 2.9 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศออสเตรเลีย

(Australian Quality Award : AQA) (Vokurka, Stading & Brazeal, 2000 : 44)

4. รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award : SQA)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (Singapore Quality Award : SQA) นั้นถือได้ว่าเป็นรางวัลอันทรงเกียรติ ซึ่งก่อตั้งขึ้นมาจากการสนับสนุนของนายกรัฐมนตรี ในปี 1994 เพื่อมอบให้กับหน่วยงานและองค์กรที่มีความเป็นเลิศในธุรกิจของตน โดยรางวัลนี้มีจุดมุ่งหมายคือการทำให้ประเทศสิงคโปร์นั้นกลายเป็นประเทศที่มีความเป็นเลิศทางการบริหารธุรกิจในระดับโลก โดยมีกรอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (SPRING Singapore (2017) ดังแสดงตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.10 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์
(Singapore Quality Award : SQA) (SPRING Singapore, 2017)

เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของสิงคโปร์ได้อาศัยพื้นฐานมาจากการประเมินผล และผลการดำเนินงานของผู้สมัคร เพื่อ 1) ให้เข้าใจสิ่งที่จำเป็นในการที่จะประสบความสำเร็จขององค์กร 2) เพิ่มผลการดำเนินงานและความสามารถขององค์กรให้สูงขึ้น และ 3) แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับหลักการดำเนินที่ดีระหว่างองค์กรต่างๆ โดยมีเกณฑ์ทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ (leadership) โดยผู้นำจะต้องพัฒนา วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมและจริยธรรม และเป็นแบบอย่างของวัฒนธรรมของความเป็นเลิศ ได้รับการมีส่วนร่วมในการสร้างความไว้วางใจว่าองค์กรมีการจัดระบบการพัฒนาและนำมาใช้ปรับปรุงดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถโต้ตอบกับลูกค้า คู่ค้า และตัวแทนของชุมชนได้ ปลูกฝังและเสริมสร้างวัฒนธรรมของความเป็นเลิศขององค์กรมีการเปลี่ยนแปลงองค์กร

2. การวางแผน (planning) โดยองค์กรควรตระหนักถึงวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรผ่านกลยุทธ์ที่ดีที่กำหนดไว้ กระบวนการดำเนินการเป็นในทิศทางเดียวกับกลยุทธ์ ขั้นตอนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ควรจะมีมุ่งมั่นและขึ้นอยู่กับความต้องการในปัจจุบันและอนาคตและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดขององค์กรโดยอาศัยข้อมูลจากมาตรการประสิทธิภาพการทำงานและผลการวิจัยการเรียนรู้และกิจกรรมภายนอกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อมูล (information) โดยต้องมีการประเมินที่มีประสิทธิภาพ การวิเคราะห์และระบบการจัดการความรู้ การใช้ข้อมูลเพื่อติดตามการทำงานและประสิทธิภาพการทำงาน การเปรียบเทียบกับคู่แข่ง และสิ่งที่ดี รับฟังความคิดเห็นขององค์กร ตรวจสอบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพโดยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างสะดวกสบายด้วยข้อมูลซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ พนักงานทำงานผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตและระบบใช้งานง่าย เรียนรู้การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและปรับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและจัดการความรู้

4. พนักงาน (people) โดยองค์กรจะต้องพัฒนาศักยภาพของพนักงานให้เต็มที่มีความเป็นธรรมชาติและความเท่าเทียมกันในหมู่พนักงาน ได้รับการฝึกฝนในทุกระดับ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพนักงานและเพิ่มขีดความสามารถในการเปลี่ยนแปลง พนักงานควรได้รับการดูแล ได้รับรางวัลและได้รับการยอมรับ มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้กับองค์กร โดยการวางแผนการพัฒนาและการจัดการ ทรัพยากรมนุษย์ การทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง การให้ค่าตอบแทน หรือรางวัลสำหรับทีมที่การทำงานมีประสิทธิภาพ มีระบบการจัดการความรู้เพื่อให้ความรู้ที่สามารถใช้ร่วมกันในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการทำงาน สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก มีกิจกรรมสันทนาการและส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ การให้ค่าปรึกษา ตรวจสอบสถานที่ทำงานมีมาตรฐานความปลอดภัย

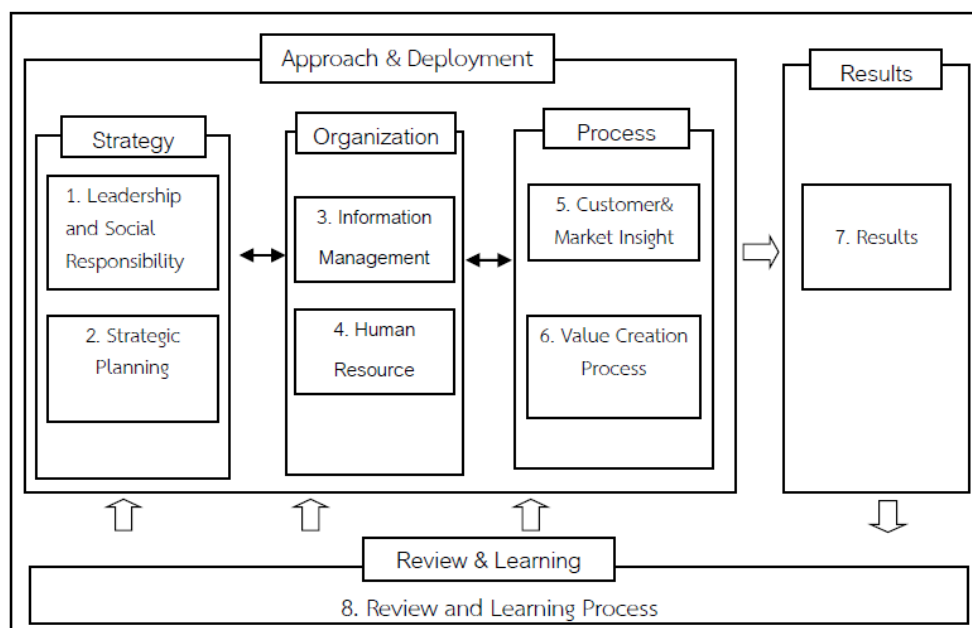
5. กระบวนการ (processes) โดยต้องมีการจัดการกระบวนการเพื่อให้มั่นใจว่าการทำงานขององค์กรได้รับการออกแบบที่สร้างคุณค่าให้ลูกค้า เตรียมความพร้อมสำหรับเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น กระบวนการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึง การออกแบบกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับองค์กรเป้าหมายและความสามารถ การรักษาข้อมูลที่ชัดเจนและรายละเอียดทั้งหมดที่สำคัญใช้ข้อมูลในการปรับปรุงองค์กรจากผลการประเมินการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์กระบวนการ การวิจัยการเปรียบเทียบเทียบเคียง และรับฟังความคิดเห็นของลูกค้า

6. ลูกค้า (customer) โดยต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของลูกค้าโดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์และสร้างความมั่นใจของลูกค้า รับฟังเสียงของลูกค้าและผลของลูกค้า ให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการทำความเข้าใจลูกค้าและตลาด ข้อมูลนี้อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์กรในตลาด

7. ผลลัพธ์ (results) โดยผลลัพธ์ที่มุ่งเน้นครอบคลุมถึงผลลัพธ์ของลูกค้า ผลลัพธ์ขององค์กร ผลลัพธ์ทางการเงินและการตลาด ผลลัพธ์ด้านประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานและผลลัพธ์ด้านผลการดำเนินงาน

5. รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Japan Quality Award : JQA)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Japan Quality Award : JQA) ก่อตั้งขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ.1950 โดยสหพันธ์นักวิทยาศาสตร์และวิศวกรรวมแห่งประเทศไทย (JUSET) ซึ่งรูปแบบของการบริหารนั้นได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) โดยนำมาแก้ไขและปรับให้เข้ากับรูปแบบการบริหารของญี่ปุ่นซึ่งรางวัลคุณภาพแห่งชาตินี้เป็นรางวัลที่ให้เป็นประจำทุกปีสำหรับองค์กรที่ดำเนินการโดยใช้แนวทางของระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) ไม่กำหนดว่าจะเป็นอย่างองค์กรของรัฐบาลหรือเอกชนและไม่กำหนดขนาดขององค์กร รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรทั้งในประเทศญี่ปุ่นและต่างประเทศมีสิทธิจะสมัครเข้ารับการประเมินเพื่อรับรางวัล ซึ่งการให้รางวัลในแต่ละปีจะไม่กำหนดจำนวน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนองค์กรที่มีผลการประเมินหรือคะแนนผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด จำแนกได้เป็น 3 ประเภทได้แก่ 1) รางวัลสำหรับองค์กรที่สนใจทั่วไป (Application Prize) เป็นรางวัลที่ให้สำหรับองค์กรหรือส่วนใดส่วนหนึ่งที่เป็นหน่วยงานในองค์กรที่มีการพัฒนาไปสู่ระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรในระยะเวลาที่กำหนด โดยองค์กรของประเทศทั่วโลกสามารถสมัครเข้ารับการประเมินเพื่อรับรางวัลได้ 2) รางวัลสำหรับบุคคล (Deming Prize for Individuals) เป็นรางวัลที่มอบให้สำหรับบุคคลที่โดดเด่นในด้านการศึกษาและค้นคว้าเรื่องระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร หรือบุคคลที่มีบทบาทในการเผยแพร่แนวคิดของระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร และ 3) รางวัลการควบคุมคุณภาพ (Quality Control Award for Operation Business Units) เป็นรางวัลที่มอบสำหรับการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจที่พัฒนาไปสู่การควบคุมคุณภาพและการบริหารคุณภาพในแนวทางของระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรตามระยะเวลาที่กำหนด โดยมอบให้องค์กรธุรกิจในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก สำหรับการพิจารณารางวัลนั้นมีเกณฑ์ที่ใช้ทั้งหมด จำนวน 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) สารสนเทศเพื่อการจัดการ 4) ทรัพยากรมนุษย์ 5) ลูกค้าและตลาด 6) กระบวนการ 7) ผลลัพธ์ และ 8) การทบทวนและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีกรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Japan Quality Award Council .2017) ดังแสดงตามภาพต่อไปนี้

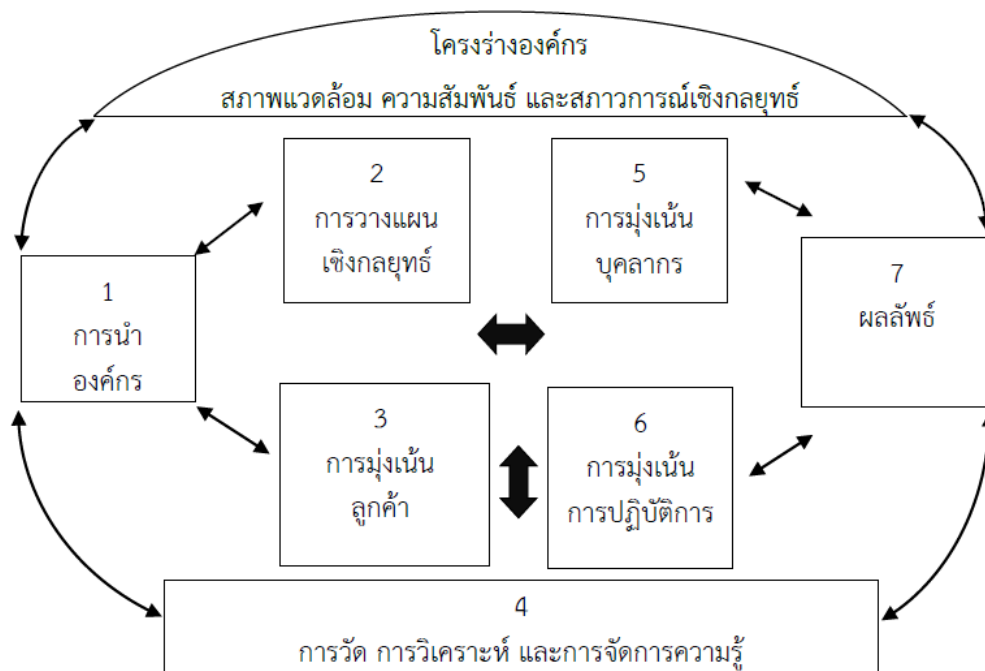

ภาพที่ 2.11 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย
(Japan Quality Award : JQA) (Japan Quality Award Council. 2017)

6. รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA) เริ่มต้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ.2539 ตั้งแต่มีการลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้กับองค์กรโดยทั่วไปที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ (performance excellence) ต่อมาได้มีการนำแนวทางดังกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้ในสถาบันการศึกษาอย่างแพร่หลาย โดยกำหนดเกณฑ์เรียกว่า Baldrige Education Criteria for Performance Excellence ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ในการจัดทำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ และดำเนินการตรวจประเมินองค์กรที่มีความประสงค์เสนอเพื่อขอรับรางวัล องค์กรที่ผ่านการตรวจประเมินได้รับคะแนนตั้งแต่ 650 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1,000 คะแนน จะได้รับรางวัล TQA และมีสิทธิใช้ตราสัญลักษณ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นรางวัลระดับมาตรฐานโลกเนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่มีต้นแบบมาจากรางวัลคุณภาพแห่งชาติในประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) ซึ่งมีข้อกำหนดของเกณฑ์ ประกอบด้วย 7 หมวดประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นลูกค้า 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และ 7)

ผลลัพธ์ ซึ่งรายละเอียดทั้ง 7 หมวด มีข้อกำหนดเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ.2556 : 7-8) ดังแสดงตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.12 กรอบเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย
(Thailand Quality Award : TQA) (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ.2556 : 8)

กรอบแนวคิดเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศไทย (Thailand Quality Award : TQA) มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การนำองค์กร เป็นการตรวจประเมินว่าการกระทำของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรได้ชี้แนะและทำให้องค์กรมีความยั่งยืนอย่างไร รวมทั้งตรวจประเมินระบบการกำกับดูแลและองค์กร และวิธีการที่องค์กรใช้เพื่อบรรลุผลด้านกฎหมาย จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้างรวมทั้งการสนับสนุนชุมชนที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การนำองค์กรโดยผู้บริหารระดับสูง ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 2 ประเด็น คือวิสัยทัศน์ ค่านิยมและพันธกิจ และการสื่อสารและผลการดำเนินการขององค์กร 2) การกำกับดูแลองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 3 ประเด็น คือ การกำกับดูแลองค์กร การประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและมีจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้างและการสนับสนุนชุมชนที่สำคัญ
2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ เป็นการตรวจประเมินว่าองค์กรจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการขององค์กรอย่างไร รวมทั้งตรวจประเมินการนำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ

ที่เลือกไว้ไปปฏิบัติ การปรับเปลี่ยนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ตลอดจนวิธีการวัดผลความก้าวหน้า ประกอบด้วย 1) การจัดทำกลยุทธ์ ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 2 ประเด็นคือ การทำกลยุทธ์ และ วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 2 ประเด็น คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการและการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติและการคาดการณ์ผลการดำเนินการ

3. การมุ่งเน้นลูกค้า เป็นการตรวจประเมินวิธีการที่องค์กรสร้างความผูกพันกับลูกค้าเพื่อความสำเร็จด้านตลาดในระยะยาว กลยุทธ์ในการสร้างความผูกพันนี้ครอบคลุมถึงวิธีการที่องค์กรรับฟังเสียงของลูกค้า สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า และใช้สารสนเทศนี้เพื่อปรับปรุงและค้นหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) เสียงของลูกค้า ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 2 ประเด็นคือ การรับฟังลูกค้า และการประเมินความพึงพอใจและความผูกพันของลูกค้า 2) ความผูกพันของลูกค้า ซึ่งมีประเด็นย่อย คือ ผลลัพธ์และการสนับสนุนลูกค้า และการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า

4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นการตรวจประเมินว่าองค์กรเลือกรวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ และสินทรัพย์ทางความรู้ได้อย่างไร และองค์กรมีการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไร ตลอดจนองค์กรใช้ผลการทบทวนเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร มีการพิจารณา 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การวัดผลการดำเนินการ การวิเคราะห์ การทบทวนผลการดำเนินการ และการปรับปรุงผลการดำเนินการ

2) การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 2 ประเด็น ได้แก่ การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การจัดการความรู้ และการจัดการทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ

5. การมุ่งเน้นบุคลากร เป็นการตรวจประเมินถึงความสามารถขององค์กรในการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตราากำลังบุคลากร และความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากรที่ก่อให้เกิดผลการดำเนินการที่ดี รวมทั้งการตรวจประเมินว่าองค์กรมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความผูกพัน จัดการ และพัฒนาบุคลากร เพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่ให้สอดคล้องไปในทางเดียวกันกับพันธกิจ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการโดยรวมขององค์กร ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมของบุคลากร มีการพิจารณา 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ ขีดความสามารถ อัตรากำลังบุคลากร และบรรยากาศการทำงานของบุคลากร และ 2) ความผูกพันของบุคลากร ซึ่งมีประเด็นย่อยในการพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรการประเมินความผูกพันของบุคลากร และการพัฒนาบุคลากรและผู้นำ

6. การจัดการกระบวนการ เป็นการตรวจประเมินว่าองค์กรมีวิธีการอย่างไรในการออกแบบ จัดการ และปรับปรุงระบบงานและกระบวนการทำงาน เพื่อส่งมอบคุณค่าแก่ลูกค้า และทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและยั่งยืน รวมทั้งให้อธิบายถึงการเตรียมพร้อมต่อภาวะฉุกเฉินประกอบด้วย

1) ระบบงาน พิจารณา 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ การออกแบบระบบงาน การจัดการระบบงาน และการเตรียมพร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน 2) กระบวนการทำงาน พิจารณา 2 ประเด็นย่อย ได้แก่ การออกแบบกระบวนการทำงาน และการจัดการกระบวนการทำงาน

7. ผลลัพธ์ เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินการและการปรับปรุงในการดำเนินงานที่สำคัญทุกด้านขององค์กร ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านผลิตภัณฑ์ และกระบวนการ ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นลูกค้าผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร และผลลัพธ์ด้านการเงินและตลาดนอกจากนี้ ยังเป็นการตรวจประเมินระดับผลการดำเนินการขององค์กรเปรียบเทียบกับคู่แข่งและองค์กรอื่นที่เสนอผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึง ประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์ด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการมีการพิจารณา 3 ประเด็น ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านผลิตภัณฑ์และกระบวนการที่มุ่งเน้นลูกค้า ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการปฏิบัติการ และผลลัพธ์ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 2) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า 3) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กรและการกำกับดูแลองค์กร และ 5) ผลลัพธ์ด้านการเงินและตลาด

7. รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality

Award : PMQA)

รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) เป็นรางวัลที่มอบให้กับหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง และมีผลการดำเนินการปรับปรุงองค์กรตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอย่างโดดเด่น การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ได้นำแนวคิดแลโครงสร้างของรางวัลคุณภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของราชการไทยและสอดคล้องกับวิถีปฏิบัติราชการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งในปีพ.ศ.2555 เป็นต้นมาได้จัดให้มีรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐรายหมวดเพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติ สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของส่วนราชการอย่างต่อเนื่อง และยกระดับมาตรฐานให้เทียบเท่าสากล โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์แนวทาง และกลไกการบริหารรางวัลด้วยแนวคิด “การปรับปรุงที่ละขั้น” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.2557 : 4-5) ได้เสนอไว้ว่า

เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ จัดทำขึ้นโดยอาศัยค่านิยมหลัก (core value) 11 ประการ ดังนี้

1. การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรประสบความสำเร็จ โดยต้องให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1.1 การกำหนดทิศทาง ค่านิยมที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเน้นค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ รวมทั้งกำหนดความคาดหวังขององค์กรที่มุ่งเน้นให้เกิดความสมดุลของ

ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อเป็นการชี้้นำการดำเนินกิจกรรมและการตัดสินใจขององค์กร

1.2 การจัดทำกลยุทธ์ ระบบ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ กระตุ้นให้มินวัตกรรม สร้างความรู้และความสามารถ และทำให้มั่นใจว่าองค์กรมีความยั่งยืน

1.3 การกำหนดให้มีระบบติดตามและทบทวนผลการดำเนินการขององค์กรเพื่อนำผลดังกล่าวมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรการกำกับดูแลตนเองที่ดี และการเสริมสร้างจริยธรรมภายในองค์กรให้มีความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในด้านจริยธรรม

1.4 การปฏิบัติการ และผลการดำเนินการขององค์กร ทั้งนี้ ผู้บริหารระดับสูงควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยการมีพฤติกรรมที่มีจริยธรรม

1.5 การสร้างแรงบันดาลใจ จูงใจ และกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีการพัฒนาและเรียนรู้ มินวัตกรรม และมีความคิดสร้างสรรค์

1.6 การมีส่วนร่วมในการวางแผน การสื่อสาร การสอนงาน การพัฒนาผู้นำในอนาคต การยกย่องชมเชยพนักงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นผู้รับบริการ การดำเนินการของส่วนราชการมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับบริการจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจว่าส่วนราชการใดดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ องค์กรที่มุ่งเน้นผู้รับบริการควรให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

2.1 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการในปัจจุบันและอนาคต คือ การเข้าใจความต้องการของผู้รับบริการในปัจจุบัน และการคาดการณ์ความต้องการของผู้รับบริการที่พึงมีในอนาคต

2.2 การสร้างความพึงพอใจในคุณภาพการบริการ ที่สามารถดำเนินการได้ในทุกชั้นตั้งแต่การเข้าถึงบริการ คุณภาพของการให้บริการ การลดข้อผิดพลาดในการให้บริการ การลดข้อร้องเรียนจากผู้รับบริการ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้รับบริการ ซึ่งจะช่วยสร้างความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ ทั้งนี้ องค์กรที่จะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการได้นั้น จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ สามารถคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคต และตระหนักถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยี รวมทั้งการตอบสนองอย่างรวดเร็วและยืดหยุ่นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้รับบริการ

3. การเรียนรู้ขององค์กรและของแต่ละบุคคล การที่องค์กรจะบรรลุผลสำเร็จในการดำเนินการได้นั้น องค์กรต้องมีแนวทางที่ปฏิบัติได้เป็นอย่างดีในเรื่องการเรียนรู้ขององค์กรและของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ขององค์กร รวมถึงการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องของแนวทางที่มีอยู่และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่นำไปสู่เป้าประสงค์และแนวทางใหม่ ๆ ทั้งนี้การเรียนรู้จะต้องถูกปลูกฝังลงในแนวทางที่องค์กรปฏิบัติการ ดังนี้ 1) เป็นปกติวิสัยของงานประจำวัน 2) มีการปฏิบัติในระดับบุคคล

หน่วยงาน และองค์กร 3) ส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ 4) มุ่งเน้นการสร้างและแบ่งปันความรู้ทั่วทั้งองค์กร และ 5) เกิดขึ้นจากโอกาสที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญและมีความหมาย

อนึ่งแหล่งการเรียนรู้ในองค์กรมีความหมายรวมถึงความคิดของบุคลากรการวิจัยและพัฒนา ข้อมูลจากผู้รับบริการ การแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการจัดระดับเทียบเคียง (benchmarking) โดยจะส่งผลต่อองค์กร และบุคลากร ดังนี้ 1) การเพิ่มคุณค่าให้แก่ผู้บริการผ่านการบริการใหม่หรือที่ปรับปรุงใหม่ 2) การลดความผิดพลาด ความสูญเสีย และต้นทุนที่เกี่ยวข้อง 3) การปรับปรุงความสามารถในการตอบสนองผู้รับบริการและการลดรอบเวลา 4) การเพิ่มผลผลิตและประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากรทั้งหมดขององค์กร 5) การเพิ่มผลการดำเนินการองค์กรเพื่อให้บรรลุผลในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและการให้บริการต่อชุมชนในฐานะพลเมืองดี 6) ทำให้บุคลากรที่อยู่ในองค์กรมีความพึงพอใจและมีทักษะหลากหลายมากขึ้น 7) เกิดการเรียนรู้ข้ามหน่วยงาน 8) สร้างสินทรัพย์ทางความรู้ขององค์กร 9) มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนรู้จึงไม่ควรมุ่งเพียงแต่การให้ได้ผลผลิตและบริการที่ดีขึ้น แต่ควรมุ่งถึงความสามารถในการตอบสนองผู้รับบริการ การปรับตัว นวัตกรรม และมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นด้วยเพื่อให้องค์กรมีความยั่งยืน รวมทั้งทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจและแรงจูงใจในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

4. การให้ความสำคัญกับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง การมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการพัฒนาและมีความสุขซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีปฏิบัติงานที่มีความยืดหยุ่นและมีผลการดำเนินการที่ดี ที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากร ที่มีความแตกต่างกันในด้านสถานที่ทำงานและชีวิตครอบครัว ความท้าทายที่สำคัญในการให้ความสำคัญกับบุคลากร ได้แก่ 1) การแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กรที่มีต่อความสำเร็จขององค์กร 2) การยกย่องชมเชยบุคลากรที่มากกว่าการให้ค่าตอบแทนปกติ 3) การสนับสนุนการพัฒนาและความก้าวหน้าของบุคลากร 4) การแบ่งปันความรู้ขององค์กรเพื่อให้บุคลากรสามารถให้บริการผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้นและสนับสนุนให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ 5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิดกล้าทำและมีนวัตกรรม 6) การสร้างสภาพแวดล้อมสนับสนุนเพื่อบุคลากรที่หลากหลาย

ทั้งนี้องค์กรต้องสร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์โดยรวมได้ดีขึ้น ความร่วมมือภายในองค์กรเป็นความร่วมมือระหว่างบุคลากรและผู้บริหาร ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมข้ามหน่วยงานหรือการปรับโครงสร้างงาน อาทิ การพัฒนาทีมงาน ความร่วมมือภายในองค์กร อาจเกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงความยืดหยุ่น การตอบสนอง และการแบ่งปันความรู้ สำหรับความร่วมมือภายนอกองค์กรอาจเป็นความร่วมมือกับผู้รับบริการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นความร่วมมือในรูปแบบเครือข่ายที่มีความสำคัญ ความร่วมมือภายในและนอกองค์กรที่ดีจะก่อให้เกิดการพัฒนาต่อเป้าประสงค์

ระยะยาวซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาและปรับปรุงองค์กร ดังนั้นองค์กรควรคำนึงถึงความต้องการที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จร่วมกัน มีวิธีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ มีแนวทางการประเมินความก้าวหน้า และวิธีการปรับให้เข้ากับสถานะเปลี่ยนแปลง ซึ่งการให้การศึกษาและฝึกอบรมร่วมกันอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรได้ในบางกรณี

5. ความคล่องตัว องค์กรต้องมีคล่องตัวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและมีการแข่งขันในระดับโลก ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตามความต้องการของผู้รับบริการ องค์กรต้องตอบสนองผู้รับบริการให้รวดเร็วและยืดหยุ่นมากขึ้น โดยองค์กรต้องปรับปรุงระบบงาน ลดความซับซ้อนของหน่วยงานและกระบวนการ ให้บุคลากรได้รับการอบรมข้ามหน่วยงานและได้รับอำนาจในการตัดสินใจ ทั้งนี้้องค์กรต้องบูรณาการการทำงานแต่ละขั้นตอนในกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่การวิจัยถึงการนำไปปฏิบัติ ผลการดำเนินการในด้านเวลาจึงมีปัจจัยสำคัญ ก่อให้เกิดความสำเร็จในการปรับปรุงเรื่องระบบงาน องค์กร คุณภาพ ต้นทุน และผลผลิต

6. การมุ่งเน้นอนาคต องค์กรที่จะประสบความสำเร็จต้องมีแนวคิดในการมุ่งเน้นอนาคตและมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างพันธะระยะยาวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้รับบริการบุคลากร ผู้ส่งมอบบริการ สาธารณชน และชุมชนขององค์กร การมุ่งเน้นอนาคตครอบคลุมถึงการพัฒนาบุคลากรและผู้ส่งมอบบริการ การวางแผนสืบทอดตำแหน่งที่มีประสิทธิผล การสร้างโอกาสเพื่อนวัตกรรม และการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

7. การจัดการเพื่อนวัตกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญต่อการปรับปรุงด้านการบริการ กระบวนการ และการปฏิบัติการขององค์กร รวมทั้งการสร้างคุณค่าใหม่ให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นวัตกรรมควรรนำองค์กรไปสู่มิติใหม่ในการดำเนินการ มีความสำคัญต่อการดำเนินการ ผู้นำองค์กรจึงควรชี้แนะและจัดการให้นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรโดยบูรณาการนวัตกรรมไว้ในการทำงานประจำวันและใช้ระบบการปรับปรุงผลการดำเนินการขององค์กรสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมที่เกิดจากการสะสมความรู้ขององค์กรและบุคลากรที่สามารถนำไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อการผลักดันให้เกิดนวัตกรรมขององค์กรได้

8. การจัดการโดยใช้ข้อมูลจริง เนื่องจากการวัดและการวิเคราะห์ผลการดำเนินการมีความสำคัญต่อองค์กร ดังนั้นการวัดผลต้องมาจากความจำเป็นและกลยุทธ์หลักขององค์กร รวมทั้งสามารถให้ข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศหลายประเภท ครอบคลุมถึงผลการดำเนินการด้านผู้รับบริการ ผลผลิตและบริการรวมทั้งการเปรียบเทียบผลการดำเนินการด้านการปฏิบัติการเทียบกับคู่แข่งของผู้ส่งมอบบุคลากร ตลอดจนธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ทั้งนี้้องค์กรควรให้ความสำคัญกับการเลือกและใช้

ตัวชี้วัดผลการดำเนินการ ที่สะท้อนถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การปรับปรุง กลุ่มตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกับความ ต้องการของผู้รับบริการและผลการดำเนินการขององค์กรจะเป็นพื้นฐานที่เด่นชัดในการทำให้กระบวนการ ทั้งหมดสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันกับเป้าประสงค์ขององค์กร การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก กระบวนการคิดอาจทำให้เกิดการประเมินและเปลี่ยนตัวชี้วัดเพื่อให้สนับสนุนเป้าประสงค์ขององค์กรยิ่งขึ้น

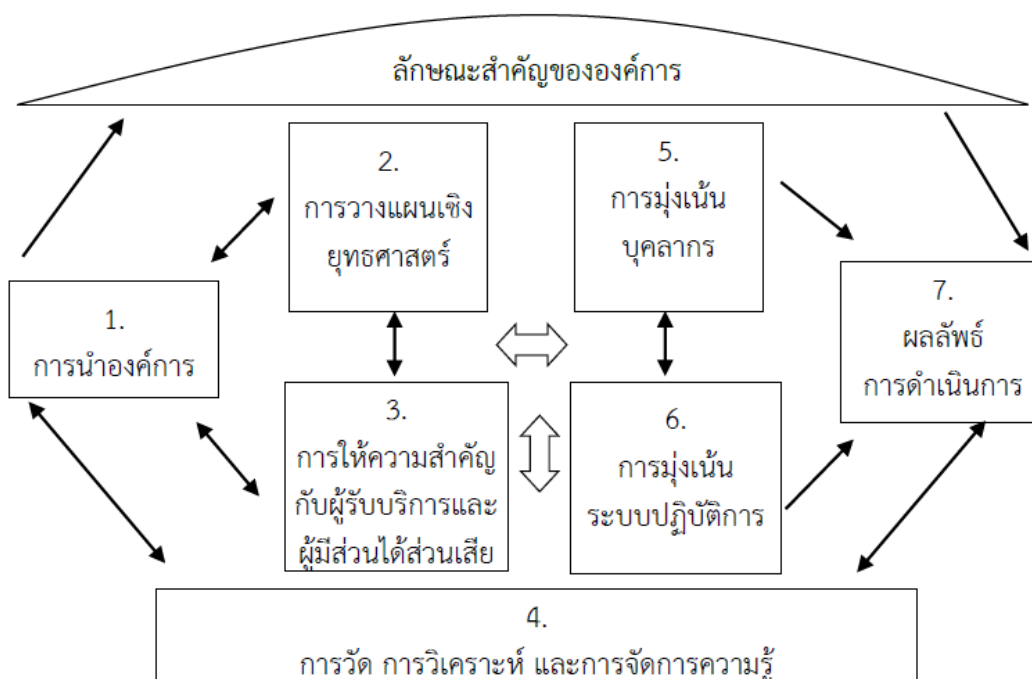
9. ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้นำองค์กรควรให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อสาธารณะ พฤติกรรมในการบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองเป็นแบบอย่างที่ดีในการมุ่งเน้นจริยธรรมในการคุ้มครองป้องกัน สุขอนามัยของสาธารณะ ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการออกแบบกระบวนการมีความสำคัญ มากในด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการออกแบบจะมีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมและชุมชนดังนั้น กลยุทธ์การออกแบบกระบวนการที่มีประสิทธิผลจึงควรคาดการณ์ล่วงหน้า ถึงความกังวลและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นตลอดจน องค์กรควรให้ความสำคัญกับ พฤติกรรมในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดการปฏิบัติทางด้านจริยธรรมอย่างจริงจังควร เป็นข้อกำหนดและต้องมีการตรวจติดตาม โดยคณะกรรมการธรรมาภิบาลขององค์กร ดังนั้นการจัดการใน เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมจำเป็นต้องใช้ตัวชี้วัดที่เหมาะสมซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อผู้นำองค์กร

10. การมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์และการสร้างคุณค่า การวัดผลการดำเนินการขององค์กรจำเป็นต้อง มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่สำคัญ ผลลัพธ์ดังกล่าวควรใช้เพื่อสร้างคุณค่าและรักษาสมดุลของคุณค่าให้แก่ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่สำคัญ ได้แก่ ผู้รับบริการ บุคลากร พนักงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน ทำให้องค์กรสามารถสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดี

11. มุมมองในเชิงระบบ เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐให้มุมมองในเชิงระบบในการ จัดการองค์กร เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ ซึ่งหมายถึง ผลการดำเนินการที่เป็นเลิศตามเกณฑ์ทั้ง 7 หมวด และ ค่านิยมหลักเป็นกรอบในการสร้างระบบและการบูรณาการกลไกของระบบเข้าด้วยกัน ทั้งนี้มุมมองในเชิง ระบบ ครอบคลุมถึงการที่ผู้นำระดับสูงมุ่งเน้นทิศทางเชิงกลยุทธ์และมุ่งเน้นผู้รับบริการ โดยผู้นำระดับสูง จะต้องมีการตรวจติดตาม ปรับปรุงแก้ไข และจัดการกับผลการดำเนินการ โดยอาศัยผลลัพธ์การ ดำเนินการ และยังรวมไปถึงการใช้ตัวชี้วัด และความรู้ขององค์กรเพื่อสร้างกลยุทธ์ที่สำคัญเชื่อมโยงเข้ากับ กระบวนการและการจัดสรรทรัพยากรให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันเพื่อปรับปรุงผลการ ดำเนินการโดยรวม และทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจ ดังนั้นมุมมองในเชิงระบบ จึงเป็น การจัดการทั้งองค์กร และองค์ประกอบแต่ละส่วน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จขององค์กร

กล่าวโดยสรุป แนวคิดหลักของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นความต้องการ ที่ให้เห็นหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นให้การนำองค์กรเป็นไปอย่างมี วิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว ส่งเสริมให้ข้าราชการสามารถพัฒนาตนเองมี

ความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศอย่างแท้จริง และทำงานโดยมุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสำคัญ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ลักษณะสำคัญขององค์กร และ 2) เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ดังแสดงตามภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.13 กรอบเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2557 : 18)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2557 : 18) ได้แบ่งลักษณะการปฏิบัติการเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้

1. ลักษณะสำคัญขององค์กร บ่งบอกถึงบริบทและอธิบายวิธีการปฏิบัติการของส่วนราชการ สภาพแวดล้อมการดำเนินการ ความสัมพันธ์ที่สำคัญในการปฏิบัติการและความท้าทายเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ครอบคลุมระบบการจัดการผลการดำเนินการโดยรวม ลูกศรทิศทางเดียวจากหมวดการนำองค์กรไปยังลักษณะสำคัญขององค์กร

2. กลุ่มการนำองค์กร (การนำองค์กร การวางแผนยุทธศาสตร์ และการมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) เน้นให้เห็นความสำคัญว่าการนำองค์กรต้องมุ่งเน้นที่ยุทธศาสตร์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยผู้บริหารของส่วนราชการต้องกำหนดทิศทางของส่วนราชการและสร้างความยั่งยืน จาก

ภาพที่ 10 จะเห็นว่าทั้ง 3 หมวดนี้ มีลูกศร 2 ข้าง ซึ่งแสดงว่า ทั้ง 3 หมวดนี้ต้องมีการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ตลอดเวลา

3. กลุ่มผลลัพธ์ (การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นระบบการปฏิบัติการผลลัพธ์การดำเนินการ) ประกอบด้วยกระบวนการที่มุ่งเน้นบุคลากร กระบวนการปฏิบัติการที่สำคัญ และผลลัพธ์การดำเนินการ

4. พื้นฐานของระบบ (การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ส่วนราชการมีการจัดการที่มีประสิทธิผลและมีการปรับปรุงผลการดำเนินการและความสามารถในการแข่งขันโดยระบบที่ใช้ข้อมูลจริงและใช้ความรู้เป็นแรงผลักดัน จากภาพจะเห็นว่า มีลูกศร 2 ข้างเชื่อมโยงกับหมวด 1 การนำองค์กร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารของส่วนราชการจำเป็นต้องมีข้อมูลจริงเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ส่วนลูกศร 2 ข้างที่เชื่อมโยงกับหมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการของส่วนราชการ นอกจากนี้ ยังมีลูกศรใหญ่ที่เชื่อมโยงระหว่างหมวด 4 กับหมวดอื่น ๆ ทุกหมวด แสดงให้เห็นว่าในการบริหารจัดการนั้น ต้องมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศอยู่ตลอดเวลาสาระสำคัญของเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐที่สถาบันอุดมศึกษาพึงตระหนักและสามารถนำไปใช้ได้ในแต่ละหมวด อธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้

หมวด 1 การนำองค์กร เป็นการตรวจประเมินว่าผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการอย่างไรในเรื่องวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ระยะสั้นและระยะยาว ค่านิยม และความคาดหวังในผลการดำเนินการ รวมถึงการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายการกระจายอำนาจ การตัดสินใจ การสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งตรวจประเมินว่าสถาบันอุดมศึกษามีการกำกับดูแลตนเองที่ดี และดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนอย่างไร

หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เป็นการตรวจประเมินวิธีการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลักรวมทั้งแผนปฏิบัติราชการของสถาบันอุดมศึกษา และการถ่ายทอดเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์หลัก รวมถึงแผนปฏิบัติราชการที่ได้จัดทำไว้เพื่อนำไปปฏิบัติและการวัดผลความก้าวหน้า

หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นการตรวจประเมินว่าสถาบันอุดมศึกษากำหนดความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร รวมถึงสถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การกำหนดปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจ และนำไปสู่การกล่าวถึงสถาบันอุดมศึกษาในทางที่ดี

หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นการตรวจประเมินว่าสถาบันอุดมศึกษาเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศ และจัดการความรู้ได้อย่างไร

หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร เป็นการตรวจประเมินว่าระบบงาน และระบบการเรียนรู้ของบุคลากรและการสร้างแรงจูงใจ ช่วยให้บุคลากรพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อให้มุ่งไปในแนวทางเดียวกันกับเป้าประสงค์และแผนปฏิบัติการโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาอย่างใดรวมทั้งตรวจประเมินความใส่ใจการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะนำไปสู่ผลการดำเนินการที่เป็นเลิศและความเจริญก้าวหน้าของบุคลากรและสถาบันอุดมศึกษา

หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ เป็นการตรวจประเมินแง่มุมที่สำคัญทั้งหมดของการจัดการกระบวนการ การให้บริการ และกระบวนการอื่นที่สำคัญที่ช่วยสร้างคุณค่าแก่ผู้รับบริการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบรรลุพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนกระบวนการสนับสนุนที่สำคัญต่าง ๆ หมวดนี้ครอบคลุมกระบวนการที่สำคัญและหน่วยงานทั้งหมด

หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินการ เป็นการตรวจประเมินผลการดำเนินการและแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาในมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติด้านประสิทธิผล มิติด้านคุณภาพการให้บริการ มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ และมิติด้านการพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ ยังตรวจประเมินผลการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาโดยเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษา หรือองค์กรอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน

8.รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

การบริหารจัดการระบบคุณภาพ เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ซึ่งจะทำให้เกิดคุณลักษณะต่อการจัดการเรียนการสอน อันจะ ส่งผลกระทบต่อนักเรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ระบบบริหารจัดการซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ โดยอิงแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) มาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 3) ได้ให้หลักการและแนวคิดองค์ประกอบของระบบบริหารจัดการองค์กร คุณภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพไว้ ดังนี้

1. หลักการและแนวคิด (Core value and concepts) การกำหนดเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ มีพื้นฐานจากแนวคิด และค่านิยมหลัก 11 ประการ ดังนี้

1.1 การชี้นำที่มีวิสัยทัศน์ร่วม (Visionary leadership) ผู้นำระดับสูงจะต้องเป็นผู้กำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่เน้นคุณภาพผู้เรียน และมีการสื่อสารทิศทาง วิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ และสร้างแรงจูงใจกระตุ้นบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

1.2 การศึกษาที่ยึดการเรียนรู้เป็นแกนกลาง (Learning-centered education) โรงเรียนมุ่งเน้นการจัดการศึกษาไปที่การเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน ความต้องการ คุณลักษณะของ

ผู้เรียนในอนาคตของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความพึงพอใจของผู้เรียนและแปลงความต้องการเหล่านั้นมาเป็นหลักสูตร และพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม

1.3 การเรียนรู้ขององค์กรและบุคคล (O : Organizational and learning) โรงเรียนจัดระบบการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และ การเรียนรู้รายบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกิจการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ และ ส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้เรียน

1.4 การให้คุณค่ากับคณะครู บุคลากร และผู้มีส่วนร่วม (Valuing faculty, staff and Partners) โรงเรียนแสดงถึงการเห็นคุณค่าของครูและบุคลากร โดยการสร้างความผูกพันความพึงพอใจ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อมการทำงาน สวัสดิการ ฯลฯ จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

1.5 ความคล่องแคล่ว กระตือรือร้น (Agility) ความคล่องแคล่ว กระตือรือร้นเป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความยืดหยุ่น และ ปรับเปลี่ยนความต้องการของผู้เรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะทำให้สามารถลดเวลาและต้นทุน

1.6 การมุ่งอนาคต (Focus on the future) การพัฒนาโรงเรียนให้มีความยั่งยืนต้องอาศัยความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและส่วนแบ่งทางการศึกษา ตลอดจนการจัดหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการ กำลังคนในการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โรงเรียนจึงต้องมีแนวคิด ที่มุ่งอนาคตอย่างจริงจัง และ สร้างความผูกพันในระยะยาวกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและ ผู้รับบริการโดยการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร สร้างโอกาสทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เตรียมตัวมุ่งสู่ อนาคตที่เป็นเป้าหมายทางเลือกอย่างเหมาะสม

1.7 การจัดการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม (Managing for innovation) โรงเรียนต้องแสวงหาสร้างพัฒนา และใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดนวัตกรรมของหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการบริการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

1.8 การบริหารจัดการบนพื้นฐานของข้อมูลจริง (Management fac) โรงเรียนได้วางแผนตัดสินใจ และดำเนินการต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์เป็นข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้มากที่สุด ซึ่งการบริหารระบบพื้นฐานข้อมูลจริงนี้จะมุ่งสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับปรุงผลการดำเนินการ และการเปรียบเทียบกับคู่เทียบเคียงหรือระดับ เทียบเคียงของ "วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ"

1.9 ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ/สังคม และความเป็นพลเมืองดี (Public/ Social responsibility and citizenship) โรงเรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนด้วยการมุ่งเน้นการดูแลสุขอนามัย สภาพแวดล้อมของชุมชนและ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รวมทั้งบุคลากรของโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อสาธารณะ

1.10 การมุ่งเน้นผลลัพธ์และ การสร้างคุณค่า (Focus on result and creating value) โรงเรียนได้วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลลัพธ์ ที่สำคัญในทุกระดับงานที่แสดงให้เห็นว่า มุ่งเน้นการสร้างคุณค่าและผลสำเร็จของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการ

1.11 มุมมองเชิงระบบ (System perspective) โรงเรียนสร้างระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงแผนปฏิบัติงาน กระบวนการตัวชี้วัดและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันและบูรณาการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ของโรงเรียน

จากแนวคิดและค่านิยมหลัก 11 ประการ เพื่อนำไปสู่ผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศขององค์กร (โรงเรียน ได้ถูกนำมาผนวกเป็นองค์ประกอบของระบบบริหารคุณภาพ 7 หมวด ดังนี้ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 7)

1.การนำองค์กร (Leadership)

1.1 การนำองค์กรโดยผู้นำระดับสูง (Senior Leadership) ความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้นำระดับสูง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทั้งในปัจจุบันและอนาคตการกระทำของคณะผู้นำในการชี้แนะและทำให้เกิดความยั่งยืนใน 2 ประเด็น พิจารณา ได้แก่ ก) วิสัยทัศน์ พันธกิจและค่านิยม ข) การสื่อสารและผลการดำเนินการของโรงเรียน

1.2 การกำกับดูแลองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม (Governance and Societal Responsibilities) การกำกับดูแลโรงเรียนและทำให้บรรลุผลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพิจารณาใน 3 ประเด็น ได้แก่) การกำกับดูแลโรงเรียน ข) การประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและมีจริยธรรม และค) ความรับผิดชอบต่อสังคม

2. กลยุทธ์ (Strategy)

2.1 การจัดทำกลยุทธ์ (Strategy Development) วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการสร้างกลยุทธ์ เพื่อตอบสนองความท้าทายและเพิ่มความได้เปรียบและวิธีการในการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบงานและสมรรถนะหลัก รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญและเป้าประสงค์ เพื่อให้ผลการดำเนินการโดยรวม ความสามารถในการแข่งขัน ความสำเร็จในอนาคตและกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม

2.2 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการแปลวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น รวมทั้งวิธีการที่โรงเรียนประเมินความก้าวหน้าเทียบกับแผนปฏิบัติการ เพื่อให้มั่นใจว่าโรงเรียนมีการถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ และบรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียน

3.นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder)

3.1 เสียงของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Voice of the Student and Stakeholder) กระบวนการที่โรงเรียนใช้ในการรับฟังนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประเมินความพึง

พอใจและความไม่พึงพอใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสาะหาสารสนเทศที่มีคุณค่าเพื่อให้เหนือกว่าความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2 ความผูกพันของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Engagement) กระบวนการค้นหาและปรับแต่งหลักสูตรและบริการที่ตอบสนองนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทำให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถค้นหาสารสนเทศและรับการสนับสนุน รวมทั้งระบุกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดการข้อร้องเรียน เพื่อปรับปรุงการตลาด สร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากยิ่งขึ้นและยกระดับความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement Analysis and Knowledge Management)

4.1 การวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงผลการดำเนินการของโรงเรียน (Measurement, Analysis and Improvement of Organizational Performance) วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการเลือกและใช้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับการวัดผลการดำเนินการ การวิเคราะห์ และการทบทวน เพื่อสนับสนุนการวางแผนและการปรับปรุงการดำเนินการของโรงเรียน เป็นหัวข้อที่เป็นศูนย์กลางการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศในการวัดผลการดำเนินการและระบบการจัดการ ที่มีการบูรณาการ โดยอาศัยข้อมูลและสารสนเทศด้านการเงินและด้านอื่น ๆ จุดประสงค์ของการวัดผลการดำเนินการ การวิเคราะห์ การทบทวนและการปรับปรุงเพื่อขึ้นนำการจัดการกระบวนการของ องค์กร ให้บรรลุผลลัพธ์ของ องค์กร และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ อีกทั้งเพื่อคาดการณ์ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วหรือไม่ได้คาดคิด หรือการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกองค์กร รวมทั้งระบุวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศขององค์กรที่นำมาแบ่งปันสำคัญ อีกทั้งเพื่อคาดการณ์ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วหรือไม่ได้คาดคิด หรือการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกองค์กร รวมทั้งระบุวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศขององค์กรที่นำมาแบ่งปัน

4.2 การจัดการสารสนเทศและการจัดการความรู้ (Information and Knowledge Management) วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการสร้างและจัดการสินทรัพย์ทางความรู้ และทำให้มั่นใจถึงคุณภาพและความพร้อมใช้งานของข้อมูลและสารสนเทศ ความพร้อมใช้งานในภาวะฉุกเฉินของระบบฮาร์ดแวร์ซอฟต์แวร์ โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และตอบสนองนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีประสิทธิภาพ

5. บุคลากร (Workforce)

5.1 สภาพแวดล้อมของบุคลากร (Workforce Environment) ความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรวิธีตอบสนองความต้องการเหล่านั้นเพื่อให้งานของโรงเรียนบรรลุผล

รวมทั้งวิธีการที่ทำให้โรงเรียนมั่นใจได้ว่าบรรยากาศในการทำงานเกื้อหนุนการปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมาย เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิผล ที่ส่งผลให้การทำงานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จและสามารถ เกื้อหนุนบุคลากรได้ จัดบริการและสิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากร

5.2 ความผูกพันของบุคลากร (Workforce Engagement) ระบบของโรงเรียนในเรื่องการจัดการผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความสามารถและกระตุ้นให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติงานให้โรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มความสามารถ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ สนับสนุนผลการดำเนินการที่ดีขององค์กรเพื่อนำสมรรถนะหลักของโรงเรียนมาใช้ และเพื่อส่งเสริมให้ โรงเรียนบรรลุแผนปฏิบัติการและทำให้มั่นใจว่ามีความสำเร็จในปัจจุบันและในอนาคต

6. การปฏิบัติการ (Operation)

6.1 กระบวนการทำงาน (Work Processes) การจัดการกระบวนการด้านหลักสูตร กระบวนการทำงานที่สำคัญและการจัดการนวัตกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทำให้โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จและยั่งยืน

6.2 ประสิทธิภาพของการปฏิบัติการ (Operational Effectiveness) วิธีการที่โรงเรียน ทำให้มั่นใจถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติการเพื่อให้มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและส่งมอบ คุณค่าแก่นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บ่อยครั้งที่การปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพมักขึ้นอยู่กับความ คำนึงถึงต้นทุนโดยรวมของการปฏิบัติการ การจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อยกระดับผลการดำเนินการและความ พึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมต่อภาวะฉุกเฉินและความปลอดภัย เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

7. ผลลัพธ์ (Results)

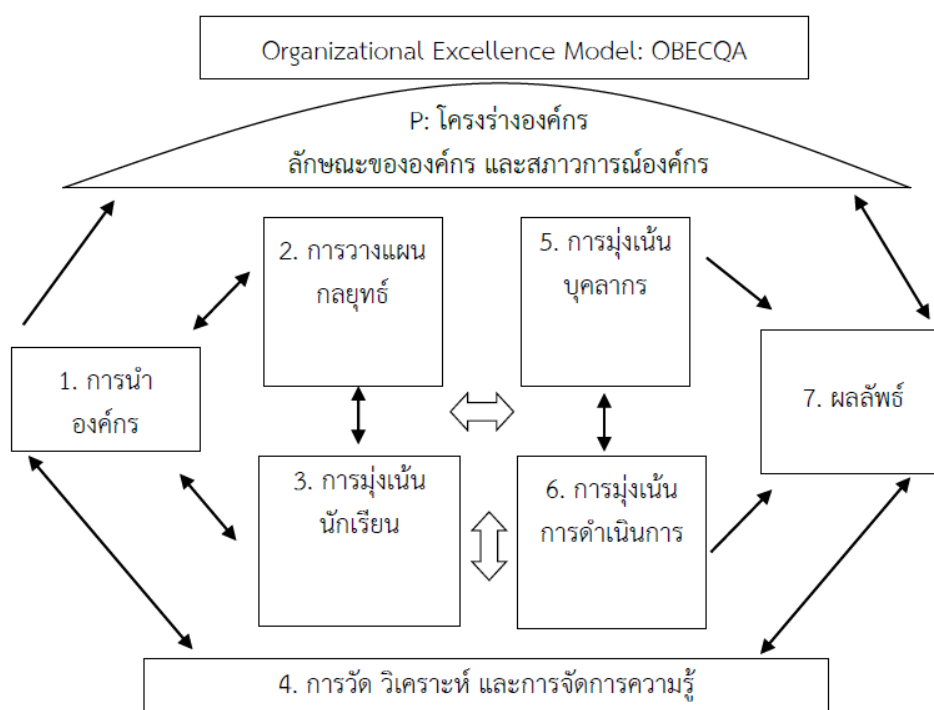
7.1 ผลลัพธ์ด้านหลักสูตร และกระบวนการ (Product and Process Results) ผลลัพธ์การดำเนินการด้านหลักสูตรและกระบวนการและการปฏิบัติการที่สำคัญ เพื่อแสดง ให้เห็นถึง หลักสูตรและบริการที่มีคุณภาพและมีคุณค่า ซึ่งจะทำให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความพึงพอใจ และมีความผูกพัน

7.2 ผลลัพธ์ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder - Focused Results) ผลลัพธ์ของผลการดำเนินการด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อแสดงให้เห็น ว่าโรงเรียนดำเนินการได้ดีเพียงใดในการสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ สร้างความผูกพันในระยะยาว

7.3 ผลลัพธ์ด้านบุคลากร (Workforce-Focused Results) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร เพื่อแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เพิ่มผลผลิต มีความเอื้อ ออาทร ความผูกพัน และการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรทั้งหมดได้ดีเพียงใด

7.4 ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กรและการกำกับดูแลองค์กร (Leadership and Governance Results) ผลลัพธ์ที่สำคัญขององค์กรในเรื่องการนำองค์กรโดยผู้นำระดับสูงและการกำกับดูแลองค์กรเพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานภาพทางการเงินที่ดี การเป็นองค์กรที่มีจริยธรรม ซึ่งทำให้บรรลุผลด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

7.5 ผลลัพธ์ด้านการเงินและตลาด (Financial and Market Results) ผลลัพธ์ด้านการเงินและตลาดที่สำคัญ เพื่อให้เข้าใจถึงความมั่นคงทางการเงินรวมทั้งความท้าทายและความสำเร็จด้านตลาดของโรงเรียน

ภาพที่ 2.14 กรอบความคิดของเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553 : 1)

การบริหารจัดการระบบคุณภาพในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ

การบริหารจัดการระบบคุณภาพ เป็นกลไกสำคัญในการผลักดันการพัฒนาโรงเรียนมีประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้เกิดคุณลักษณะต่อการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลกระทบต่อนักเรียนอันเป็นเป้าหมายปลายทางของการจัดการศึกษา ระบบบริหารจัดการ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศ โดยอิงแนวทางการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TOA) มาพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการองค์กร

เพื่อให้มีวิธปฏิบัติและผลการดำเนินการในระดับมาตรฐานโลก เนื่องจากระบบดังกล่าวมีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและกระบวนการตัดสินรางวัล เช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award-MBNQA) ซึ่งเป็นต้นแบบรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ประเทศต่าง ๆ หลายประเทศทั่วโลกนำไปประยุกต์โดยเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น ประเทศออสเตรเลีย เรียกว่า Australian Business Excellence Award (ABEA) สิงคโปร์เรียกว่า Singapore Quality Award (SQA) ญี่ปุ่น เรียกว่า Japan Quality Award (JQA) สหภาพยุโรป เรียกว่า European Quality Award (EQA) ส่วนประเทศไทยเรียกรางวัลนี้ว่า Thailand Quality Award (TQA) ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการประเมิน คือ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ

ในด้านการศึกษาก็ได้มีการนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในองค์กร สถาบัน และสถานศึกษาต่าง ๆ โดยได้กำหนดกรอบเกณฑ์ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อผลงานที่เป็นเลิศ (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 เพื่อช่วยให้มีการทำความเข้าใจและปรับใช้ในวงการศึกษาก่อนการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน โดยยึดหลักการดำเนินงานเชิงระบบเพื่อช่วยให้ องค์กร โรงเรียนสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ สำหรับในประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินสำหรับองค์กรที่จัดการศึกษาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นกรอบในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพสำหรับการยกระดับโรงเรียนมีประสิทธิภาพ จึงประยุกต์แนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ใน 2 ระดับ คือ นำประเด็นตามข้อคำถามของเกณฑ์มาแปลงเป็นกลไกในการพัฒนาการบริหารจัดการของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศและมีประสิทธิผล และหากโรงเรียนประสงค์จะเสนอเพื่อขอรับการประเมินเพื่อขอรับรางวัล โรงเรียนสามารถเสนอต่อสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเพื่อขอรับการประเมินตามเกณฑ์ต่อไป

การกำหนดเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ มีพื้นฐานจากแนวคิดและค่านิยมหลัก 11 ประการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 2-5)

1. การนำที่มีวิสัยทัศน์ร่วม (Visionary Leadership) ผู้นำระดับสูงจะต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน และมีการสื่อสารทิศทางวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ และสร้างแรงจูงใจกระตุ้นบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

2. การศึกษายึดการเรียนรู้เป็นแกนกลาง (Learning-Centered Education) โรงเรียนมุ่งเน้นการจัดการศึกษาไปที่การเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียน ความต้องการคุณลักษณะของผู้เรียนในอนาคตของสังคมโลก การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความพึงพอใจของผู้เรียน และแปลงความต้องการเหล่านั้นมาเป็นหลักสูตร และการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3. การเรียนรู้ขององค์กรและบุคคล (Organizational and Personal Learning) โรงเรียน

จัดระบบการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนรู้รายบุคคลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภารกิจการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จ และส่งผลให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้เรียน

4. การให้คุณค่ากับคณะครู บุคลากร และผู้มีส่วนร่วม (Valuing Faculty, Staff and Partners) โรงเรียนแสดงถึงการเห็นคุณค่าของครูและบุคลากร โดยการสร้างความผูกพัน ความพึงพอใจ แรงจูงใจ สภาพแวดล้อมการทำงาน สวัสดิการ ฯลฯ จะทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

5. ความคล่องแคล่ว กระจือรื้อรัน (Agility) ความคล่องแคล่ว กระจือรื้อรัน เป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะทำให้สามารถลกรอบเวลาและต้นทุนในการพัฒนาคุณภาพ

6. การมุ่งอนาคต (Focus on The Future) การพัฒนาโรงเรียนให้มีความยั่งยืนต้องอาศัยความเข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและส่วนแบ่งทางการศึกษา ตลอดจนการจัดหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการ กำลังคนในการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โรงเรียนจึงต้องมีแนวคิดที่มุ่งอนาคตอย่างจริงจัง และสร้างความผูกพันในระยะยาวกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการ โดยการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรสร้างโอกาสทางนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เตรียมตัวมุ่งสู่ออนาคตที่เป็นเป้าหมายทางเลือกอย่างเหมาะสม

7. การจัดการเพื่อให้เกิดนวัตกรรม (Managing for Innovation) โรงเรียนต้องแสวงหา สร้าง พัฒนา และใช้องค์ความรู้ และนวัตกรรม เพื่อให้เกิดนวัตกรรมของหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ และการบริการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

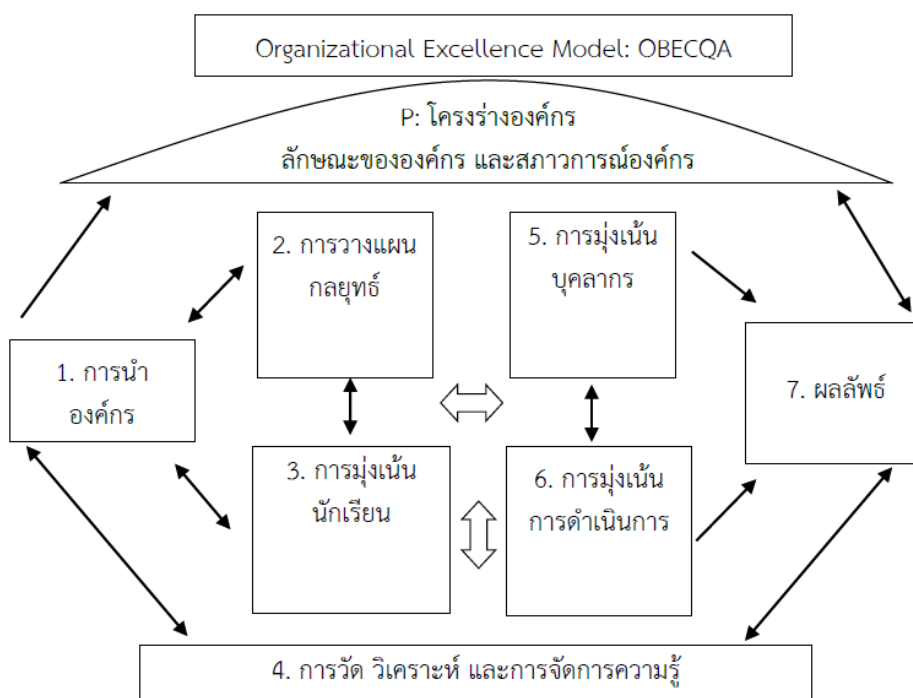
8. การบริหารจัดการบนพื้นฐานของข้อมูลจริง (Management by Fact) โรงเรียนได้วางแผน ตัดสินใจ และดำเนินการต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์เป็นข้อเท็จจริง ที่เชื่อถือได้มากที่สุด ซึ่งการบริหารระบบพื้นฐานข้อมูลจริงนี้ จะมุ่งสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน การปรับปรุงผลการดำเนินการ และการเปรียบเทียบกับคู่เทียบเคียงหรือระดับเทียบเคียงของ "วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ"

9. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ/สังคม และความเป็นพลเมืองดี (Public/Social Responsibility and Citizenship) โรงเรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน ด้วยการมุ่งเน้น การดูแลสุขอนามัย สภาพแวดล้อมของชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน รวมทั้งบุคลากรของโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรมและจรรยาบรรณต่อสาธารณะ

10. การมุ่งเน้นผลลัพธ์และการสร้างคุณค่า (Focus on Result and Creating Value) โรงเรียนได้วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลลัพธ์ ที่สำคัญในทุกระดับงานที่แสดงให้เห็นว่ามุ่งเน้นการสร้างคุณค่าและผลสำเร็จของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ

11. มุมมองเชิงระบบ (System Perspective) โรงเรียนสร้างระบบบริหารจัดการที่เชื่อมโยงแผนปฏิบัติงาน กระบวนการตัวชี้วัดและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันและบูรณาการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ของโรงเรียน

จากแนวคิดและค่านิยมหลัก 11 ประการ เพื่อนำไปสู่ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศขององค์กร (โรงเรียน) ได้ถูกนำมาผนวกเป็นองค์ประกอบของระบบบริหารคุณภาพ 7 หมวด คือ การนำองค์กร (Leadership) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management) การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus) การจัดการกระบวนการ (Process Management) และ ผลลัพธ์ (Performance Results) องค์ประกอบทั้ง 7 หมวดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังภาพที่ 2.15

ภาพที่ 2.15 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันขององค์ประกอบทั้ง 7 หมวด
(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2554 : 10)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 60-65) ได้สรุปความเชื่อมโยงสัมพันธ์และการบูรณาการขององค์ประกอบทั้ง 7 หมวดจะเริ่มจาก การนำองค์กร (หมวดที่ 1) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (หมวดที่ 2) และการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (หมวดที่ 3) ประกอบกันเป็นกลุ่มของการ

น่าองค์กรว่าการนำองค์กรต้องมุ่งที่กลยุทธ์และนักเรียน ผู้บริหารระดับสูง หรือฝ่ายบริหารของโรงเรียน ต้องกำหนด ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนและเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนา การศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามทิศทางที่กำหนดไว้ การมุ่งเน้นบุคลากร (หมวดที่ 5) การจัดการ กระบวนการ (หมวดที่ 6) และผลลัพธ์ (หมวดที่ 7) ประกอบกันเป็นกลุ่มผลลัพธ์ โดยบุคลากรและ กระบวนการที่สำคัญมีบทบาททำให้การดำเนินการสำเร็จและนำไปสู่ผลการดำเนินการโดยรวมขององค์กร (โรงเรียน) ส่วนการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (หมวดที่ 4) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้ องค์กรมีการจัดการที่มีประสิทธิผลและมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบที่ใช้ข้อมูลจริงและ องค์กรความรู้เป็นแรงผลักดันการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นพื้นฐานของระบบการจัดการ ผลการดำเนินการโดยรวมสภาพแวดล้อมองค์กร (Organization on Environment) ประกอบด้วย 1) ประเภทหรือชนิดของหลักสูตรการศึกษาการบริหาร ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการทางการศึกษาของ โรงเรียน เป็นต้น 2) วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยม ปรัชญา คติพจน์ และลักษณะวัฒนธรรมของ โรงเรียน เป็นต้น 3) ข้อมูลลักษณะโดยรวมของโรงเรียน เช่น จำนวน เพศ อายุ ตำแหน่งวิทยฐานะ อัตราส่วนนักเรียนต่อครู ระดับการศึกษาของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูอัตราจ้าง ครูพิเศษ ลูกจ้างประจำ และสวัสดิการที่สำคัญ เป็นต้น ลักษณะขององค์กร (Organization Description) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างโรงเรียนกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้รับบริการ และเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียน โดยมีประเด็นการพิจารณาที่โรงเรียนต้องแสดง ดังต่อไปนี้ ความหมายของโครงสร้างองค์กรและองค์ประกอบทั้ง 7 หมวด มีดังนี้โครงสร้างองค์กร (Organization Profile) โครงสร้างองค์กร หมายถึง ภาพรวมของโรงเรียนที่มีผลต่อการดำเนินการและ ความท้าทายที่สำคัญของโรงเรียน ภาพรวมของโรงเรียนจะแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของโรงเรียนในด้าน ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อนของโรงเรียนในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย ลักษณะขององค์กรและความท้าทายต่อองค์กร 4) อาคารสถานที่ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่ สำคัญของโรงเรียนเช่น จำนวนอาคารเรียน อาคารประกอบต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ สนามกีฬา ห้องสมุด อุปกรณ์เทคโนโลยี อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เป็นต้น 5) กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินการของโรงเรียน เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการ และบุคลากรทางการศึกษา ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระดับองค์กร (Organizational Relationship)

1) ลักษณะโครงสร้างองค์กร และระบบธรรมาภิบาลขององค์กร ระบบการติดตาม และรายงานจากโรงเรียนไปยังหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ

2) ลักษณะของกลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มผู้รับ บริการของโรงเรียน ลักษณะความต้องการ และความคาดหวังที่สำคัญของกลุ่มต่าง ๆ ต่อการจัดการเรียนการสอน และการบริการทางการศึกษา

3) บทบาทของโรงเรียน และหน่วยงานเครือข่ายความร่วมมือของโรงเรียนใน กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และบทบาทใน กระบวนการนวัตกรรมของโรงเรียน

4) ลักษณะความสัมพันธ์ และกลไกการสื่อสารที่ก่อให้เกิดการร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับโรงเรียน สถาบันระดับอุดมศึกษา สถานประกอบการและเครือข่ายความร่วมมืออื่น ๆ

5) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้รับบริการและชุมชน สภาพแข่งขัน (Competitive Environment)

1) จำนวนประเภทโรงเรียนที่เทียบเคียงกัน ลำดับที่ของโรงเรียนในวงการศึกษามือ เทียบกับโรงเรียนที่เท่าเทียมกันทั้งขนาด ประเภทส่วนแบ่งของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ และการ เจริญเติบโตของโรงเรียน

2) ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนเมื่อเทียบกับโรงเรียนที่มีลักษณะ เดียวกัน รวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นต่อสภาพการแข่งขันของโรงเรียน

3) แหล่งข้อมูลสำคัญเชิงเปรียบเทียบและเชิงแข่งขันภายในชุมชนและภายนอกชุมชนของโรงเรียน ประเภทเดียวกัน และปัญหาหรืออุปสรรคหรือข้อจำกัดในการหาข้อมูลดังกล่าว ความท้าทายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Challenges) ลักษณะประเภทของความท้าทายเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงเรียนในด้าน การศึกษาการ เรียนรู้ ทรัพยากรบุคคล ความสัมพันธ์กับชุมชนและความยั่งยืนของโรงเรียน

หมวดที่ 1 การนำองค์กร (Leadership)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนขึ้นนำการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม ผลการ ดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียนของผู้ในระดับสูงรวมทั้งระบบธรรมาภิบาลของโรงเรียนและการ ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อชุมชน วิธีการที่ผู้ในระดับสูงสื่อสารกับ บุคลากร การพัฒนาผู้นำในอนาคต การวัดผลการดำเนินงานในระดับองค์กรและการสร้างบรรยากาศ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่มีจริยธรรม และวิธีปฏิบัติที่แสดงถึงความเป็นพลเมืองดี

หมวดที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การถ่ายทอดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอที่จะทำให้แผนปฏิบัติการบรรลุผลสำเร็จ การจะปรับเปลี่ยนแผนเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปรวมถึง วิธีการวัดความสำเร็จ และการรักษาความยั่งยืนของโรงเรียนในระยะยาว

หมวดที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อความสำเร็จด้านการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและครอบคลุมวิธีการสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมถึงวิธีการที่โรงเรียนรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และใช้สารสนเทศนี้เพื่อปรับปรุงและค้นหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรมหมวดที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการและปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศ และสินทรัพย์ทางความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการทบทวนผลการดำเนินการ และใช้ผลการทบทวนในการปรับปรุงผลการดำเนินการ เพื่อผลักดันให้เกิดการปรับปรุงผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการดำเนินงาน และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของโรงเรียน

หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus)

เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับการผูกใจ การพัฒนาและการจัดการบุคลากร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพของบุคลากรอย่างเต็มที่ และสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกับพันธกิจ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการโดยรวมของโรงเรียนรวมถึงการประเมินขีดความสามารถและอัตรากำลังและการสร้างสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดี

หมวดที่ 6 การจัดการกระบวนการ (Process Management)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดสมรรถนะหลักและระบบงาน และการออกแบบการจัดการ และปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญเพื่อนำระบบงานไปใช้สร้างคุณค่าให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและโรงเรียนประสบความสำเร็จ รวมทั้งการเตรียมพร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์ (Performance Results)

การบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและการปรับปรุงในด้านที่สำคัญ ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน (Student Learning Outcomes) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Customer - Focused Outcomes) ผลลัพธ์ด้านงบประมาณและการเงิน (Budgetary and Financial Outcomes) ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร (Workforce Outcomes) ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ (Process Effectiveness Outcomes) ผลลัพธ์ด้านการนำองค์กร (Leadership Outcomes) นอกจากนี้ยังเป็นการตรวจประเมินระดับผลการดำเนินการเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาและบริการในลักษณะเดียวกันโดยจะแสดงข้อมูลสำคัญของระดับ (Levels) แนวโน้ม (Trends) ผลผลิตภาพ (Productivity) ประสิทธิภาพ (Effective) ในรอบเวลา (Cycle Time) ของการดำเนินงานของโรงเรียนในปัจจุบัน ผลลัพธ์ที่

แนวคิด/ นักวิชาการ/ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	รางวัลคุณภาพ	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ความถี่
	องค์ประกอบ		
	MBNOA (2010) EOA (2010) AQA (2000) SOA (2007) TOA (2554) PMQA (2555) JOA (2014) OBECOQA (2557)	สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553) สุภัทร พันธุ์พัฒนา (2554) ราตรี ศรีไพรวรรณ (2555) วิสัยพรณ์ เสรีวัฒน์. (2555) มนต์ชัย ปาณรูป (2557) ชนัดดา ปุยงาม (2558) ศราวุธ คำแก้ว. (2559) อุดม ขุติวธรรม (2559) สุริยา ชินณะพงษ์. (2560) วรารุณี พลตรี (2560) พรศักดิ์ ทัพย์วงษ์ทอง (2560) พรทิพย์ อุบลรัตน์ (2561) Bauerly Kopel (1997) Detmann (2004)	
8.ธรรมาภิบาล	✓	✓	1
9.วัฒนธรรมโรงเรียน		✓	1
10.บรรยากาศองค์กร			✓
11.ทรัพยากรทางการบริหาร			✓
12.การบริหารเชิงระบบ		✓	1

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของแนวคิดการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) บุคลากร 6) การปฏิบัติการและ 7) ผลลัพธ์

การบริหารจัดการระบบคุณภาพเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาประยุกต์ใช้โดยกำหนดลักษณะการตั้งคำถามเพื่อชี้ให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการและสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับแนวทางการดำเนินการที่นำเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงแนวทางกว้าง ๆ ทั้งนี้โรงเรียนสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินการที่แตกต่างกันไปตามบริบทและศักยภาพของแต่ละโรงเรียน

หมวดที่ 1 การนำองค์กร

1.1 การนำองค์กร : ผู้บริหารโรงเรียนนำองค์กรอย่างไรให้อธิบายการดำเนินการที่ ผู้บริหารโรงเรียนชี้แนะและทำให้โรงเรียนมีความยั่งยืน รวมทั้งอธิบายการดำเนินการที่ผู้บริหารโรงเรียนสื่อสารกับบุคลากร และกระตุ้นให้มีผลการดำเนินการที่ดี (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 16)

ก. วิสัยทัศน์และค่านิยม

1) ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยม รวมถึงถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยมเพื่อนำไปปฏิบัติโดยผ่านระบบการนำโรงเรียนไปยังบุคลากรนักเรียน รวมทั้งผู้มีส่วน

ได้ส่วนเสียอื่น ๆ การปฏิบัติตนของผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นต่อค่านิยมของโรงเรียนอย่างไร

2) ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการด้วยตนเองอย่างไรในการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนเพื่อส่งเสริม กำกับ และส่งผลให้มีการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและมีจริยธรรม

3) ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างไรที่จะทำให้โรงเรียนมีความยั่งยืน ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินการการบรรลุพันธกิจและวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ การสร้างนวัตกรรม ความคล่องตัวของโรงเรียน และมีผลการดำเนินการที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับโรงเรียนอื่น ๆ รวมทั้งการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับบุคคล นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงอย่างไรในการวางแผนสืบทอดตำแหน่ง และการพัฒนาผู้นำของโรงเรียนในอนาคต

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียนทั้งสภาพจริงในปัจจุบันและสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. กำหนดค่านิยมของโรงเรียนในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร

3. ผู้บริหารโรงเรียนสร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานตามค่านิยมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาบุคลากรสู่ผู้นำขององค์กรนี้ในอนาคต

4. ผู้บริหารโรงเรียนมีระบบให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

5. สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพการปฏิบัติงานและให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

6. จัดระบบการสื่อสารเพื่อให้ทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์ค่านิยมและผลการดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียนแบบสองทิศทางอย่างหลากหลายรูปแบบ

7. ผู้บริหารโรงเรียนสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินการการบรรลุพันธกิจ และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์รวมทั้งส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และมีจริยธรรม

ข. การสื่อสารและผลการดำเนินการ

(1) ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการสื่อสารและสร้างความผูกพันกับบุคลากรทุกคนทั่วทั้งโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและเป็นไปในลักษณะสองทิศทาง

ทั่วทั้งโรงเรียนอย่างไรผู้บริหารโรงเรียนสื่อสารการตัดสินใจที่สำคัญ ๆ อย่างไรผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเชิงรุกอย่างไรในการให้รางวัลและยกย่องชมเชยบุคลากรเพื่อเสริมสร้างให้มีผลการดำเนินการที่ดี รวมทั้งการให้ความสำคัญกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(2) ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการมุ่งเน้นให้เกิดการลงมือทำ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ปรับปรุงผลการดำเนินการ และบรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ทบทวนตัววัดผลการดำเนินการอะไรบ้างเป็นประจำ เพื่อสื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงสิ่งที่ต้องทำ ในการตั้งความคาดหวังผลการดำเนินการ ผู้บริหารโรงเรียนคำนึงถึง และดำเนินการอย่างไร ในการนำเรื่องการสร้างคุณค่าและทำให้เกิดความสมดุลของคุณค่าระหว่างนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาพิจารณา

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. ผู้บริหารโรงเรียนสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียนแบบสองทิศทาง เพื่อสร้างความรักและผูกพันของบุคลากรกับโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการเชิงรุกในการสร้างแรงจูงใจและสื่อสารการตัดสินใจที่สำคัญให้บุคลากรทราบเพื่อการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีกับโรงเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดผลการดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์เป้าประสงค์ของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่ากับนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. ผู้บริหารโรงเรียนทบทวนผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม โดยนำผลการประเมินการดำเนินงานมาเทียบกับเป้าหมายของตัวชี้วัดในแผนกลยุทธ์

1.2 ระบบธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม : โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในเรื่องการกำกับดูแลโรงเรียนและความรับผิดชอบต่อสังคมให้อธิบายถึงระบบธรรมาภิบาลของโรงเรียน และวิธีการที่โรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และทำให้มั่นใจว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมและทำหน้าที่พลเมืองดี

ก. ระบบธรรมาภิบาลของโรงเรียน

(1) โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการทบทวนและทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญของระบบธรรมาภิบาล ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในการกระทำของผู้บริหารระดับสูง ความรับผิดชอบต่อด้านการเงิน ความโปร่งใสในการดำเนินการ รวมถึงการคัดเลือกคณะกรรมการกำกับดูแลโรงเรียน และนโยบายในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการกำกับดูแลโรงเรียน การตรวจสอบภายในและภายนอกที่เป็นอิสระ การปกป้องผลประโยชน์ของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(2) โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และใช้ผลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิผลการนำองค์กรอย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1.ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนแสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำในด้านการเงิน ความโปร่งใสในการดำเนินงาน และการตัดสินใจที่เกิดจากการบริหารจัดการ

2.ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนมีนโยบายในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบภายในและภายนอกที่เป็นอิสระ

3.ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ

4.จัดดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียน คณะกรรมการบริหารโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานไปพัฒนาและปรับปรุงระบบการนำองค์กร

ข. การประพฤติตามกฎหมายและมีจริยธรรม

(1) โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในกรณีที่มีการจัดการเรียนการสอน การให้บริการ และการปฏิบัติงานมีผลกระทบในเชิงลบต่อสังคม โรงเรียนคาดการณ์ล่วงหน้าถึงปัญหาสาธารณะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน การให้บริการ และการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอย่างไร โรงเรียนมีการเตรียมการเชิงรุกในประเด็นดังกล่าวอย่างไร ทั้งนี้รวมถึงการใช้กระบวนการที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและรักษาสิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีกระบวนการ ตัวชี้วัด และเป้าประสงค์ที่สำคัญอะไร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด และโรงเรียนมีกระบวนการ ตัวชี้วัด และเป้าประสงค์ที่สำคัญอะไรในการดำเนินการเรื่องความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน การให้บริการ และการปฏิบัติงาน

(2) โรงเรียนบริหารจัดการอย่างไรในการส่งเสริมและสร้างความมั่นใจว่าการดำเนินงานทุกด้านของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีจริยธรรม โรงเรียนมีกระบวนการ และตัวชี้วัดที่สำคัญอะไรในการส่งเสริมและกำกับดูแลให้มีการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมภายใต้โครงสร้างระบบธรรมาภิบาลและตลอดทั่วทั้งโรงเรียน รวมทั้งในการปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการกำกับดูแล และดำเนินการในกรณีที่มีการกระทำที่ขัดต่อการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1.ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์หรือผลการดำเนินการของโรงเรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.ความเสี่ยงที่คาดการณ์หรือที่เกิดขึ้นแล้วในการดำเนินการและการให้กำหนดมาตรการ กระบวนการ ตัวชี้วัด และเป้าประสงค์ในการจัดการบริการของโรงเรียนและกำกับดูแลให้บุคลากรทำงานให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. จัดดำเนินการส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรทำงานอย่างถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ หลัก จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

4. กำกับดูแลและดำเนินการต่อการประพฤติปฏิบัติที่ขัดต่อกฎระเบียบข้อบังคับ และหลัก จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร

ค. การสนับสนุนจากชุมชนที่สำคัญ

โรงเรียนดำเนินการอย่างไรในการสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนที่สำคัญต่อ โรงเรียนอย่างจริงจังจึงมีวิธีการเลือกชุมชนที่สำคัญต่อโรงเรียน และกำหนดกิจกรรมที่โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนนั้น ๆ อย่างไรชุมชนที่สำคัญของโรงเรียนมีอะไรบ้าง ผู้บริหารโรงเรียนและ บุคลากรร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชนนั้นอย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดชุมชนที่สำคัญและกิจกรรมที่โรงเรียนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนชุมชนนั้น ๆ
2. ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรของโรงเรียนดำเนินการสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งแก่ ชุมชนที่สำคัญ

หมวดที่ 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์

2.1 การจัดทำกลยุทธ์ : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดทำกลยุทธ์ให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียน ใช้ในการกำหนดความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ อธิบายการสร้างกลยุทธ์ และวัตถุประสงค์ เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนที่ให้ความสำคัญต่อความท้าทาย และเสริมสร้างความได้เปรียบ สรุปลักษณะของ วัตถุประสงค์ที่สำคัญของโรงเรียนและเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้อง (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 25)

ก. กระบวนการจัดทำกลยุทธ์

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการจัดทำ กลยุทธ์มีอะไรบ้าง และผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญมีใครบ้าง กระบวนการดังกล่าวสามารถระบุจุดบอดที่อาจ เกิดขึ้นได้อย่างไร โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ ที่อธิบายไว้ในโครงสร้างองค์กร กรอบเวลาของการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวคืออะไร โรงเรียนมีวิธีการ ใดในการกำหนดกรอบเวลา และทำให้กระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์มีความสอดคล้องกับกรอบ เวลา ดังกล่าว

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อทำให้มั่นใจว่าได้นำปัจจัยที่สำคัญต่อไปนี้มาประกอบการ วางแผนเชิงกลยุทธ์โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยเหล่านี้มาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์

- จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน

- สัญญาณบ่งชี้แต่เนิ่น ๆ ถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญด้านเทคโนโลยี องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทิศทางในการพัฒนาประเทศหรือสภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ
- ความยั่งยืนของโรงเรียนในระยะยาว ความสามารถของโรงเรียน ในการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. วิเคราะห์ปัจจัยและสถานะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน ด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสม

2. กำหนดทิศทางของโรงเรียนต้องการมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ที่โรงเรียนต้องการที่จะบรรลุ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม เป้าประสงค์

3. กำหนดกลยุทธ์ในระดับต่าง ๆ ที่จะทำให้โรงเรียนสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่กำหนดไว้

4. สื่อสารและถ่ายทอดทิศทางของโรงเรียนให้บุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

ข. การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

(1) วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงเรียนมีอะไรบ้าง ให้ระบุตารางเวลาที่จะบรรลุ วัตถุประสงค์เหล่านั้น เป้าประสงค์ที่สำคัญที่สุดของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์เหล่านั้นมีอะไรบ้าง

(2) วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนตอบสนองความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ อย่างไร วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนตอบสนองอย่างไรต่อโอกาสในการสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษา โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์สร้างสมดุลระหว่าง

ความท้าทายและโอกาสในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทั้งหมด

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยพิจารณาสิ่งที่โรงเรียนคาดหวังตอบสนองความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ ต่อโอกาสในการสร้างนวัตกรรม รวมถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ

2. กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่จะสะท้อนได้ว่าโรงเรียนสามารถดำเนินงานได้บรรลุ วัตถุประสงค์

3. กำหนดเป้าหมาย หรือตัวเลขที่โรงเรียนต้องการจะบรรลุของตัวชี้วัดโดยควรนำผลการดำเนินการของโรงเรียนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Baseline data) ไปเทียบเคียงกับเป้าหมายที่กำหนด

4. กำหนดกรอบระยะเวลาของโครงการกิจกรรมที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้

2.2 การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ : โรงเรียนถ่ายทอดกลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติอย่างไรให้อธิบายวิธีการแปลงวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติการให้สรุปแผนปฏิบัติการและตัววัดหรือดัชนีชี้วัดที่สำคัญของผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคาดการณ์ผลการดำเนินการในอนาคตของโรงเรียนเปรียบเทียบกับตัววัดหรือดัชนีชี้วัดดังกล่าว โดยตอบคำถามต่อไปนี้

ก. การจัดทำแผนปฏิบัติการและการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติ

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดทำแผนปฏิบัติการและการถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติทั่วทั้งโรงเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อทำให้มั่นใจว่าผลการดำเนินการที่สำคัญตามแผนปฏิบัตินี้จะมีความยั่งยืน

(2) โรงเรียนทำอย่างไรให้มั่นใจว่ามีทรัพยากรด้านการเงินและด้านอื่น ๆ เพียงพอและพร้อมใช้ในการสนับสนุนแผนปฏิบัติการจนประสบความสำเร็จ โรงเรียนมีวิธีการจัดสรรทรัพยากรเหล่านี้อย่างไรเพื่อสนับสนุนให้แผนปฏิบัติการบรรลุผล โรงเรียนประเมินความเสี่ยงด้านการเงินและด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับแผนดังกล่าวอย่างไร โรงเรียนมีวิธีการสร้างสมดุลของทรัพยากรอย่างไรเพื่อทำให้มั่นใจว่ามีทรัพยากรเพียงพอที่จะบรรลุพันธกิจในปัจจุบัน

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการปรับเปลี่ยนแผนและถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างรวดเร็วในกรณีที่สถานการณ์เปลี่ยนแปลง

(4) แผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่สำคัญของโรงเรียนมีอะไรบ้าง การเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการศึกษา รวมทั้งผู้รับบริการและสวณแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการที่ได้วางแผนไว้มีอะไรบ้าง และโรงเรียนจะดำเนินการตามแผนอย่างไร

(5) แผนด้านทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมีอะไรบ้างที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนดังกล่าวได้คำนึงถึงผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรอย่างไร

(6) ตัวชี้วัดผลการดำเนินการที่สำคัญที่ใช้ติดตามความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการมีอะไรบ้าง โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อทำให้มั่นใจว่าระบบการวัดผลโดยรวมของแผนปฏิบัติการเสริมสร้างให้โรงเรียนสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อทำให้มั่นใจว่าระบบการวัดผลดังกล่าวครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องไปกับการปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ๆ ทั้งหมด

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดแผนงาน/โครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดที่ตั้งไว้ตามแผนกลยุทธ์ โดยการพิจารณาและวิเคราะห์โครงการต่าง ๆ นั้น จะพิจารณาทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ความเสี่ยง ความเกี่ยวเนื่องกับโครงการอื่น ๆ รวมทั้งงบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาของแต่ละแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

2. ใช้การบริหารความเสี่ยงเข้ามาร่วมจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการดำเนินการรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่มีผลจากนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้รับบริการ และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ

3. พัฒนาระบบการทำงานของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ รวมทั้งทำให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. พัฒนาสมรรถนะ ทักษะ ความสามารถ ทักษะคติของบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

5. วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ต้องการในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และทำให้บุคลากรได้เข้าถึงความรู้นั้น พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ที่ยังไม่มีมาเผยแพร่แก่บุคลากร

6. มีการสื่อสารและถ่ายทอดแผนปฏิบัติการสู่การปฏิบัติทั่วทั้งโรงเรียน

7. ใช้ข้อมูลและสารสนเทศในการบริหารจัดการและการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

8. จัดทำแผนทรัพยากรบุคคลเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและความต้องการอัตรากำลังของโรงเรียน

9. จัดสรรทรัพยากรด้านการเงินและด้านอื่น ๆ ให้เหมาะสมเพียงพอและพร้อมใช้เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการบรรลุผลสำเร็จ

10. กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันทั้งโรงเรียนและครอบคลุมทุกกลุ่มของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข. การคาดการณ์ผลการดำเนินการ

การคาดการณ์ผลการดำเนินการตามกรอบเวลาของการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวของโรงเรียนตามตัวชี้วัดผลการดำเนินการที่สำคัญมีอะไรบ้าง โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการคาดการณ์ ผลดังกล่าวเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับผลของโรงเรียนคู่เทียบเคียง และเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าประสงค์และผลการดำเนินการที่ผ่านมาโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการ

มีความก้าวหน้าตามที่คาดการณ์ไว้ โรงเรียนจะอย่างไรหากพบว่ามีผลแตกต่างระหว่างผลการดำเนินการปัจจุบันหรือที่คาดการณ์ไว้เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนคู่เทียบเคียง

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดที่ใช้ในการติดตามแผนปฏิบัติการโดยการคาดการณ์ผลการดำเนินการเปรียบเทียบของโรงเรียนคู่เทียบเคียงและผลการดำเนินการที่ผ่านมา

2. การคาดการณ์ผลการดำเนินการจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ ในการจะทำให้เห็นว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้สูงหรือต่ำเกินไปหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรและควรมีช่วงระยะเวลาของการคาดการณ์ผลการดำเนินการ

3. วางแผนดำเนินการพัฒนาเพื่อลดความแตกต่างระหว่างผลดำเนินการในปัจจุบันกับที่คาดหวังไว้ของโรงเรียนและกับโรงเรียนคู่เทียบเคียง

หมวดที่ 3 การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1 ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการเสาะหาและใช้ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียนกำหนดความต้องการ ความจำเป็นและความคาดหวังของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการศึกษาและบริการยังคงสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และสามารถสร้างโอกาสใหม่ทางการศึกษาโดยตอบคำถามต่อไปนี้ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 33)

ก. ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการระบุนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อชักชวนให้มารับบริการทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งมีวิธีการอย่างไรในการนำข้อมูลนักเรียนของโรงเรียนคู่เทียบเคียงและสังคมโลกในอนาคตมาประกอบการพิจารณาดังกล่าว

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้ "เสียงของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" เพื่อกำหนดความต้องการความจำเป็น และความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ รวมทั้งความสำคัญเชิงเปรียบเทียบที่ส่งผลให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัดสินใจรับบริการ และสร้างความสัมพันธ์ โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการรับฟัง "เสียงของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกัน โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและข้อมูลป้อนกลับจากนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจุบันและอดีต รวมทั้งทิศทางของสังคมโลกข้อมูลเกี่ยวกับความรักและผูกพันต่อสถาบัน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และให้บริการ การปรับปรุงระบบงานและกระบวนการทำงานตลอดจนการพัฒนาโอกาสใหม่ทางการศึกษา

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้สารสนเทศจาก "ความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย" และข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้เกิดการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากขึ้น เพื่อสามารถตอบสนองความจำเป็นและความปรารถนาของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ดีขึ้นรวมทั้งเพื่อหาโอกาสในการสร้างนวัตกรรม (4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้วิธีการรับฟังและเรียนรู้เกี่ยวกับนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทันท่วงทีความต้องการและทิศทางของการศึกษาอยู่เสมอ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมโลก

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1.สำรวจ ตรวจสอบพันธกิจของโรงเรียนเพื่อนำมากำหนดนักเรียนกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.ระบุนักเรียน กำหนดกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการจัดทำฐานข้อมูลของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในปัจจุบันและในอนาคต รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพิ่มเติมและทบทวนปรับปรุงฐานข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบัน

3.จำแนกกลุ่มนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยพิจารณาจากความท้าทายเชิงกลยุทธ์ นวัตกรรม โครงสร้างประชากร สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยคำนึงถึงบริบทความพร้อมของโรงเรียนด้วย

4.กำหนดกลยุทธ์ วิธีการรับฟัง และเรียนรู้ความต้องการคาดหวังของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในอดีตปัจจุบันของโรงเรียนคู่เทียบเคียง

5.วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาประเด็นความต้องการและนำข้อมูลไปปรับกระบวนการทำงาน และการให้บริการให้สอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาของสังคมโลก

3.2 ความสัมพันธ์กับนักเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนและเพิ่มความพึงพอใจ ความรักและผูกพันต่อสถาบันให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้ได้และรักษาและสร้างความพึงพอใจต่อนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพิ่มความรักและผูกพันต่อสถาบัน รวมทั้งให้อธิบายวิธีการประเมินความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ก. การสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความสัมพันธ์ตอบสนองตามความคาดหวัง การสร้างความรักและผูกพันของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(2) กลไกสำคัญของโรงเรียนที่ช่วยให้นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และการร้องเรียนได้อย่างไร กลไกเหล่านี้มีอะไรบ้าง โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการระบุข้อกำหนดในการติดต่อแต่ละรูปแบบโรงเรียนมั่นใจได้อย่างไรว่าข้อกำหนดดังกล่าวได้ถ่ายทอดไปยังทุกคน และทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ

(3) โรงเรียนมีวิธีการจัดการกับข้อร้องเรียนของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้มั่นใจได้ว่าจะแก้ไขข้อร้องเรียนเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการลดเรื่องต่อไปให้น้อยที่สุด ความไม่พึงพอใจของนักเรียนมีส่วนได้ส่วนเสีย การสูญเสียโอกาสทางการศึกษาและการกล่าวถึงโรงเรียนในทางที่ไม่ดี โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการพิจารณาและวิเคราะห์ข้อร้องเรียนเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและช่องทางที่นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียติดต่อประสานงานกับโรงเรียน ทันกับความต้องการและทิศทางของการจัดการศึกษาอยู่เสมอ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. จัดทำข้อมูลนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวัง และความนิยมชมชอบของนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. กำหนดและจำแนกข้อมูลเชิงความต้องการ เชิงพฤติกรรมเชิงจิตวิทยา จากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน

3. จัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อย่างหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเรียนรู้ความต้องการใหม่ ๆ ของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. จัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การให้บริการ การรับฟังการรับข้อร้องเรียนโดยเปิดช่องทางเลือกหลายช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว

5. สร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานและนำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดการดำเนินงานโดยประกาศให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทราบ

ข. การประเมินความพึงพอใจและความผูกพันของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการประเมินความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจ และความรักและผูกพันต่อโรงเรียนวิธีการเหล่านี้มีความแตกต่างกันอย่างไรในนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้มั่นใจว่าการวัดดังกล่าวจะได้สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ตอบสนองความคาดหวังของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้มั่นใจว่าการวัดดังกล่าวให้สารสนเทศที่สามารถนำไปใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพการจัดการศึกษาในอนาคตของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสนับสนุนให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี โรงเรียนใช้สารสนเทศด้านความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างไร

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการติดตามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การบริการ เพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับอย่างทันทั่วถึงและสามารถนำไปใช้ดำเนินการต่อไปได้

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการค้นหาและใช้สารสนเทศที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโรงเรียนโดยเปรียบเทียบกับโรงเรียนคู่เทียบเคียง

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้แนวทางในการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทันกับความต้องการและทิศทางของการจัดการศึกษา

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1.สำรวจพันธกิจเพื่อระบุคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและบริการที่จะวัดความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ และความผูกพันต่อโรงเรียน

2.กำหนดวิธีการและเครื่องมือในการวัดความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจและความผูกพันต่อโรงเรียน ให้สอดคล้องกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน บริการแต่ละประเภท รวมถึงกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ และความผูกพันต่อโรงเรียนของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางแก้ไขปรับปรุง คุณภาพการจัดการเรียนการสอนการบริการในแต่ละประเภท รวมทั้งการวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการในอนาคต

4.นำข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจไปปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้เกิดการบริการ อันเป็นการสร้างความประทับใจและภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน และนำไปเปรียบเทียบกับโรงเรียนคู่เทียบเคียง

5.นำข้อมูลเกี่ยวกับความไม่พึงพอใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาใช้ในการปรับปรุงการบริการให้ดีขึ้นรวมทั้งเพื่อให้เกิดนวัตกรรมและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ

ค. การวิเคราะห์และใช้ข้อมูลของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้สารสนเทศของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการรวมถึงหลักสูตรบริการที่ ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการการศึกษาอื่น ๆ เพื่อกำหนดกลุ่มและส่วนของนักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่ บริการในปัจจุบันและอนาคต โรงเรียนได้คำนึงถึงนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนคู่เทียบเคียงหรือที่จะมีมาในอนาคตในการจำแนกนี้ได้อย่างไร โรงเรียนกำหนดอย่างไรว่ากลุ่มนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการส่วนใดที่จะชักจูงให้มาศึกษาในหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้สารสนเทศของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ รวมถึงหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการการศึกษาอื่น ๆ เพื่อกำหนดและคาดการณ์ด้านความต้องการหลักของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งรวมถึงลักษณะของหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไปและความสำคัญในการทำให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตัดสินใจเลือกเข้าเรียน หรือสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียนโรงเรียนกำหนด และคาดการณ์อย่างไรถึงความต้องการและความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงไป จะมีความแตกต่างกันในระหว่างกลุ่มนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ รวมถึงตลอดช่วงระยะเวลาในการสานสัมพันธ์กับโรงเรียน

(3) โรงเรียนใช้สารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเกี่ยวกับหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการการศึกษาอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงด้านส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ เสริมสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกำหนดโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้แนวทางการเรียนรู้จากนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การประเมินความพึงพอใจ ไม่พึงพอใจ ความผูกพัน รวมถึงการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มดังกล่าวทันต่อความต้องการและทิศทางของโรงเรียนอยู่เสมอ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. นำสารสนเทศที่ได้มาจำแนกกลุ่มผู้ใช้บริการ ซึ่งได้แก่ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน การจำแนกกลุ่มอาจแบ่งได้ดังนี้

- ตามลักษณะภูมิศาสตร์ (Geographic segmentation) เช่น ประเทศ ภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล

- ตามหลักประชากรศาสตร์ (Demographic Segmentation) เช่น ภาษา เพศ เชื้อชาติ ครอบครัว รายได้ การศึกษา อาชีพ

- ตามหลักจิตวิทยา (Psychographic Segmentation) เช่น ทศนคติ วิธีในการดำเนินชีวิต ความเชื่อ

- ตามพฤติกรรม (Behavioristic Segmentation) การใช้บริการ

2. การจำแนกกลุ่มผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีในอนาคตควรพิจารณา ดังนี้

- ปัจจัยประเด็นความท้าทายเชิงยุทธศาสตร์

- สภาพสังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ศึกษาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงด้านการรับนักเรียนของโรงเรียนเทียบเคียง

4. ทบทวนกลยุทธ์ด้าน

- การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อรองรับกลุ่มเป้าหมายจากการวิเคราะห์ที่กำหนดระยะเวลาการพัฒนาให้ชัดเจนทั้งระยะสั้นระยะยาว เพื่อรองรับกลุ่มผู้ใช้บริการในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

5. ประชาสัมพันธ์บริการที่เกิดขึ้น

หมวดที่ 4 การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้

4.1 การวัด การวิเคราะห์ และการปรับปรุงผลการดำเนินการ : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการวัด วิเคราะห์ และนำไปปรับปรุงผลการดำเนินการของโรงเรียนให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการวัด วิเคราะห์ ปรับให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินการโดยการใช้ข้อมูลและสารสนเทศในทุกระดับและทุกส่วนของโรงเรียน ให้อธิบายวิธีการนำผลการทบทวนไปใช้

ในการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการอย่างเป็นระบบ (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 43)

ก. การวัดผลการดำเนินการ

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการเลือก รวบรวมและบูรณาการข้อมูลและสารสนเทศให้สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าเทียบกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ โรงเรียนมีตัวชี้วัดผลการดำเนินการทั้งระยะสั้นและระยะยาวอะไรบ้างโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเหล่านี้เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในระดับโรงเรียนและสร้างนวัตกรรม

(2) โรงเรียนมีวิธีการเลือกและสร้างความมั่นใจได้อย่างไรว่าได้ใช้ข้อมูลและสารสนเทศเชิงเปรียบเทียบที่สำคัญ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในระดับปฏิบัติการและระดับกลยุทธ์ รวมทั้งเพื่อสร้างนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้ระบบการวัดผลการดำเนินการทันกับความต้องการและทิศทางของการศึกษาอยู่เสมอ โรงเรียนสร้างความมั่นใจได้อย่างไรว่าระบบการวัดผลการดำเนินการดังกล่าวมีความไวต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในหรือภายนอกโรงเรียนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วหรือที่ไม่ได้คาดคิด

แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

1. คัดเลือก รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ จะนำไปติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

- ข้อมูลผลการดำเนินการจากแผนงานโครงการ และผลการใช้งบประมาณ
- ข้อมูลความต้องการ/ความพึงพอใจ/การร้องเรียนจากผู้รับบริการ
- ข้อมูลด้านทรัพยากรบุคคล เช่น ความพึงพอใจของบุคลากร
- ข้อมูลจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก
- ข้อมูลจากการทำ Benchmarking และการศึกษา Best Practices จากโรงเรียนสถาบันคู่เทียบเคียงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

2. นำผลการวิเคราะห์มาทบทวนเพื่อหาจุดบกพร่องการปฏิบัติงานแล้ววิเคราะห์ค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของการบริหาร และการสร้างนวัตกรรมใหม่ให้เกิดขึ้น

3. ทบทวนวิธีการ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ทันต่อระบบการวัดผลการดำเนินการให้ทันต่อความต้องการและทิศทางของโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและภายนอกที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้

ข. การวิเคราะห์ ทบทวน และปรับปรุงผลการดำเนินการ

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทบทวนผลการดำเนินการและขีดความสามารถของโรงเรียน โรงเรียนทำการวิเคราะห์ในเรื่องอะไรบ้าง เพื่อนำมาใช้สนับสนุนการทบทวนและเพื่อให้มั่นใจว่าผลสรุปนั้นมีเหตุมีผล โรงเรียนใช้ผลการทบทวนเหล่านี้อย่างไรในการตรวจประเมินผลสำเร็จของโรงเรียน ผลการดำเนินการในเชิงแข่งขัน และความก้าวหน้าเทียบกับวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ รวมทั้งใช้ในการตรวจประเมินความสามารถที่จะตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อความต้องการของโรงเรียนและความท้าทายในสภาพแวดล้อมด้านการปฏิบัติการที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการแปลงผลการทบทวนผลการดำเนินการไปใช้จัดลำดับความสำคัญสำหรับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและอย่างก้าวกระโดด รวมทั้งไปเป็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรม โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติในเรื่องที่จัดลำดับความสำคัญไว้และโอกาสในการสร้างนวัตกรรมไปสู่กลุ่มงานและระดับปฏิบัติการทั่วทั้งโรงเรียน เพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านั้นตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวไปสู่ความร่วมมือของโรงเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าสอดคล้องไปแนวทางเดียวกันกับโรงเรียน

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการนำผลการทบทวนการดำเนินการของโรงเรียนไปใช้ในการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญอย่างเป็นระบบ

แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

1. วิเคราะห์และทบทวนผลการดำเนินการ โดยดูขีดความสามารถขององค์กรเปรียบเทียบกับโรงเรียนคู่เทียบเคียงที่มีบริบทที่ใกล้เคียงกันและมีผลการดำเนินงานที่ สูงกว่า จัดลำดับความสำคัญสำหรับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและอย่างก้าวกระโดด โดยข้อมูลที่น่ามาใช้เปรียบเทียบนั้นอาจพิจารณาได้ทั้งที่เป็นผลการดำเนินงานโดยรวมและผลการดำเนินงานที่เป็นรายกระบวนการ

2. สื่อสารผลการวิเคราะห์และทบทวนให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจในผลการวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

3. นำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

4.2 การจัดการข้อมูลสารสนเทศและการจัดการความรู้โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดการสารสนเทศเทคโนโลยีสารสนเทศ และความรู้ขององค์กรให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียนดำเนินการ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพรวมทั้งมีอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ซอฟต์แวร์ และฮาร์ดแวร์ที่มีคุณภาพพร้อมใช้และให้อธิบายวิธีการที่โรงเรียนสร้างและจัดการความรู้ของโรงเรียน

ก. การจัดการข้อมูล สารสนเทศ

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้ข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นมีความพร้อมใช้งาน และทำให้บุคลากรของโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจได้ว่าฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์มีความเชื่อถือได้ปลอดภัย และใช้งานง่าย

(3) ในกรณีฉุกเฉิน โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้มั่นใจว่าข้อมูลและสารสนเทศ รวมทั้งระบบฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์มีความพร้อมใช้งานอย่างต่อเนื่อง

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการรักษาเทคโนโลยีที่ทำให้ข้อมูลและสารสนเทศมีความพร้อมใช้งานรวมทั้งระบบฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ทันกับความต้องการและทิศทางของการจัดการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในสภาพแวดล้อมที่โรงเรียนดำเนินงานอยู่เสมอ

แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการใช้ ได้แก่

- หมวดที่ 1 ข้อมูลของการติดตามและทบทวนการดำเนินงานของโรงเรียน

- หมวดที่ 2 ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์เกี่ยวกับปัจจัย แนวโน้มการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผน ทบทวนยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์

- หมวดที่ 3 ข้อมูลในการเรียนรู้รับฟัง และขอรับบริการ

ของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ

- หมวดที่ 5 ข้อมูลการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากร

โดยรวบรวมข้อมูลจากทุกแหล่งไว้ในที่เดียวกัน และต้องมีการสำรองข้อมูลไว้ด้วย ดำเนินการประมวลผลแบบ Real Time เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัยมากที่สุด ติดตั้งระบบป้องกันข้อมูลสูญหาย และข้อมูลถูกทำลาย เพื่อให้สามารถเรียกดูข้อมูลได้ทุกเวลาที่ต้องการต้องการใช้ข้อมูล โดยออกแบบระบบการเข้าใช้และเข้าถึงข้อมูล

2.กำหนดระดับการเข้าถึงข้อมูลได้ และรูปแบบของข้อมูลตามความสารสนเทศในระดับต่างๆ

3.ประเมินและปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึง Hardware และSoftware เพื่อให้ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้และก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของความต้องการและทิศทางของโรงเรียน

ข. การจัดการทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการความรู้

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการทำให้มั่นใจว่าข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ของโรงเรียนมีคุณสมบัติแม่นยำ ถูกต้อง และเชื่อถือได้ ทันการและปลอดภัย

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดการความรู้ของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลดังต่อไปนี้

- การรวบรวมและถ่ายทอดความรู้ของบุคลากร

- การถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนระหว่างโรงเรียนกับนักเรียน

- ความรวดเร็วในการค้นหาและระบุการแบ่งปันและการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศไปดำเนินการ
 - การรวบรวมความรู้และถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องไปใช้ในกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์
- แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

1. ตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง เชื่อถือได้ และนำไปใช้งานได้ง่าย รวมทั้งมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

2. สร้างระบบดูแลรักษาอุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายเชื่อมโยงอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต ให้สามารถทำงานได้อย่างคล่องตัวอยู่เสมอ

3. จัดหาอุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับสากล เป็นโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์และสามารถประยุกต์กับโปรแกรมอื่นได้สะดวก

4. สร้างกระบวนการจัดการความรู้ โดยมีกระบวนการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) บ่งชี้ความรู้และข้อมูล
- 2) สร้างและแสวงหาความรู้
- 3) จัดเก็บองค์ความรู้
- 4) ประมวลและกลั่นกรองความรู้
- 5) การเข้าถึงความรู้
- 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 7) การเรียนรู้

หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร

5.1 ความผูกพันของบุคลากร : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความผูกพันของบุคลากร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จระดับองค์กรและระดับบุคคลให้อธิบายว่าโรงเรียนสร้างความผูกพันจ่ายค่าตอบแทน และให้รางวัลบุคลากรอย่างไรเพื่อให้มีผลการดำเนินการที่ดี อธิบายว่ามีการพัฒนาบุคลากรและผู้นำอย่างไรเพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดี อธิบายว่าโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการประเมินความผูกพันของบุคลากร และใช้ผลการประเมินนั้นมาทำให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 51)

ก. การสร้างคุณค่าของบุคลากร

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการกำหนดปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความผูกพัน และความพึงพอใจของบุคลากร รวมทั้งมีวิธีการที่แตกต่างในการกำหนดปัจจัยเหล่านี้สำหรับแต่ละกลุ่มของบุคลากรอย่างไร

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการเสริมสร้างวัฒนธรรมในองค์กร เพื่อนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีและทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

(3) โรงเรียนมีระบบการวัดผลการปฏิบัติงานของบุคลากรที่สนับสนุนให้เกิดผลการดำเนินการที่ดีและสร้างความผูกพันของบุคลากรอย่างไร และได้พิจารณาถึงการบริหารค่าตอบแทน การให้รางวัล การยกย่องชมเชย และการสร้างแรงจูงใจอย่างไร รวมทั้งเสริมสร้างการมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนและบรรลุผลสำเร็จของแผนปฏิบัติการอย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันและความพึงพอใจของบุคลากรโดยคำนึงถึงความเสมอภาค ความโปร่งใส และเป็นธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกกลุ่ม ทุกระดับ

2. นำผลจากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรมากำหนดเป็นนโยบายสวัสดิการ การให้บริการ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานให้ตรงกับความต้องการของบุคลากร

3. การจัดระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติที่ชัดเจน คำนึงถึงผลสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก และจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงานร่วมกันซึ่งจะต้องถ่ายทอดตัวชี้วัดนี้สู่ระดับบุคคล

4. ให้มีคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดมาตรฐานและความเป็นธรรม โดยเปิดเผยหลักเกณฑ์การประเมินและผลการประเมินให้บุคลากรรับทราบ

5. นำผลการประเมินไปใช้ประกอบการให้คำปรึกษาแนะนำแก่บุคลากรในการพัฒนาสมรรถนะ และปรับปรุงการปฏิบัติงาน และพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้รางวัลจูงใจ และการบริหารบุคคลอื่น ๆ

6. การจัดระบบยกย่องชมเชย การให้รางวัลโดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี โดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสื่อสารหลักเกณฑ์การยกย่องชมเชย จูงใจให้กับบุคลากรได้รับทราบทั่วทั้งโรงเรียน

7. ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรที่ได้รับการยกย่องชมเชยในระดับโรงเรียนให้ได้รับโอกาสนำเสนอ และเผยแพร่ผลงานในระดับที่สูงขึ้น

ข. การพัฒนาบุคลากรและผู้นำ

(1) ระบบการเรียนรู้และการพัฒนาสำหรับบุคลากรของโรงเรียนได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- การระบุนโยบายและแนวปฏิบัติในการเรียนรู้และการพัฒนา โดยบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน

- ความสามารถพิเศษ ความท้าทายเชิงกลยุทธ์และการบรรลุผลสำเร็จของแผนปฏิบัติการของโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

- การปรับปรุงผลการดำเนินการของโรงเรียนการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
ขอบเขตของโอกาสในการพัฒนา รวมทั้งการศึกษา การฝึกอบรม การสอนงาน และการเป็นพี่เลี้ยง รวมทั้ง
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน

- การถ่ายโอนความรู้จากบุคลากรที่ ลาออกหรือเกษียณอายุ
- การส่งเสริมให้มีการใช้ความรู้และทักษะใหม่ในการปฏิบัติงาน

(2) ระบบการเรียนรู้และการพัฒนาสำหรับกลุ่มผู้นำของโรงเรียนได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง
ต่อไปนี้อย่างไร

- การพัฒนาคุณสมบัติของการเป็นผู้นำเฉพาะบุคคล
- การพัฒนาความรู้ระดับโรงเรียน
- วิถีปฏิบัติทางการจัดการศึกษาอย่างมีจริยธรรมความสามารถพิเศษ ความท้าทายเชิงกลยุทธ์
และการบรรลุผลสำเร็จของแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
- การปรับปรุงผลการดำเนินการของโรงเรียนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และนวัตกรรม
- ขอบเขตของโอกาสในการพัฒนาภาวะผู้นำรวมทั้งการศึกษาการฝึกอบรม การสอนงานและ
การเป็นพี่เลี้ยง รวมทั้งประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน

(3) โรงเรียนมีวิธีประเมินประสิทธิผลของระบบการเรียนรู้และการพัฒนาของบุคลากรและผู้นำ
อย่างไร

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดการความก้าวหน้าในอาชีพการงานของบุคลากรทั่วทั้ง
โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการวางแผนการสืบทอดตำแหน่งของตำแหน่งผู้นำ
อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. จัดทำแผนโครงการ/กิจกรรม ของระบบการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากร โดยวิเคราะห์ความ
ต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความสำเร็จตามกลยุทธ์ ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล สถานภาพปัจจุบันของ
สมรรถนะวัฒนธรรม การทำงานของบุคลากร ความต้องการของบุคลากร การถ่ายโอนความรู้จากผู้ปฏิบัติ
ที่จะลาออกหรือเกษียณอายุ และความก้าวหน้าในการทำงาน

2. วิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และนำปัจจัยนั้นมากำหนดเป็นตัวชี้วัดอย่างเชื่อมโยงเป็น
เหตุเป็นผลกับปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้น

3. ดำเนินการจัดระบบการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรตามแผนเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะ
ตรงตามคุณลักษณะและหน้าที่ความรับผิดชอบโดยครอบคลุมประเด็น สมรรถนะหลัก ความท้าทายเชิงกล
ยุทธ์การปรับปรุงผลการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงจริยธรรมใน
วิชาชีพ

4. กำหนดมาตรการประเมิน และจัดการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของระบบการเรียนรู้ และพัฒนาบุคลากร

5. ส่งเสริมนำความรู้และทักษะที่ได้จากการศึกษาและฝึกอบรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติงานสำคัญที่มีความท้าทายหรือรับผิดชอบใหม่ ๆ การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การถ่ายทอดและประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้บุคลากรได้นำไปใช้ปฏิบัติงานอย่างทั่วถึงและมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

6. เตรียมบุคลากรสำหรับตำแหน่งสำคัญต่อภารกิจหลัก โดยวิเคราะห์โรงเรียนและวิเคราะห์งาน เพื่อหาตำแหน่งที่มีความสำคัญต่อภารกิจหลักของโรงเรียน กำหนดงานและสมรรถนะแต่ละ

หมวด 7 เพื่อการปรับปรุงความผูกพันของบุคลากรและผลลัพธ์ของโรงเรียน

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันความพึงพอใจของบุคลากร กำหนดผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ในการสำรวจ ดำเนินการสำรวจความผูกพันและความพึงพอใจของบุคลากร

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสำรวจมาเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ของโรงเรียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขและกำหนดเป็นนโยบาย

3. จัดลำดับของแนวทางการสร้างความผูกพันและความพึงพอใจ และสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงาน โดยการคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปรับปรุงและวิธีการที่เหมาะสมกับสถานการณ์

5.2 ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิผลและที่สนับสนุนสภาพแวดล้อมในการทำงาน : โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรบุคลากรให้อธิบายว่าโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการบริหารจัดการขีดความสามารถและ อัตรากำลังบุคลากร เพื่อให้งานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ ให้อธิบายว่าโรงเรียนดำเนินการอย่างไรเพื่อรักษาบรรยากาศในการทำงานที่มีความปลอดภัย มั่นคง และเกื้อหนุนต่อการทำงาน

ก. ขีดความสามารถและอัตรากำลัง

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากรรวมทั้งทักษะ สมรรถนะ และกำลังคนที่มีอยู่

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการสรรหา ว่าจ้างบรรจุ และรักษาบุคลากรใหม่ไว้ โรงเรียนมั่นใจได้อย่างไรว่าบุคลากรเป็นตัวแทนที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรมของผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง

(3) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการบริหารและจัดโครงสร้างของบุคลากรเพื่อให้งานของโรงเรียนบรรลุผลใช้ประโยชน์จากความสามารถพิเศษของโรงเรียน เสริมสร้างการมุ่งเน้นนักเรียนและการศึกษา ให้มีผลการดำเนินการที่เหนือกว่าความคาดหมาย ตอบสนองต่อความท้าทายเชิงกลยุทธ์และ

แผนปฏิบัติการ และให้เกิดความคล่องตัวที่จะตอบสนองต่อความต้องการทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

(4) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการเตรียมบุคลากรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากร โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการบริหารบุคลากร บริหารความต้องการของบุคลากรและของโรงเรียนเพื่อให้มั่นใจว่าสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ป้องกันการลดจำนวนของบุคลากร และลดผลกระทบหากเกิดกรณีดังกล่าว

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. ประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและศักยภาพที่จำเป็นของบุคลากร โดยวิเคราะห์ระบบงาน วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ โครงสร้างอัตรากำลัง และจัดสมรรถนะของกลุ่มสายงานให้สอดคล้องกับภารกิจและบทบาทของงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสรรหา จัดจ้างบุคลากรโดยวิเคราะห์ความต้องการกำลังคนที่มี

2. คุณลักษณะและทักษะตรงตามขอบข่ายงานและสมรรถนะหลักที่ต้องการ ด้วยระบบคุณธรรมหรือระบบความสามารถ และคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรม และผลประโยชน์ของโรงเรียน

3. รักษาบุคลากรโดยการกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าของตำแหน่งให้ชัดเจน โดยจัดกลุ่มงาน จัดทำรูปแบบเส้นทางความก้าวหน้าของตำแหน่ง รวมทั้งหลักเกณฑ์และมาตรฐานตำแหน่ง สร้างคุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

4. จัดโครงสร้างของบุคลากรของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคตทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และคำนึงถึงการตอบสนองความท้าทายเชิงกลยุทธ์และความคล่องตัวในการเปลี่ยนแปลง

5. จัดทำแผนการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของความสามารถ สมรรถนะของบุคลากรทั้งระยะสั้นและระยะยาวดำเนินการตามแผนและประเมินผลความสำเร็จของแผนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

ข. การสร้างบรรยากาศการทำงาน

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการปรับปรุงและทำให้มั่นใจว่าสถานที่ทำงานมีสุขอนามัย ปลอดภัย และมีการป้องกันภัย มีตัวชี้วัดผลการดำเนินการของแต่ละปัจจัยดังกล่าว และมีการตั้งเป้าประสงค์ในการปรับปรุงอะไรบ้างมีความแตกต่างที่สำคัญของปัจจัยตัวชี้วัดผลดำเนินการหรือเป้าประสงค์อะไรบ้าง สำหรับสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานที่แตกต่างกัน

(2) โรงเรียนสนับสนุนบุคลากรโดยการกำหนดนโยบาย การบริการ และสิทธิประโยชน์อย่างไร สิ่งดังกล่าวได้มีการออกแบบให้เหมาะสมตามความต้องการของบุคลากรที่หลากหลาย รวมทั้งความแตกต่างของกลุ่มบุคลากรอย่างไร

แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

1. วิเคราะห์ปัจจัยและจัดสภาพแวดล้อมของการทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย ความปลอดภัย การป้องกันภัย ให้เหมาะสำหรับทุกกลุ่มของบุคลากร โดยกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายในการปรับปรุงแต่ละปัจจัยอย่างมีส่วนร่วม

2. กำหนดนโยบายของการบริการและสิทธิ ประโยชน์ให้เหมาะสมกับความต้องการและความแตกต่างของแต่ละกลุ่มบุคคล

หมวดที่ 6 การจัดการกระบวนการ

6.1 การออกแบบระบบงาน : โรงเรียนมีวิธีการออกแบบระบบงานอย่างไรให้อธิบายวิธีการที่ใช้ในการกำหนดสมรรถนะหลักของโรงเรียนการออกแบบระบบงานและกระบวนการที่สำคัญเพื่อสร้างคุณค่าให้นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เกิดผลสูงสุดต่อการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จและยั่งยืน รวมทั้งเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 61)

ก. การออกแบบระบบงาน

(1) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการออกแบบและสร้างนวัตกรรมในระบบงานโดยรวม รวมทั้งกำหนดว่ากระบวนการใดในระบบงานโดยรวมเป็นกระบวนการภายในโรงเรียน (กระบวนการทำงานหลักของโรงเรียน) และกระบวนการใดจะใช้ทรัพยากรจากแหล่งภายนอก

(2) ระบบงานและกระบวนการทำงานหลักของโรงเรียนมีความสัมพันธ์และใช้ประโยชน์จากสมรรถนะหลักของโรงเรียนอย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. ออกแบบระบบงานที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการบุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำสู่การบรรลุวิสัยทัศน์

2. กระบวนการในระบบงานต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันโดยใช้ประโยชน์จากสมรรถนะหลัก

ข. กระบวนการทำงานหลักและกระบวนการสนับสนุน

(1) กระบวนการทำงานหลักและกระบวนการสนับสนุนของโรงเรียนมีอะไรบ้าง กระบวนการดังกล่าวมีผลอย่างไรต่อ กระบวนการหลัก กระบวนการสนับสนุน

- การจัดทำหลักสูตร - เทคโนโลยีและสารสนเทศ

- การจัดการเรียนการสอน - การเงินและพัสดุ

- ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน - กิจกรรมพัฒนานักเรียน

- การพัฒนาบุคลากร - ภาควิชา

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดทำข้อกำหนดของกระบวนการทำงานหลักและกระบวนการสนับสนุนโดยใช้ข้อมูลจากนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ส่งมอบคู่ความร่วมมือที่เป็นทางการ

และไม่เป็นทางการ ข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการดังกล่าวคืออะไร โรงเรียนมีการคาดการณ์และเตรียมการอย่างไรสำหรับนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างในด้านขีดความสามารถ อัตรา และวิธีการเรียนรู้ ในการออกแบบกระบวนการทำงานหลักและกระบวนการสนับสนุนดังกล่าวได้นำสารสนเทศของประเภทนักเรียนและของนักเรียนแต่ละคนมาใช้อย่างไรเพื่อให้นักเรียนทุกคนมุ่งมั่นต่อการเรียนแบบใฝ่รู้

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. กำหนดกระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนที่สอดคล้องกับพันธกิจและส่งเสริมความเป็นเลิศของโรงเรียน

2. จัดทำข้อกำหนดของกระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุนที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักเรียน ชุมชน และสังคมโลกในปัจจุบันและอนาคต

3. ออกแบบและสร้างนวัตกรรมของกระบวนการทำงานเพื่อตอบสนองข้อกำหนดที่สำคัญ โดยใช้สารสนเทศกลุ่มนักเรียนและนักเรียนรายบุคคล

4. ควบคุมและปรับปรุงกระบวนการหลักและกระบวนการสนับสนุน

ค. ความพร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน

โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าระบบงานและสถานที่ทำงานมีการเตรียมพร้อมต่อภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉินระบบการเตรียมความพร้อมดังกล่าวได้คำนึงถึงการป้องกันการจัดการ ความต่อเนื่องของการดำเนินการ และการฟื้นฟูสภาพอย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

จัดระบบเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อภัยพิบัติและภาวะฉุกเฉินโดยคำนึงถึงการป้องกัน การจัดการ การแก้ไข และการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องภายใต้มาตรการที่เหมาะสมและรัดกุม

6.2 การจัดการและการปรับปรุงกระบวนการทำงาน

ก. การออกแบบกระบวนการทำงาน

โรงเรียนออกแบบและสร้างนวัตกรรมในกระบวนการทำงานเพื่อให้ตอบสนองข้อกำหนดหลักอย่างไร โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความรู้ของโรงเรียน และความคล่องตัว มาพิจารณาในการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ โรงเรียนนำเรื่องรอบเวลา การเพิ่มคุณภาพ ความคุ้มค่า ประสิทธิภาพอื่น ๆ และปัจจัยที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพ มาพิจารณาในการออกแบบกระบวนการต่าง ๆ อย่างไร

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. ออกแบบและสร้างนวัตกรรมในกระบวนการการทำงานที่ตอบสนองต่อข้อกำหนดหลัก โดยคำนึงถึงเทคโนโลยี สารสนเทศ องค์ความรู้และความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

2. ออกแบบกระบวนการทำงานให้ครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การควบคุมต้นทุนและทรัพยากร การควบคุมความเสี่ยงและการสูญเสีย และการควบคุมระยะเวลา

ข. การจัดการกระบวนการทำงาน

(1) โรงเรียนนำกระบวนการทำงานไปปฏิบัติและจัดการอย่างไร เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นไปตามข้อกำหนดที่ใช้ในการออกแบบ และมั่นใจได้อย่างไรว่าการปฏิบัติงานประจำวันของกระบวนการเหล่านี้ เป็นไปตามข้อกำหนดที่สำคัญของกระบวนการโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการนำข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงาน นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการ มาใช้ในการจัดการกระบวนการดังกล่าว ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สำคัญและตัวชี้วัดภายในกระบวนการที่นำมาใช้ในการควบคุมและปรับปรุงกระบวนการทำงานของโรงเรียนคืออะไร

(2) โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการจัดการกระบวนการทำงานไปปฏิบัติกับกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างของการเรียนรู้และศักยภาพของนักเรียน โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการตรวจสอบกระบวนการหรือผลการดำเนินการโรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องหรือการทำงานซ้ำ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

1. การนำกระบวนการทำงานไปปฏิบัติงานประจำวันให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการออกแบบ โดยใช้ข้อมูลจากผู้ปฏิบัติ นักเรียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้รับบริการ

2. กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินการและตัวชี้ วัดภายในกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ในส่วนของกิจกรรม กระบวนการ และระบบงาน

3. จัดการกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของการเรียนรู้และ ศักยภาพของนักเรียน

4. จัดระบบการควบคุมและตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน ได้แก่การควบคุมคุณภาพ การควบคุมต้นทุนและทรัพยากร, การควบคุม ความเสี่ยงและการสูญเสีย และการควบคุมระยะเวลา

ค. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน

โรงเรียนมีวิธีการอย่างไรในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ สูงสุด ปรับปรุงหลักสูตร บริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ และทำให้ กระบวนการเหล่านี้ทันต่อความจำเป็นและทิศทางการจัดการศึกษาอยู่เสมอ

แนวทางดำเนินการ/วิธีการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาประสบการณ์และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดการปฏิบัติงานที่ดีสู่ความเป็นเลิศอย่างก้าวกระโดด

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์

หมวดผลลัพธ์ แสดงถึงการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ครอบคลุมการเรียนรู้ของนักเรียน การประเมินของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบริการทางการศึกษาอื่น ๆ ของสถาบันภาพรวมผลการดำเนินการด้านงบประมาณ สถานะทางการเงิน ผลลัพธ์ด้านผู้ปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ด้านระบบการนำองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม และผลลัพธ์ของกระบวนการและกิจกรรมปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญ โดยการมุ่งเน้นผลลัพธ์ดังกล่าวจะอ้างไว้ซึ่งจุดมุ่งหมายของเกณฑ์อันประกอบด้วยคุณค่าที่เหนือกว่าของการจัดการศึกษาในมุมมองของนักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การมีผลการดำเนินการที่ดีเยี่ยม ซึ่งสะท้อนผ่านตัวบ่งชี้ด้านการปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงาน กฎหมาย จริยธรรม และการเงิน รวมทั้งตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้ระดับองค์กรและระดับผู้ปฏิบัติงาน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553 : 68)

แนวทางการดำเนินการ/วิธีการ

หมวดผลลัพธ์การดำเนินการในหมวดที่ 7 สิ่งที่ต้องนำมาเสนอที่สำคัญ

1. สิ่งที่ต้องนำเสนอ เช่น ข้อมูล สารสนเทศ งานวิเคราะห์ต่าง ๆ ของผลของการดำเนินการ
2. การนำเสนอต้องให้ความสำคัญกับข้อกำหนดดังนี้

2.1 รายงานผล เป็นการแสดงข้อมูลในปัจจุบัน โดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายเกี่ยวกับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

2.2 แนวโน้มของผลของการดำเนินการ เป็นการแสดงข้อมูล สารสนเทศที่เป็นตัวเลข เพื่อแสดงให้เห็นทิศทางของผลลัพธ์ตามลำดับช่วงเวลาเปลี่ยนแปลงไป

2.3 ผลการดำเนินงานเปรียบเทียบ เพื่อแสดงผลลัพธ์เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนกลุ่มสังกัด (ต่างสังกัด, ในพื้นที่/ต่างพื้นที่/ระดับที่สูงกว่านอกเหนือการนำเสนอในเชิงเปรียบเทียบ สิ่งที่ควรดำเนินการของโรงเรียน คือ การวิเคราะห์สารสนเทศนั้น ๆ เพื่อให้รู้ถึงผลของการดำเนินการโดยรวม และนำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญในการปรับปรุงผลการดำเนินการ

2.4 ความครอบคลุมและความสำคัญของผลลัพธ์ เพื่อแสดงว่ามีรายงานผลลัพธ์ที่สำคัญทั้งหมดการแสดงผล ควรทำในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เช่น รูปแบบกราฟหรือตาราง

7.1 ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน : ผลการดำเนินการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างไรเป็นการตรวจประเมินผลลัพธ์หลัก ๆ ด้านการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อแสดงถึงประสิทธิผลของหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับนักเรียนทุกกลุ่มสาระการนำเสนอผลลัพธ์

โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ผลการทดสอบระหว่างชาติ ผลการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ผลการแข่งขันกับนานาชาติ ฯลฯ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามมาตรฐานสากล ได้แก่ เป็นเลิศวิชาการสื่อสารสองภาษาล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก จำแนกตามความแตกต่างของกลุ่มผู้เรียน

7.2 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย : ผลการดำเนินการด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไร

เป็นการตรวจประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินการด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้ดีเพียงใด ในการสร้างความพึงพอใจแก่นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการสร้างความผูกพันในระยะยาว

สาระการนำเสนอผลลัพธ์

โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจการสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันของนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครอง ชุมชน และผู้รับบริการอื่น ๆ เช่น ด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนความรักความศรัทธา ค่านิยม ความภูมิใจในโรงเรียน ฯลฯ

7.3 ผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ : ผลการดำเนินการด้านงบประมาณ การเงินและส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการเป็นอย่างไรบ้างข้อนี้ตรวจประเมินผลลัพธ์ด้านงบประมาณ การเงิน และส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการและประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากรด้านการเงิน ความมั่นคงทางการเงิน รวมทั้งความท้าทายและโอกาสในส่วนแบ่งนักเรียนในพื้นที่บริการ

สาระการนำเสนอผลลัพธ์

โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านงบประมาณ การเงิน และส่วนแบ่งนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ เช่น การวัดต้นทุนต่อหน่วย ความคุ้มค่าของเงินการลดหรือประหยัดค่าใช้จ่าย เงินทุนสำรองและกองทุนร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการโครงการ ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนอัตราการเพิ่มของจำนวนนักเรียน ฯลฯ

7.4 ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร : ผลการดำเนินการด้านการมุ่งเน้นบุคลากรเป็นอย่างไรบ้างเป็นการตรวจประเมินผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานโรงเรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสามารถสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนา การสร้างความผูกพันและมีความเอื้ออาทรให้แก่บุคลากรทั้งหมดได้ดีเพียงใดสาระการนำเสนอผลลัพธ์โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านการมุ่งเน้นบุคลากรที่สำคัญในเรื่องการผูกพันกับโรงเรียนสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยจำแนกตามความแตกต่างของกลุ่มบุคลากร เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ หลักสูตรที่ได้เรียนรู้ การฝึกอบรม การสร้างแรงจูงใจ, การบริหารสวัสดิการ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการทำงาน

7.5 ผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการ

เป็นการตรวจประเมินผลลัพธ์ด้านปฏิบัติการที่สำคัญของโรงเรียน ที่เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนรวมทั้งความพร้อมของโรงเรียนต่อภาวะฉุกเฉิน โดยจำแนกผลลัพธ์ตามประเภทของหลักสูตรและบริการส่งเสริมการเรียนรู้ประเภทผู้เรียน

สาระการนำเสนอผลลัพธ์

โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านประสิทธิผลและนวัตกรรมของกระบวนการ โดยจำแนกตามความแตกต่างของกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีและสารสนเทศ การเงินและพัสดุ กิจกรรมพัฒนานักเรียน ภาควิเคราะห์ ฯลฯ

7.6 ผลลัพธ์ด้านภาวะผู้นำ

เป็นตรวจประเมินผลลัพธ์ด้านธรรมาภิบาลและภาวะผู้นำของฝ่ายบริหารของโรงเรียน รวมทั้งความสำเร็จตามแผนกลยุทธ์และความรับผิดชอบด้านการเงิน การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและการสนับสนุนชุมชนสาระการนำเสนอผลลัพธ์โรงเรียนแสดงผลลัพธ์ที่สำคัญด้านธรรมาภิบาลและภาวะผู้นำของฝ่ายบริหารของโรงเรียน เช่น การบรรลุกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ การประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อทางการเงินทั้งภายในและภายนอก การสนับสนุนชุมชนที่สำคัญ ฯลฯ

สรุป แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการระบบคุณภาพ เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมาประยุกต์ใช้ ความเชื่อมโยงสัมพันธ์และการบูรณาการขององค์ประกอบทั้ง 7 หมวดจะเริ่มจาก การนำองค์กร หมวดที่ 1 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมวดที่ 2 และการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวดที่ 3 ประกอบกันเป็นกลุ่มของการนำองค์กรว่าการนำองค์กรต้องมุ่งที่กลยุทธ์และนักเรียน ผู้บริหารระดับสูง หรือฝ่ายบริหารของโรงเรียน ต้องกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนและเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามทิศทางที่กำหนดไว้ การมุ่งเน้นบุคลากร หมวดที่ 5 การจัดการกระบวนการหมวดที่ 6 และผลลัพธ์ หมวดที่ 7 ประกอบกันเป็นกลุ่มผลลัพธ์ โดยบุคลากรและกระบวนการที่สำคัญมีบทบาททำให้การดำเนินการสำเร็จและนำไปสู่ผลการดำเนินการโดยรวมของโรงเรียนส่วนการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หมวดที่ 4 มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้องค์กรมีการจัดการที่มีประสิทธิผลและมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบที่ใช้ข้อมูลจริงและองค์ความรู้เป็นแรงผลักดันการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นพื้นฐานของระบบการจัดการผลการดำเนินการโดยรวม โดยกำหนดลักษณะการตั้งคำถามเพื่อชี้ให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการและสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้โรงเรียนสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินการที่แตกต่างกันไปตามบริบทเชิงพื้นที่และศักยภาพของแต่ละโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

นักวิชาการให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนนุกิจ (2550 : 178) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง คำว่าแบบจำลองรูปแบบ หรือ โมเดล (Model) ว่าหมายถึง กรอบแนวคิด โครงสร้าง สัญลักษณ์ หรือสมการทางคณิตศาสตร์และสถิติที่แสดงถึงแนวคิด ขอบเขตภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัย ใช้เป็นแบบแผนในการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน เพื่อตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

ฉลาด จันทร์สมบัติ (2550 : 61) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง วิธีที่จัดเรียงเรียงเพื่อจำแนกประเภทความรู้ที่จัดการก็ยังเป็นรูปแบบการจัดการความรู้ทางทฤษฎีที่มีอยู่ในปัจจุบัน และสามารถบูรณาการเข้ากับวิธีการอื่น ๆ ได้โดยง่าย วิธีการนี้ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถรับเอาวิธีการที่มีรายละเอียดมากขึ้นหรือถ่วงน้ำหนักได้มากขึ้นเข้ามาจัดการความรู้โดยอาศัยความรู้ประเภทนี้แต่ก็ไปไกลกว่าความแตกต่างระหว่างความรู้แบบเรียบ ๆ กับความรู้ที่ชัดเจนธรรมดา ข้อพร่องสำคัญของรูปแบบนี้คือการไม่มีงานวิจัยและ/หรือประสบการณ์ทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนำรูปแบบที่ไปใช้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552 : 46) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง การจำลองของจริง หรือทฤษฎี หรือการเชื่อมโยงทฤษฎีสู่รูปธรรมของการปฏิบัติ

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการวิธีการ ดำเนินงาน และเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

ทศนา แคมมณี (2555 : 220-221) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรมซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น รูปแบบเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบสอบหาคำตอบความรู้ความเข้าใจในปรากฏการณ์ทั้งหลาย

ชिरวัฒน์ นิจนตร (2560 : 71) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง แบบย่อส่วนของจริงหรือแบบจำลองที่ใช้เป็นตัวแทนของ ความเป็นจริง ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และการศึกษารูปแบบหมายถึงโครงสร้างหรือความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบย่อส่วนของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ให้เข้าใจง่ายและมองเห็นเป็นรูปธรรม

รัตนะ บัวสนธ์ (2556 : 108) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบในความหมายนี้บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองหรือตัวแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น มีการศึกษาและพัฒนาให้เป็นหลัก หรือเป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับเพื่อแสดงหรืออธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

2.ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ ดังนี้

ทศนา แคมมณี (2555 : 220 - 221) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) หมายถึง รูปแบบที่เป็น ความคิด การเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านภาษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้สูตรคณิตศาสตร์ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

4. รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้แผนผัง แผนภาพไดอะแกรม หรือ กราฟ

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่างๆ ของปัญหาใดๆ รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้าน คีทศาสตร์

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552 : 46) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบจากวิธีการนำเสนอแนวคิดของรูปแบบตามการกระทำได้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. รูปแบบเชิงบรรยาย เป็นการนำเสนอโดยใช้การบรรยายระบุถึงหลักการหรือ ตัวแปร และมีคำอธิบายถึงปรากฏการณ์ด้วยคำบรรยายความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการหรือตัวแปรเหล่านั้น

2. รูปแบบเชิงรูปภาพ เป็นการนำเสนอโดยใช้รูปภาพ หรือสัญลักษณ์จำลองแสดงถึงแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และลากเส้นโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการ หรือตัวแปรเหล่านั้น

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ เป็นการนำเสนอโดยใช้สัญลักษณ์แทนแนวคิด หลักการ หรือตัวแปร และใช้ฟังก์ชันคณิตศาสตร์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด หลักการหรือตัวแปรเหล่านั้น

Keeves (วาโร เฟิงส์วีสต์.2553 : 1 : อ้างอิงจาก Keeves. 1988 : 561-565) ได้จำแนกประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ เช่น รูปแบบโครงสร้างอะตอมสร้างขึ้นโดยใช้หลักการเปรียบเทียบโครงสร้างของรูปแบบให้สอดคล้องกับลักษณะที่คล้ายกันทางกายภาพ สอดคล้องกับข้อมูลและความรู้ที่มีอยู่ในลักษณะนั้นด้วยรูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน สามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้และสามารถนำไปใช้ในการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง เช่น รูปแบบจำนวนนักเรียนในโรงเรียน สร้างขึ้นโดยเปรียบเทียบกับลักษณะถ้ำน้ำที่ประกอบด้วยท่อน้ำเข้าและท่อน้ำออก ปริมาณที่ไหลเข้าถึงเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่เข้าโรงเรียน อัตราการเกิด อัตราการย้ายเข้า อัตราการรับเด็กอายุต่ำกว่าเกณฑ์ ส่วนปริมาณน้ำที่ไหลออกเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนที่ออกจากโรงเรียน เนื่องจากพันธุศาสตร์การศึกษา การย้ายออกการจบการศึกษา สำหรับปริมาณน้ำที่เหลือในถังเปรียบเทียบได้กับจำนวนนักเรียนที่เหลืออยู่ในโรงเรียน เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบนี้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักเรียนในโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่จุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้คือขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียวโดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

2) รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

Smith et. al (วาโร เฟ็งส์วีสดี.2553 : 3 ; อ้างอิงจาก Smith et. al. 1980 : 461) จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) จำแนกออกเป็น

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic Model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กาหุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า

1.2 รูปแบบเสมือนจริง (Analog Model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลอง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องฝึกหัดบิน เป็นต้น รูปแบบชนิดนี้มีความใกล้เคียงความจริงมากกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) จำแนกออกเป็น

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Model) เป็นการใช้อธิบายพฤติกรรมตามการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนาลักษณะงานคำอธิบายรายวิชา เป็นต้น ผู้สร้างทฤษฎีระบบได้กล่าวถึง การมีรูปแบบข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจยาก แต่ก็ยังดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Model) เช่น สมการ และโปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

ซีรวัฒน์ นิจนตร (2560 : 78) ได้สรุปรูปแบบมีหลายประเภททั้งในเชิงกายภาพที่เป็นรูปธรรมและเชิงแนวคิด ที่เป็นนามธรรม สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ ได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจใน

ปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ รูปภาพ รูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ และรูปแบบที่นำเอาตัวแปรต่างๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เป็นต้น

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบทำได้หลายลักษณะ ทั้งที่เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical model) ซึ่งใช้เลียนแบบวัตถุต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม เช่น รูปแบบคล้ายจริง รูปแบบเหมือนจริง และรูปแบบเชิงความคิด (Conceptual Models) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนแนวคิด หรือวิธีการต่างๆ ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบเชิงภาษาหรือเชิงบรรยาย รูปแบบเชิงรูปภาพ และรูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ สำหรับการจำแนกประเภทของรูปแบบที่ใช้ในทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ จะเป็นรูปแบบเชิงความคิด หรือรูปแบบเชิงนามธรรม

3.องค์ประกอบของรูปแบบ

นักวิชาการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ ดังนี้

สมาน อัครภูมิ (2550 : 83-84) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 7 องค์ประกอบ ได้แก่

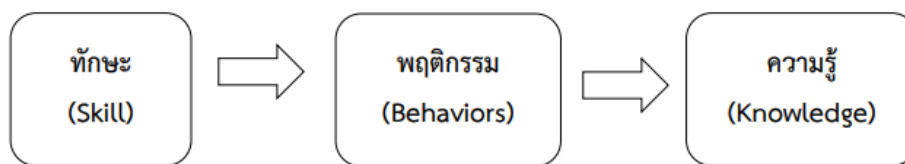
1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะพัฒนารูปแบบขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานของรูปแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ออกแบบต้องกำหนดว่าจะออกแบบรูปแบบนั้นบนฐานคิดของทฤษฎีหรือหลักการใดบ้าง
3. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผู้พัฒนารูปแบบต้องออกแบบระบบงานเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานของรูปแบบ
4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ โดยการกำหนดภารกิจหลัก กระบวนการวิธีการ กิจกรรม และอื่นๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
5. แนวการประเมินรูปแบบ หมายถึง การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของรูปแบบ และการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบต่อเนื่องต่อไป
6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ หมายถึง การอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบ เพื่อสื่อความให้ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้

7. ระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากรูปแบบทุกรูปแบบมีข้อจำกัดของตนเอง ดังนั้นผู้ออกแบบรูปแบบควรระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อควรระวัง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

ทิตินา แคมมณี (2555 : 220) เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา สามารถทดสอบ/สังเกตได้ 2) มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น/ปรากฏกลไกลเชิงสาเหตุที่กำลังศึกษาและอธิบายเรื่องที่กำลังศึกษา 3) รูปแบบช่วยจินตนาการสร้างความคิดรวบยอด ความสัมพันธ์ของสิ่งที่กำลังศึกษา/ช่วยสืบเสาะความรู้ (4) รูปแบบมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ชีรวฒน์ นิจนตร.2560 : 79 : อ้างอิงจาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.2549) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบมีอยู่ 2 ส่วน คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบและกลไกของรูปแบบซึ่งเป็นตัวจักรในการทำหน้าที่ของรูปแบบให้บรรลุ วัตถุประสงค์ โดยมีบริบทเป็นเงื่อนไขของการเกิดขึ้นการดำรงอยู่ และการล่มสลายของรูปแบบที่สร้างขึ้น วัตถุประสงค์ของรูปแบบอาจจะมวัตถุประสงค์เดียวหรือหลายวัตถุประสงค์ก็ได้ จะมีขอบเขตกว้างหรือจำกัดก็ได้ กล่าวคือรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งหมดที่องค์กรกำลังดำเนินการอยู่ หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานทั้งหมดก็ได้ และในการตั้งวัตถุประสงค์ของรูปแบบนั้นอาจจะกำหนดออกมาในรูปของเจตนารมณ์ที่จะดำเนินการหรือผลผลิตที่ต้องการให้เกิดขึ้น วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น ก็จะเป็นเป้าหมายในการออกแบบกลไกการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กลไกของรูปแบบเป็นองค์ประกอบของระบบงานที่มีความเป็นอิสระจากกันและกัน แต่ทำงานสัมพันธ์กัน และพึ่งพาอาศัยกันในการทำงานตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ซึ่งเปรียบเสมือนการทำงานของเครื่องยนต์ ที่ออกแบบไว้เพื่อให้ส่วนประกอบต่างๆทำงานตามหน้าที่เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ อย่างไรก็ตามการกำหนดรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็รูปแบบที่ครอบคลุมงานทั้งระบบขององค์กรหรืองานบางส่วนขององค์กรก็ตาม ผู้ออกแบบไม่สามารถที่จะออกแบบองค์ประกอบย่อยของระบบนั้นๆ ได้ทั้งหมด เพราะจะมีรายละเอียดและความสลับซับซ้อนมากเกินไป ดังนั้น การออกแบบรูปแบบจึงกำหนดเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของระบบนั้นๆ เท่านั้น โดยมีสมมติฐานว่าหากองค์ประกอบเหล่านั้นทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้แล้ว การดำเนินงานขององค์กรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ค่อนข้างจะแน่นอน

พิมสุตา ศิริรังศรี (ชีรวฒน์ นิจนตร.2560 : 80 : อ้างอิงจาก พิมสุตา ศิริรังศรี.2550) ได้นำเสนอรูปแบบของภาวะผู้นำที่เรียกว่า “รูปแบบที่มีสมรรถภาพ” ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ด้านทักษะ ด้านพฤติกรรมและด้านความรู้ซึ่งการพัฒนาผู้นำที่มีความสามารถนั้นต้องมีองค์ประกอบเหล่านี้อยู่เป็นหลัก ดังภาพที่ 2.16

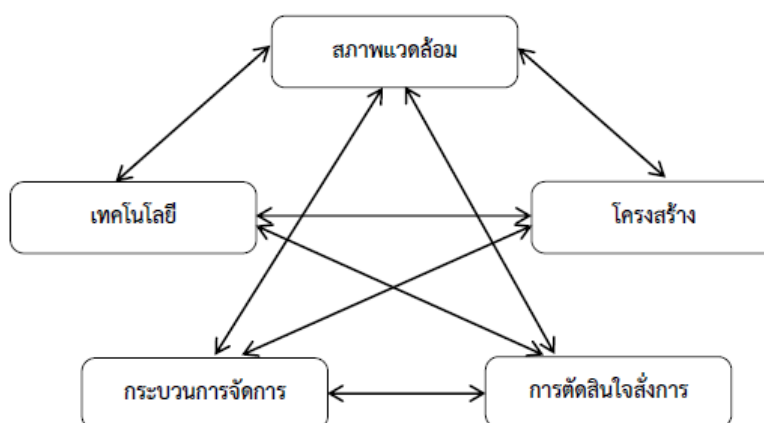
ภาพที่ 2.16 รูปแบบที่มีสมรรถนะ (พิมสุดา ศิริรังศรี.2550)

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 162-163) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบคือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบและ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

Brown and Moberg (ชิววัฒน์ นิจนตร.2560 : 79 : อ้างอิงจาก Brown and Moberg.1980 : 16 - 17) ได้สังเคราะห์รูปแบบขึ้นจากแนวคิดเชิงระบบ (System Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อม (Environment)
2. เทคโนโลยี (Technology)
3. โครงสร้าง (Structure)
4. กระบวนการจัดการ (Management Process)
5. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

รูปแบบการศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดองค์กรและการบริหารของ Brown & Moberg มีลักษณะดังภาพที่ 2.17

ภาพที่ 2.17 รูปแบบเชิงระบบและสถานการณ์ของ Brown and Moberg (Brown & Moberg, 1980)

Joyce & Weil (2000) สรุปว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) เป้าหมายของรูปแบบซึ่งอธิบายถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิด 2) หลักการหรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ 3) รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนหรือการดำเนินการ 4) การประเมินผลที่จะชี้ให้เห็นถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการใช้รูปแบบนั้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ จึงสรุปองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยมี 6 องค์ประกอบ ที่สำคัญ คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) กลไกในการดำเนินงาน ของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานพัฒนารูปแบบ 5) การประเมินรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

4.การพัฒนารูปแบบ

นักวิชาการได้นำเสนอการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

สมาน อัครภูมิ (2550 : 81) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบไว้ว่า เป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบที่ต้องมีการนำเสนอรูปแบบที่เข้มข้น รอบคอบและพิถีพิถัน และต้องมีการปรับปรุงรูปแบบตามข้อมูลที่ได้จากการนำเสนอ การพัฒนารูปแบบที่สมบูรณ์ควรมีการทดลองใช้และปรับปรุงรูปแบบ ซึ่งแนวปฏิบัติในการวิจัยพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตและสาระของรูปแบบต้นร่าง เป็นขั้นตอนแรกของการค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน โดยเริ่มต้นจากการทบทวนสภาพปัญหา และประสบการณ์ที่พบในการทำงาน หรือศึกษารายงานการดำเนินงานของหน่วยงานหรืองานวิจัยและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นฐานในการออกแบบรูปแบบต้นร่าง ในการยกร่างรูปแบบต้นร่างนั้นหากต้องการให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ควรใช้วิธีการวิจัยเป็นฐานในการดำเนินงาน และทุกขั้นตอนต้องคำนึงถึงวิธีการวิทยาศาสตร์อยู่เสมอ

2. ทบทวนวรรณกรรมและปรับปรุงรูปแบบต้นร่าง หลังจากที่ได้รูปแบบต้นร่างแล้ว ควรมีการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อตรวจสอบแนวคิดและรูปแบบต้นร่างว่ามีส่วนใดที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้อาจนำรูปแบบต้นร่างไปขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอข้อความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบต้นร่าง หรืออาจนำเสนอรูปแบบต้นร่างต่อที่ประชุมของนักปฏิบัติ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วนำข้อมูลใหม่ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม หรือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หรือความเห็นจากที่ประชุมมาปรับปรุงรูปแบบต้นร่างให้ดีขึ้น ก่อนใช้เป็นแนวทางในการศึกษาสภาพปัจจุบันต่อไป

3. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาตามกรอบแนวคิดของรูปแบบต้นร่าง เมื่อเสร็จสิ้นการปรับปรุงรูปแบบต้นร่างแล้ว ให้ใช้รูปแบบต้นร่างที่ได้เป็นกรอบความคิดในการออกแบบวิธีการและเครื่องมือในการศึกษาสภาพจริง การดำเนินงานในเรื่องที่ออกแบบรูปแบบ ลักษณะเดียวกันกับการวิจัยทั่วไปที่ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยทั่วไปการเก็บข้อมูลในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานตามกรอบตัวแปรของรูปแบบต้นร่าง และสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องว่าหากมีการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติของรูปแบบต้นร่าง ผู้เกี่ยวข้องเหล่านั้นมีความเห็นอย่างไร หากจะใช้รูปแบบใหม่เป็นแนวทางในการดำเนินงานจะเป็นไปได้หรือไม่ เป็นต้น เสร็จแล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำรายงานเป็นรายกรณีและผลสรุปโดยภาพรวมเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบต่อไป

4. การออกแบบรูปแบบขั้นสุดท้าย หมายถึงการปรับปรุงรูปแบบต้นร่างครั้งสุดท้าย ก่อนการนำไปตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบต่อไป หรือในกรณีการพัฒนาแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย อาจจะเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการได้ เพราะรูปแบบได้ผ่านการตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายรอบแล้ว แต่ถ้าจะนำรูปแบบที่ปรับปรุงขั้นสุดท้ายนี้ไปตรวจสอบคุณภาพด้วยก็ยิ่งดีสำหรับแนวทางการปรับปรุงรูปแบบขั้นสุดท้ายนี้จะใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนาม หรือการทำเดลฟายมาใช้เป็นฐานในการปรับแก้องค์ประกอบของรูปแบบต้นร่างตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงรูปแบบขั้นสุดท้ายนี้อาจใช้วิธีการขอคำปรึกษาแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ในกรณีการทำวิทยานิพนธ์) หรือการศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบกับหลักการทฤษฎีและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ก่อนนำไปตรวจสอบคุณภาพตามวิธีการและเครื่องมือตามที่ออกแบบไว้

5. การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนาแบบ คือ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยดำเนินการตามที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งอาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตามความเหมาะสมของรูปแบบ ข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณ ดังนี้

5.1 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 15-20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ

5.2 ตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา เป็นการจัดประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง และนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เสร็จแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาวิพากษ์ประเมินรูปแบบทั้งด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และให้ข้อเสนอแนะต่อไป

5.3 ตรวจสอบโดยการทดลอง เป็นการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในสภาพจริง หรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้ เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไปหลังจากที่ได้ข้อมูลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยควรดำเนินการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติม พร้อมกับสรุปข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

ดุชฎี อายุวัฒน์ (2550 : 55) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนารูปแบบด้วยการถอดบทเรียนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากต่อการกำหนดทิศทางและการพัฒนารูปแบบต่างๆ โดยองค์ประกอบการถอดบทเรียนนั้น มีอยู่ 4 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

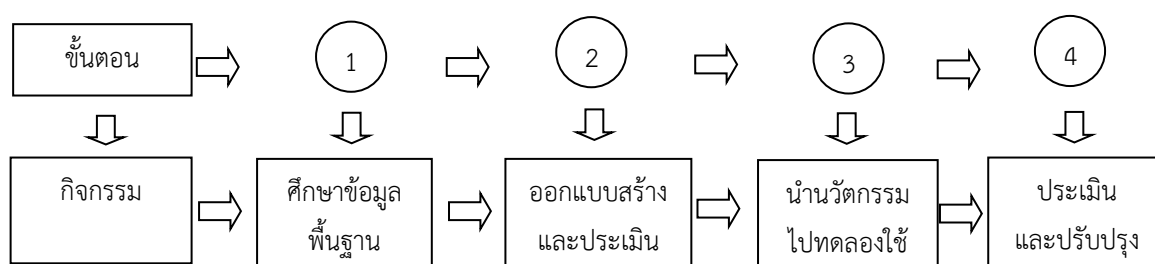
1) เนื้อหาของกิจกรรมว่าเกี่ยวข้องกับปัญหาชุมชนในเรื่องใด มีวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้าง และผลจากการดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์นั้นๆ หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดใดๆ ในการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ

2) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ คือใครบ้าง มีผู้สนับสนุนการดำเนินงาน คือ ใครบ้าง และความหลากหลายของกลุ่มคนในมิติเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพของกลุ่มคนมีหรือไม่ เพื่อนำผลการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ว่าที่ผ่านมาผู้เข้าร่วมยังขาดกลุ่มใดและทำไมจึงเป็นเช่นนั้น

3) ความสัมพันธ์ของกลุ่มที่เข้าร่วม หลังดำเนินกิจกรรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

4) กิจกรรมที่ดำเนินไปนั้น ได้รับผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบต่อชุมชนอย่างไรบ้าง

รัตนะ บัวสนธ์ (2556 : 1-3) ได้เสนอแนวคิด การออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม ในการพัฒนารูปแบบ ด้วยกระบวนการ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม ความสัมพันธ์ของขั้นตอนทั้ง 4 ของการวิจัยและพัฒนาแสดงได้ตามภาพ 2.18

ภาพที่ 2.18 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (รัตนะ บัวสนธ์.2556)

จากภาพที่ 2.18 จะเห็นว่าการวิจัยและพัฒนาจะเริ่มต้นจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่ว่านี้มีความหมายครอบคลุมถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่า การปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าวนี้ ในสภาพปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง และมีความต้องการในการแก้ไขหรือพัฒนางานที่กล่าวให้ดีขึ้นหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้วิธีการที่จะทำให้ได้ข้อมูลก็อาจกระทำได้โดยวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หรืออาจกระทำโดยการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน รวมทั้งสำรวจความต้องการแก้ไขหรือพัฒนาการปฏิบัติงานในประเด็น แง่มุมต่าง ๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น จากลักษณะการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยและพัฒนา

ชิรวัดน์ นิจนตร (2560 : 86) ขั้นตอนการสร้างหรือพัฒนารูปแบบมีกระบวนการต่างๆ ไป ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและ/หรือองค์ประกอบของรูปแบบ ด้วยการศึกษเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจมีการสอบถาม สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับรูปแบบนั้นๆ หรือศึกษาดูงานในหน่วยงานที่มีผลงานเด่นในด้านนั้นๆ

2. นำข้อมูลจากขั้นที่ 1 มายกร่างหรือสร้างรูปแบบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา หรือผลการวิเคราะห์ทางสถิติจากการสำรวจความคิดเห็น จัดองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบ มีการตรวจสอบร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงรูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง นอกจากนี้การวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนารูปแบบพบว่าไม่สามารถกำหนดแน่นอนตายตัวได้ แต่ขึ้นกับรายละเอียดของปรากฏการณ์หรือสิ่งที่เราจะพัฒนารูปแบบนั้นๆ

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2553 : 9) ได้ศึกษาแนวคิดและกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสรุปว่า การพัฒนารูปแบบแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. การสร้างหรือพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน (Hypothesis model) โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยอาจจะศึกษารายกรณีหน่วยงานที่ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำมาใช้กำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ ดังนั้น การพัฒนารูปแบบในขั้นตอนนี้จะต้องอาศัยหลักการของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญซึ่งโดยทั่วไปการศึกษาในขั้นตอนนี้จะมีขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นร่างกรอบความคิดการวิจัย

1.2 การศึกษาจากบริบทจริงในขั้นตอนนี้อาจจะดำเนินการได้หลายวิธี ดังนี้

1.2.1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการในปัจจุบันของ

หน่วยงานโดยศึกษา ความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Stakeholder) ซึ่งวิธีศึกษาอาจจะใช้วิธีการ สัมภาษณ์การสอบถามการสำรวจ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

1.2.2 การศึกษารายกรณี (Case study) หรือพหุกรณี หน่วยงาน ที่ประสบผลสำเร็จหรือมีแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำมาเป็นสารสนเทศที่สำคัญในการพัฒนา รูปแบบ

1.2.3 การศึกษาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิวิธีศึกษาอาจจะใช้ วิธีการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นต้น

1.3 การจัดทำ รูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะใช้สารสนเทศที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดการวิจัยเพื่อนำ มาจัดทำรูปแบบ

2. การทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ ภายหลังที่ได้พัฒนารูปแบบในขั้นตอนแรกแล้วจำเป็น ที่จะต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นถึงแม้จะพัฒนาโดยมี รากฐานจากทฤษฎีแนวความคิดรูปแบบของบุคคลอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแต่ก็เป็นเพียงรูปแบบตาม สมมติฐานซึ่งจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ (วาโร เฟิงส์วีสต์ .2553 : 9)

การทดสอบรูปแบบอาจกระทำได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด การประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation ภายใต้ การดำเนินงาน ของ Stufflebeam และคณะ ได้ นำเสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบ รูปแบบ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน (วาโร เฟิงส์วีสต์ 2553 : 12 : อ้างอิงจาก สุวิมล ว่องวานิช.2549) ดังนี้

2.1.1 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติจริง

2.1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองตอบ ต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

2.1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสม ทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

2.1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความ น่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2.2 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบในบางเรื่องไม่ สามารถกระทำได้โดยข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการประเมินพารามิเตอร์ของรูปแบบ หรือการดำเนินการ

ทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ แต่งานวิจัยบางเรื่องนั้นต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลข แล้วสรุป ซึ่ง Eisner (Eisner.1976 : 192-193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคิด ดังนี้

2.2.1 การประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์และวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานกับปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจารณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

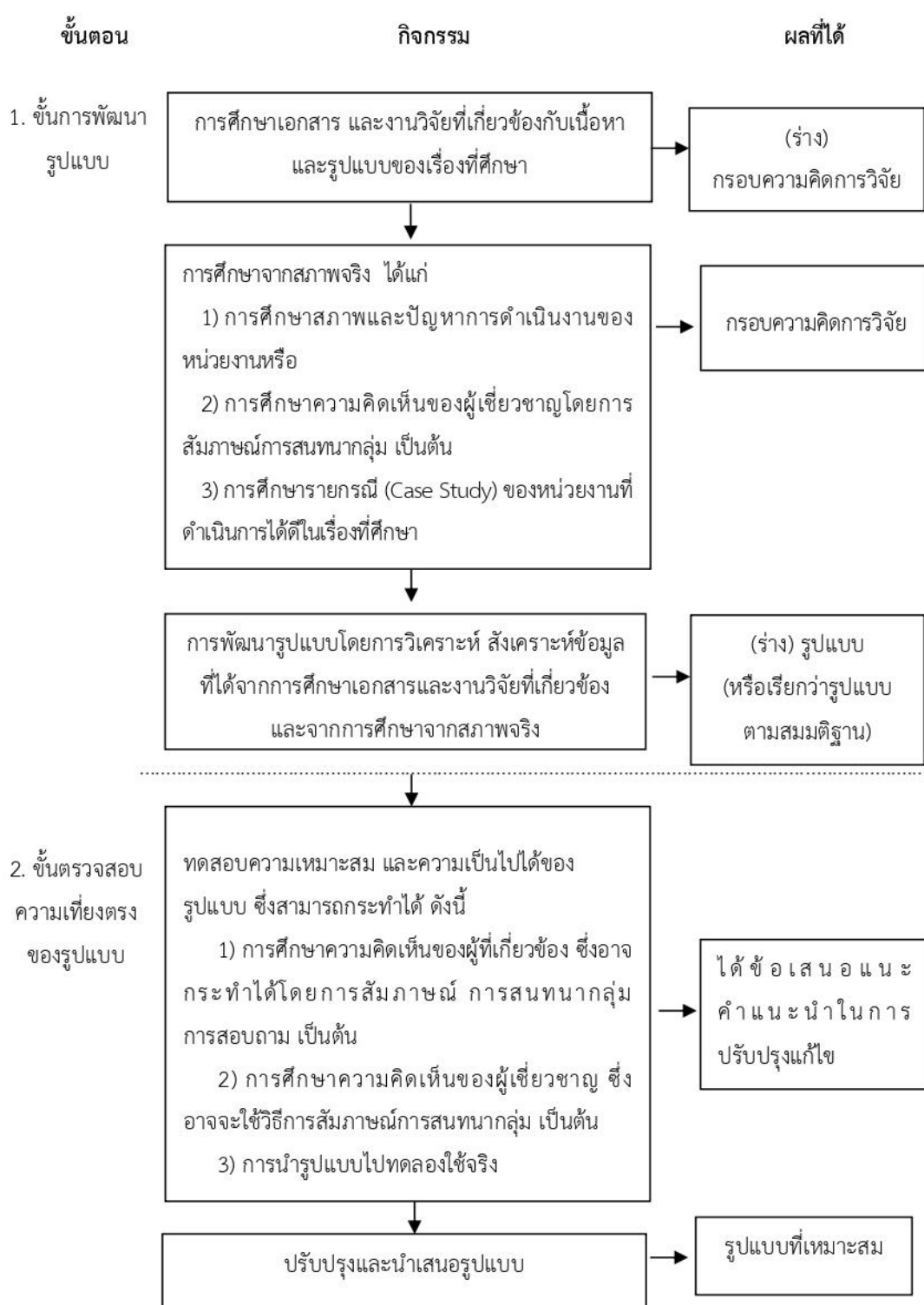
2.2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความชำนาญเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยพัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

2.2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

2.2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถศาสตร์และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

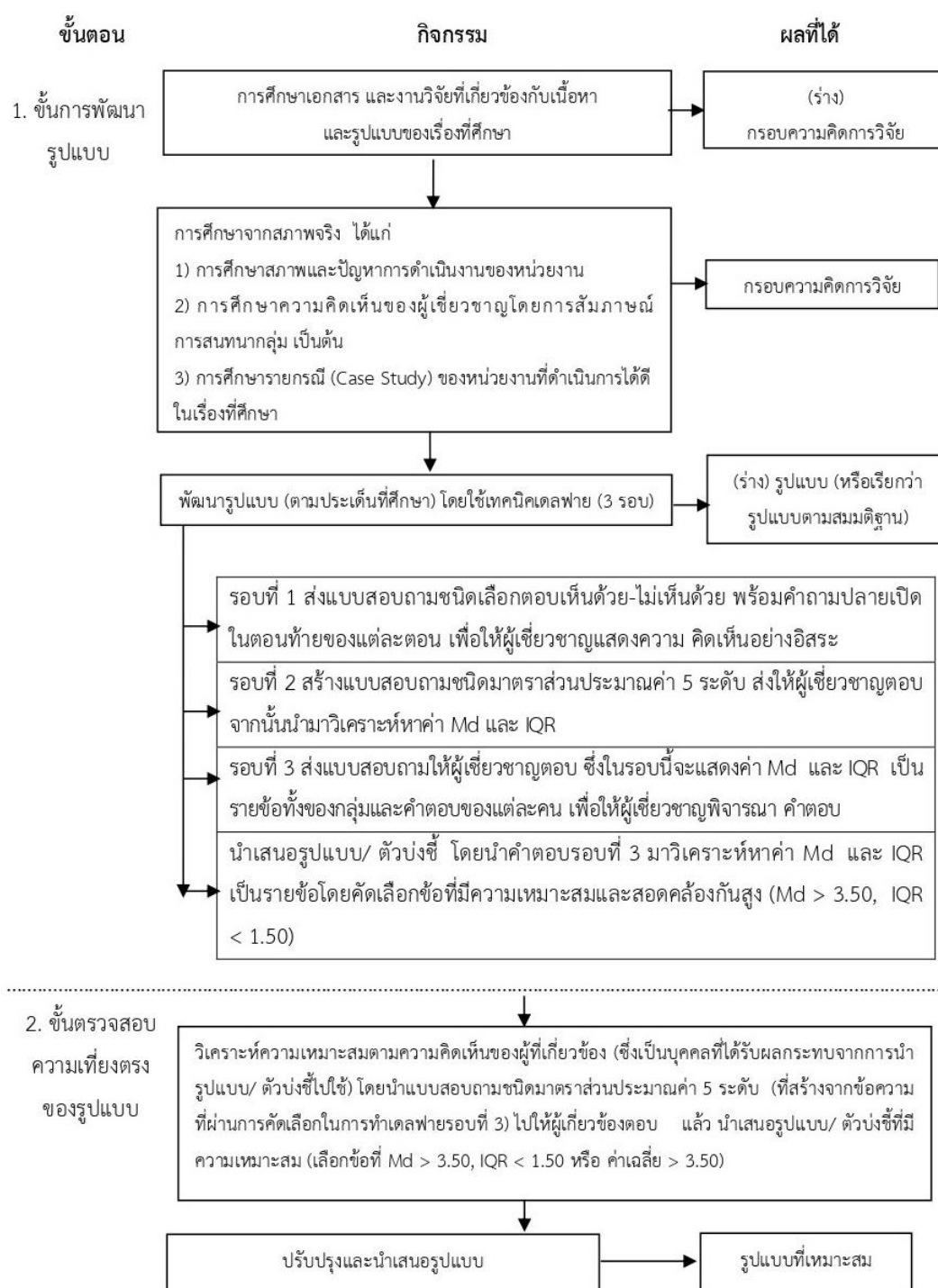
2.3 การทดสอบรูปแบบโดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มักจะใช้กับการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบ โดยใช้เทคนิคเดลฟายเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในรอบสุดท้ายมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2.4 การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบ การทดสอบรูปแบบโดยการทดลองใช้รูปแบบนี้ผู้วิจัยจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการตามกิจกรรมอย่างครบถ้วนผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบต่อไป กระบวนการพัฒนารูปแบบสามารถแสดงเป็นภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 2.19 ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนาแบบกรณีที่ 1 ร่างรูปแบบ
จากการวิเคราะห์เอกสารและการศึกษาจากสภาพจริง (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2553)

ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบกรณีที่ 2 ร่างรูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ภาพที่ 2.20 ขั้นตอนการวิจัยการพัฒนารูปแบบกรณีที่ 2 ร่างรูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย
(วารุ เฟ็งสวัสดิ์, 2553)

5. คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

นักวิชาการได้นำเสนอคุณลักษณะของรูปแบบที่ดีไว้ ดังนี้

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553 : 13) ได้กล่าวถึงรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ
2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก
3. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษา
5. รูปแบบในเรื่องใด จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

Keeves (ศิริวัฒน์ นิจนตร.2560 : 81 : อ้างอิงจาก Keeves.1997 : 386 - 387) ได้กล่าวถึงรูปแบบที่จะใช้ประโยชน์ได้ ควรมีส่วนที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบจะต้องนำไปสู่การทำนาย (Prediction) ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้
2. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ซึ่งสามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์หรือเรื่องนั้นได้
3. รูปแบบจะต้องสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน (Interrelations) รวมทั้งช่วยขยายขอบเขตของการเสาะแสวงหาความรู้ได้
4. รูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์แบบเชื่อมโยง (Associative Relationship)

สรุปได้ว่า รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ 1) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกันแบบรวม ๆ 2) รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการทำนายผลที่จะเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบควรชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน 4) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด หรือมโนทัศน์ใหม่ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ และเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

6. การตรวจสอบรูปแบบ

นักวิชาการนำเสนอการตรวจสอบรูปแบบของรูปแบบไว้ ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2550 : 23) ได้เสนอแนวทาง การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้

การวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจใช้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบโมเดลจากหลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ 1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร 2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าวซึ่งการประมาณค่านี้ สามารถประมาณข้ามเวลา (Across time) กลุ่มตัวอย่าง (Samples) หรือสถานที่ได้ (Sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรก็ได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือ 2.1) การสร้างรูปแบบใหม่ หรือ 2.2) ควรปรับปรุงหรือพัฒนา รูปแบบเดิม

สมาน อัครภูมิ (2550 : 81) การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการพัฒนารูปแบบ คือ การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยดำเนินการตามที่ได้ออกแบบไว้ ซึ่งอาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งตาม ความเหมาะสมของรูปแบบ ข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณ ดังนี้

1. ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 15-20 คน พร้อมกับแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่างๆ

2. ตรวจสอบโดยการประชุมสัมมนา เป็นการจัดประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่ง และนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เสร็จแล้วให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาวิพากษ์ประเมินรูปแบบทั้งด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และให้ข้อเสนอแนะต่อไป

3. ตรวจสอบโดยการทดลอง เป็นการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในสภาพจริงหรือเหตุการณ์จำลอง ตามแบบแผนที่ออกแบบไว้ เพื่อสังเกต รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบต่อไปหลังจากที่ได้ข้อมูลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยควรดำเนินการปรับปรุงรูปแบบเพิ่มเติม พร้อมกับสรุปข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เห็นว่าสำคัญต่อรูปแบบและการนำรูปแบบไปใช้ต่อไป

รัตนะ บัวสนธิ์ (2556 : 53 – 57) ได้เสนอแนวคิดการประเมินนวัตกรรมการศึกษาการประเมินนวัตกรรมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดลองใช้นวัตกรรมที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายในสภาพจริงจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาตัดสินว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นนั้นสามารถใช้ได้จริง บรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงไรก่อให้เกิดความพึงพอใจหรือการยอมรับได้ของกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องหรือไม่ ตลอดจนมีข้อจำกัดหรือจุดบกพร่องใดที่จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข หรือกล่าวอย่างสรุปก็คือมุ่งประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าและปรับปรุงพัฒนาข้อจำกัด (ถ้ามี) ให้ดียิ่งขึ้น

เทคนิควิธีการประเมินนวัตกรรมการศึกษา เทคนิควิธีการประเมินนวัตกรรมมีหลากหลายที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ 1) การจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ซักถาม 3) การรายงานตนเอง และ 4) การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น แต่ละเทคนิควิธีการมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง วิธีการประเมินแบบนี้เหมาะสำหรับประเมินนวัตกรรมการศึกษา ประเภท รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา และรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนซึ่งเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่มักดำเนินการในระดับโรงเรียนหรือหลาย ๆ โรงเรียน เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือศึกษานิเทศก์เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาขึ้น เพราะเหตุว่านวัตกรรมการศึกษาในระดับนี้จะเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายเป็นจำนวนมากกว่า นวัตกรรมการศึกษาในระดับห้องเรียนหรือชั้นเรียนที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาขึ้น การจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมก็ได้แก่ คณะครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ เพื่อให้กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้สะท้อนความคิดเห็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนสะท้อนข้อบกพร่องของนวัตกรรมการศึกษาเมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์จริง ผลการจัดประชุมจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจและข้อเสนอของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวที่มีต่อนวัตกรรมศึกษานั้น ๆ การใช้เทคนิควิธีการประชุมสำหรับประเมินนวัตกรรมนั้นเป็นวิธีการที่สะดวกและทำให้ได้ข้อมูลตรงกับความต้องการ โดยใช้ระยะเวลาค่อนข้างสั้น

2. การสัมภาษณ์ซักถาม การสัมภาษณ์ซักถามในกรณีนี้ หมายถึง การสัมภาษณ์ที่กระทำอย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) เช่น การพูดคุยกันในชีวิตประจำวันตามปกติ เป็นการสัมภาษณ์ที่มักกระทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและสัมภาษณ์เพื่อให้บุคคลแสดงออกซึ่งความคิดเห็นที่มีต่อนวัตกรรมศึกษานั้น ๆ อย่างตรงไปตรงมา การใช้การสัมภาษณ์ซักถามเพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อนวัตกรรมศึกษานั้นเหมาะสมสำหรับใช้ประเมินนวัตกรรมการศึกษาที่พัฒนาขึ้น การสัมภาษณ์จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นลึก ๆ ที่มีต่อนวัตกรรมการศึกษาและมีประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อปรับปรุงนวัตกรรมศึกษานั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

3. การรายงานตนเอง เทคนิควิธีการประเมินแบบนี้มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการทดลองใช้นวัตกรรมการศึกษาเป็นผู้เขียนบรรยายความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตนเองที่ได้รับการทดลองใช้นวัตกรรมวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ประเมินนวัตกรรมการศึกษาที่ครูเป็นผู้พัฒนาขึ้นใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน การใช้การรายงานตนเองนอกจากเพื่อสะท้อนมุมมองที่มีต่อนวัตกรรมแล้ว ก็ยังเป็นการเพิ่มประสบการณ์การเขียนรายงานอีกด้วย

4. การใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นการให้กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมการศึกษาได้แสดงความคิดเห็นหรือความพึงพอใจ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อนวัตกรรมและกระบวนการใช้นวัตกรรมตามรายข้อคำถามต่าง ๆ 1 ที่นักวิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบประเมินนวัตกรรมศึกษานั้น ๆ

ซึ่งแบบประเมินนวัตกรรมการศึกษานี้อาจจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามประเภทและกระบวนการใช้นวัตกรรมแต่ละประเภท แบบสอบถามความคิดเห็นหรือแบบประเมินนวัตกรรมอาจสร้างในลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ Likert ก็ได้ ส่วนจะมีกี่ช่วงระดับความคิดเห็นก็พิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ตอบ (รัตนะ บัวสนธ์.2556 : 57)

เกณฑ์การประเมินนวัตกรรมการศึกษา

การประเมินนวัตกรรมที่สร้างขึ้นและนำมาทดลองใช้เพื่อที่จะทราบว่าดีหรือไม่ ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้เกี่ยวข้องเพียงไรนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้เป็นหลักสำหรับตัดสินใจให้คุณค่านวัตกรรมดังกล่าว ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ประเมินนวัตกรรมอาจจะใช้เกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criterion) หรือเกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) ก็ได้ เกณฑ์สมบูรณ์ หมายถึง หลักที่กำหนดไว้สำหรับตัดสินใจไว้ตายตัวล่วงหน้าแล้ว เช่น ได้ คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มจะได้เกรด A หรือได้ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป แสดงว่าดีหรือผ่าน เป็นต้น ในการประเมินนวัตกรรมเมื่อใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ก็อาจกำหนดจากร้อยละต่าง ๆ ของคะแนนเต็มหรือค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นก็ได้ เกณฑ์สัมพัทธ์ หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของนวัตกรรมโดยพิจารณาจากผลการทดลองในนวัตกรรมที่ได้รับนำไปเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่เกิดก่อนการใช้นวัตกรรม เกณฑ์สัมพัทธ์เป็นการนำสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไปมาเปรียบเทียบกันตามประเด็นต่าง ๆ (เช่น งบประมาณระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ แล้วพิจารณาว่าถ้าสิ่งใดมีการประหยัดงบประมาณ ระยะเวลา และอื่นๆ ได้มากกว่าสิ่งนั้นก็ดีกว่า เช่น นำชุดการสอนมาทดลองใช้สอนเรื่องค่าควบกล้า แล้วพิจารณาว่าชุดการสอนนั้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ดีกว่าวิธีสอนตามปกติหรือไม่ ประหยัดเวลากว่าหรือไม่ เป็นต้น

ชิรวัดน์ นิจนตร (2560 : 97- 98) ได้สรุปขั้นตอนการตรวจสอบรูปแบบ (Model Testing) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย คือ

1. การทดลองใช้รูปแบบกับหน่วยตัวอย่าง

2. การประเมินผลการทดลองการใช้รูปแบบ ด้วยการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ รวมทั้งมีการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมตามผลการประเมิน แล้วจึงสรุปผลได้รูปแบบที่ต้องการการตรวจสอบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมาขึ้นมานั้นมีหลายวิธี อาจจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยวิเคราะห์จากหลักฐานเชิงประจักษ์ ทั้งปริมาณ (Quantitative) และคุณลักษณะ (Qualitative) การตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่างคือ 1) การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้อง เหตุผลระหว่างตัวแปร และ 2) การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว โดยสามารถประมาณค่าข้ามช่วงเวลา กลุ่มตัวอย่างหรือสถานที่ได้ หรืออ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่างไปหาประชากรได้ โดยผลการตรวจสอบจะนำไปสู่คำตอบสองประเด็นคือการสร้างรูปแบบและการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม และได้เสนอ

ข้อควรระวังในการตรวจสอบรูปแบบ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ ดังนั้นรูปแบบที่สร้างขึ้นจึงควรมีความชัดเจน และเหมาะสมกับวิธีทดสอบโดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีทางสถิติ ผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้นและนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไปจากที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่าการทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบสามารถจะกระทำได้ 2 ลักษณะกล่าวคือ

1. การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมิน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ได้เสนอหลักการเพื่อเป็นหลักฐานของกิจกรรมของการตรวจสอบรูปแบบ ซึ่งจัดเป็น 3 หมวด Madaus, Scriven and Stufflebeam (ชิรวัดน์ นิเจนตร (2560 : 97 : อ้างอิงจาก Madaus, Scriven and Stufflebeam .1983 : 399 - 402) ดังนี้

1.1 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

1.3 มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

2. การทดสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การทดสอบรูปแบบหรือการประเมินในบางเรื่องก็ไม่สามารถกระทำได้ด้วยข้อจำกัดสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่ง Eisner (ชิรวัดน์ นิเจนตร.2560 : 97 : อ้างอิงจาก Eisner 1976 : 192 -193) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพราะเห็นว่าการวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์เชิงปริมาณมากเกินไปและในบางเรื่องก็ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลขแล้วสรุป จึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจจะผสมผสานปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิถรณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงเป็นผู้วินิจฉัยเนื่องจากการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ และต้องใช้ความรู้ ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในแนวทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้ เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขา ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น ในวงการอุดมศึกษาจึงนิยมนำ

รูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะสูง ตัวผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นเครื่องมือในการประเมินโดยเชื่อว่าคนเหล่านั้นเที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่างๆ ก็เกิดประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิเอง

สรุปได้ว่า การตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพรูปแบบเป็นขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ เริ่มจากศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ สร้างรูปแบบและตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบ

7. นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา

การดำเนินงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านการบริหารจัดการศึกษาควรเริ่มจากการที่ตัดสินใจว่าจะเลือกพัฒนานวัตกรรมกาบริหารจัดการศึกษาประเภทใดในเสียก่อน เพราะเหตุในทางปฏิบัติความเป็นไปได้อาจจะดำเนินการพัฒนานวัตกรรมนั้น นักวิจัยไม่สามารถดำเนินการได้ทั้ง 5 ประเภทไปพร้อม ๆ กัน การตัดสินใจเลือกประเภทใดควรพิจารณาสภาพปัจจุบันและปัญหาตลอดจนศักยภาพที่จะดำเนินงานได้ในสถานศึกษานั้น ๆ เป็นหลักอาศัยข้อมูลเบื้องต้นประกอบการพิจารณาตัดสินใจนั่นเอง หลังจากตัดสินใจเลือกได้วิธีการดำเนินงานวิจัยและพัฒนาเป็นไปตามลำดับขั้นต่อไปนี้ (รัตนะ บัวสนธ์.2556 : 107 - 110)

ขั้นที่ 1 สังเคราะห์ สำนวณสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ สังเคราะห์ สำนวณสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ เช่น งานวิชาการ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นต้นขึ้นอยู่กับว่าตัดสินใจเลือกประเภทหรือภารกิจใดในการบริหารงานว่าสภาพปัจจุบันและปัญหาในเรื่องหรือภารกิจดังกล่าวเป็นอย่างไร มีมากน้อยเพียงไร และความต้องการจำเป็นที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนางานนั้นมีหรือไม่ อยู่ในสภาวะเร่งด่วนเพียงใด ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในเรื่องหรือภารกิจที่จะแก้ไข หรือพัฒนาให้ดีขึ้นนั้นสามารถเก็บรวบรวมหามาได้จากเทคนิควิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ได้แก่ รายงานประจำปีของสถานศึกษา รายงานผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) บันทึกลักษณะต่าง ๆ ของสถานศึกษาเช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละระดับช่วงชั้นเรียน การขาด การลา การลาออกกลางคันของนักเรียน การปฏิบัติงานของครู เป็นต้น) การสำรวจและสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยอาศัยการจัดประชุมบุคลากรในสถานศึกษาทั้งที่เป็นการประชุมกลุ่มย่อย แยกตามกลุ่มงานและผู้รับผิดชอบหรือจัดประชุมกลุ่มใหญ่ เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้สะท้อนปัญหาและความต้องการแก้ไขหรือพัฒนางานภายใต้บรรยากาศการเปิดตัวกว้างและอาศัยการสื่อสาร 2 ทางระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน หรืออาจจะใช้แบบสำรวจและแบบสอบถามความคิดเห็นแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น กรณีที่การจัดประชุมระดมสมองสะท้อน

ความคิดเห็นทำได้ไม่สะดวกทั้งนี้การใช้วิธีการหรือเครื่องมือใด สำหรับเก็บข้อมูลส่วนนี้ก็ควรพิจารณาให้ สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ที่สำคัญ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาแล้วก็จะเห็นว่า ข้อมูลที่ได้นี้จะมีลักษณะแตกต่างกันเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมสะท้อนความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องส่วนหนึ่ง และข้อมูลที่ได้จากการแสดง ความคิดเห็นในแบบสำรวจและแบบสอบถามอีกส่วนหนึ่ง ข้อมูลในส่วนแรกนั้นมีลักษณะเป็นข้อมูลเชิง คุณภาพ (qualitative data) ในขณะที่ข้อมูลส่วนที่ 2 นั้นเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) ทั้ง ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณนี้จะต้องนำมาวิเคราะห์สรุปผลเพื่อให้ได้ภาพของปัจจุบันปัญหา (ที่แท้จริง) และความต้องการการแก้ไขหรือพัฒนางานในภารกิจนั้น ๆ อนึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ประเภทนั้น ในกรณีข้อมูลเชิงคุณภาพก็มักจะทำการวิเคราะห์โดยสรุปเป็นประเด็น ๆ และเรียบเรียง พรรณนาเป็นข้อความตามลำดับ สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ (ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวเลขจำนวนต่าง ๆ) จะใช้ สถิติพื้นฐานมาวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ (รัตนะ บัวสนธิ. 2556 : 108)

ขั้นที่ 2 ออกแบบสร้างและประเมินนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษา เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการแก้ไขปัญหาในภารกิจใด ๆ ของการจัดการศึกษาซึ่งเป็นผลจาก การดำเนินงานในขั้นตอนที่ 1 แล้ว จะนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังตัดสินใจ เลือกแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ เช่น ทำการศึกษาแล้วพบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งโรงเรียนอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์หรือต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งประเทศ (ซึ่งพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติ (National Test : NT) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะกลุ่มสาระภาษาไทยอยู่ต่ำมากที่สุดทุกระดับชั้น) จากตัวอย่างนี้ก็จะต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนภาษาไทยของนักเรียนทั้งโรงเรียน โดยอาจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว หลังจากตัดสินใจได้ว่า จะพัฒนานวัตกรรม การบริหารจัดการศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว นักวิจัย (หรือผู้บริหารโรงเรียน) ก็จะต้องเขียนหรือยกร่าง นวัตกรรมนั้น 1 โดยเฉพาะหากเป็นนวัตกรรมที่เรียกว่า “รูปแบบ” ซึ่งตรงกับคำว่า “Model” นั้น นักวิจัยต้องยกร่างรูปแบบให้ตรงหรือสอดคล้องกับความเหมาะสมกับความหมายของคำว่า “Model” ซึ่ง มักจะมีความหมายสำคัญ ๆ อยู่ 3 ความหมาย ได้แก่ ความหมายที่ 1 “Model” หมายถึง แผนภาพคล้าย หรือภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริง ความหมาย “Model” หรือ “รูปแบบ” ในที่นี้ เป็นความหมายซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป และมักใช้เรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ หรือแม้กระทั่งคำว่า โมเดลนางแบบ เป็นต้นความหมายที่ 2 “Model” ใน ความหมายของแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อเรียกว่า

“Mathematical model” ความหมายที่ 3 “Model” ซึ่งมุ่งหมายถึง แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบ การทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง “Model” ในความหมายนี้บางทีก็เรียกกันว่า ภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือ แนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น คำว่า “Teaching Model” (รูปแบบการสอน) “Administration Model” (รูปแบบการบริหาร) และ “Evaluation Model” (รูปแบบการประเมิน) เป็นต้น จากความหมายของ “รูปแบบ” ซึ่งมาจากคำว่า “Model” ทั้ง 3 ความหมายนั้นก็เห็นว่าการวัดกรรม ทางการบริหารการศึกษาที่เรียกว่า รูปแบบการบริหารก็จะมีมีความความหมายที่ 3 นั้นเองหลังจากเขียน หรือยกร่างรูปแบบการบริหาร (งานใดงานหนึ่ง) แล้วก็จะเป็นการนำรูปแบบการบริหารที่จัดทำขึ้นนี้ไป ประเมินหรือตรวจสอบคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพในขั้นนี้ก็คือ ตรวจสอบสอดคล้องและความ เหมาะสมของรูปแบบ ทั้งนี้การตรวจสอบความสอดคล้องนั้นจะมุ่งหมายถึงการพิจารณาว่า รูปแบบการ บริหารที่เขียนหรือจัดทำขึ้นนี้ องค์ประกอบแต่ละส่วนหรือคำอธิบายเกี่ยวกับการดำเนินงานของรูปแบบ ในส่วนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันหรือเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงซึ่งกันและกันหรือไม่ แต่การ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบจะมุ่งพิจารณาประเมินเกี่ยวกับความถูกต้องตามหลักวิชาการ ความ เป็นไปได้ในการนำไปใช้โดยคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ได้รับการใช้วัดกรรม และข้อจำกัดหรือความ พร้อมของทรัพยากรที่ต้องใช้ในการ (อันได้แก่ งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และเวลา) ของวันวัดกรรม (หรือรูปแบบการบริหาร) นั้นๆ

การประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกระทำได้โดยการให้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง ซึ่งอาจใช้วิธีการสร้างเป็นแบบประเมินรูปแบบการบริหารให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน หรือใช้วิธีการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้วิจารณ์หรือข้อเสนอแนะตามประเด็นต่าง ๆ ของรูปแบบ การบริหารนั้น ๆ ผลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบผู้วิจัยก็จะนำไป ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจดังกล่าวนั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา เป็นการนำรูปแบบการบริหารจัด การศึกษา (หรือวันวัดกรรมการบริหารศึกษาใด ๆ ก็ตาม) ไปทดลองใช้หรือแก้ปัญหาการบริหารจัด การศึกษาตามภารกิจดังกล่าว ซึ่งในขั้นตอนการทดลองใช้นี้ก็ประกอบด้วยกิจกรรมบริหารจัดการศึกษา หรือกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ ตามลำดับ โดยอาจประกอบไปด้วย การประชุมปรึกษา การมอบหมาย งานให้ผู้รับผิดชอบ การติดตามงาน และการปรับปรุงกิจกรรมการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ในขั้นตอนการ ทดลองใช้รูปแบบการบริหารนี้ ควรเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมให้ ครบถ้วน และควรเก็บข้อมูลในลักษณะที่จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการให้มากกว่ามุ่งเก็บ ข้อมูลเฉพาะส่วนที่เป็นผลผลิต หรือผลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ข้อมูลที่เป็น กระบวนการนี้อาจเก็บได้โดยการบันทึกภาพกิจกรรมการทำงานของคุณลากรในโรงเรียนและกิจกรรมของ

นักเรียน การสังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติงานบุคลากร การสัมภาษณ์ซักถามความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษานั้นคือในขั้นตอนนี้ควรเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณขั้นที่ 4 การประเมินผลสรุปและการปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการศึกษา (หรือนวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาใด ๆ) เมื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาคงตามขั้นตอนกรรมและระยะเวลาที่กำหนดแล้ว (ซึ่งมักจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 1 ปีการศึกษา) ก็จะเป็นภาพรวมทั้งหมดของการทดลองใช้รูปแบบที่ผ่านมาว่า สามารถแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานในภารกิจการบริหารจัดการศึกษานั้น ได้มากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และรูปแบบการบริหารจัดการศึกษานั้นก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้เกี่ยวข้องหรือไม่ และมีประเด็นใด ๆ ที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขเหล่านี้ อาจเก็บรวบรวมได้โดยการจัดประชุมสะท้อนกลับผลการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ คณะครูและผู้บริหารในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน (รัตนะ บัวสนธ์.2556 : 110)

จากการสังเคราะห์ความสอดคล้องของขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ด้วยกระบวนการ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ สร้าง และประเมินนวัตกรรม ขั้นตอนที่ 3 การนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงนวัตกรรม จากขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ต่อไป

บริบทโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

โครงสร้างองค์กร (Organizational Profile)

1. ลักษณะองค์กร (Organizational Description)

ก. สภาพแวดล้อมขององค์กร (Organizational Environment)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 240 หมู่ที่ 9 ตำบลรอบเมือง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะชุมชนรอบโรงเรียนเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเนื้อที่ 136 ไร่ ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2517 เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นให้มีโรงเรียนมัธยมศึกษา เดิมชื่อโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2552 ปัจจุบันสังกัด สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 40 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 1,310 คน เป็นโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนต้นแบบ “หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” สถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โดยเป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย.2561 : 1 - 12)

2. โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

ภาพที่ 2.21 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

3. เป้าหมายการให้บริการของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสู่ความเป็นสากล
2. ผู้เรียน ในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับอัตลักษณ์วิถีชีวิตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามความต้องการของชุมชน
3. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึง และได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
4. ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ

5. โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยมีความเข้มแข็ง เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นสากล

สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน

เป็นชุมชนที่ไม่ค่อยจะหนาแน่น เนื่องจากพื้นที่เป็นที่ราบสูงความสมบูรณ์ในเรื่องน้ำยังมีจำกัดการใช้น้ำในภาคเกษตรยังไม่เพียงพอ ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนเป็นไปแบบวิถีชนบทตามธรรมชาติทั่วไป อาศัยธรรมชาติในการดำรงชีวิต และผู้ปกครองนักเรียนจำนวนมากหลังเสร็จฤดูทำนาแล้วส่วนใหญ่จะไปประกอบอาชีพรับจ้างตัดอ้อย และรับจ้างตามเมืองใหญ่เช่นที่กรุงเทพฯและที่เมืองใหญ่อื่นๆ เกิดปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องความอบอุ่นจากครอบครัว หรือไม่มีพ่อแม่ผู้ปกครองคอยดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควรเกิดปัญหาสังคมทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านทั้งยังเป็นปัญหาต่อสภาวะทางการเรียนและความประพฤติของนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยง มีลักษณะนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ในบางเรื่อง

สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน ผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างยากจน โดยประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่การปลูกข้าว อ้อย และสวนยางพารา และการเลี้ยงสัตว์จำพวกปศุสัตว์แต่สภาพดินบางพื้นที่ไม่ค่อยเหมาะสำหรับการปลูกพืชจึงทำให้ผลผลิตตกต่างฤดูแล้งต้องอพยพแรงงานไปขายแรง เช่นการตัดอ้อย กรีดยาง และคนงานก่อสร้าง

4. แผนการพัฒนาโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2559 - 2562)

กลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย (โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย.

(2559 : 1 - 24)

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียน ให้ได้

โอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ ให้ได้ตามมาตรฐาน บริการประทับใจ

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 1 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา

ให้ได้ตามมาตรฐาน

กลยุทธ์ระดับแผนงาน มีดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี
2. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ห่างไกลยาเสพติด และทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

3. ส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนเรียนมีจิตสาธารณะและจิตบริการ
4. ส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดความรัก ศรัทธา และความภาคภูมิใจในสถาบัน
5. ส่งเสริมการสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
6. เสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้
7. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21
8. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน
9. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล
10. ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ตามหลักสูตรและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 2 ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียน ให้โอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพ และมีคุณภาพ

กลยุทธ์ระดับแผนงาน มีดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
2. ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนที่ด้อยโอกาสได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
3. ส่งเสริมผู้เรียนกลุ่มที่ต้องการ การคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ
4. ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ได้รับการส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พื้นฐานทาง สังคมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ดนตรี และ ศิลปะ

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ระดับแผนงาน มีดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการสื่อสาร สมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลให้มุ่งเห็นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
2. เสริมสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน
3. สนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ
4. ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาองค์ความรู้ของครู ให้มีการวัดประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6. ส่งเสริมพัฒนาครูให้เป็นครุมืออาชีพมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล พัฒนาทักษะอาชีพสู่ประชาคมอาเซียน และพัฒนาคุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ระดับองค์กรที่ 4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐาน บริการประทับใจ

กลยุทธ์ระดับแผนงาน มีดังนี้

1. เสริมสร้างเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง และบุคลากรในการจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนประเพณี วัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามของท้องถิ่น
3. ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีศักยภาพด้านการเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
4. ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง
5. ส่งเสริมการทำวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และเผยแพร่ผลงาน
6. ส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ
7. ส่งเสริมพัฒนาระบบเครือข่ายสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการจัดการศึกษา
8. ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน
10. เสริมสร้างเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภายนอกในการสนับสนุนแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย
11. ส่งเสริมสนับสนุนแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
12. เสริมสร้างเครือข่ายชุมชน ผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
13. ส่งเสริมพัฒนาการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

1.หลักสูตร (Product Offerings)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรที่เปิดสอนแบ่งเป็นหลักสูตรในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเทียบเคียงหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล จัดแผนการเรียน ดังนี้

ตาราง 2 หลักสูตรที่เปิดสอนในโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

ระดับ	แผนการเรียน	หลักสูตร	หลักสูตรเทียบเคียง หลักสูตรมาตรฐานสากล
มัธยมศึกษา ตอนต้น	1.ห้องเรียนทั่วไป	- หลักสูตรโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	1) สาระเพิ่มเติม ตามจุดเน้น 2) สาระสากล ได้แก่
	2.ห้องเรียนพิเศษ (Gifted Program) (วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์)	- หลักสูตรห้องเรียนพิเศษ (วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์)	- รายวิชา IS (Independent Study)
มัธยมศึกษา ตอนปลาย	1.ห้องเรียนทั่วไป 1) แผนการเรียน วิทย์ – คณิต 2) แผนการเรียนภาษา - สังคมศึกษา (ภาษาอังกฤษ - ภาษาญี่ปุ่น) 3) แผนการเรียนคอมพิวเตอร์ – ศิลปะ (ดนตรี นาฏศิลป์ ทักษะศิลป์) 4) แผนการเรียนทวิศึกษา	- หลักสูตรโรงเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	จัดการเรียนการสอน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 และระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 - ภาษาอังกฤษ และ ภาษาญี่ปุ่น 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
	2.ห้องเรียนพิเศษ (Gifted Program) (วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์)	- หลักสูตรห้องเรียนพิเศษ (วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์)	

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ได้พัฒนาหลักสูตร ตามหลักการและแนวคิดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คือ ให้ผู้เรียนได้เรียนกลุ่มสาระพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระขั้นพื้นฐาน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพความพร้อม จุดเน้นของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนสาระ เพิ่มเติม ตามจุดเน้น และสาระสากลตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนี้ เปิดสอนรายวิชา IS (Independent Study) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยรายวิชา การศึกษาค้นคว้าและ สร้างองค์ความรู้ (IS1) เปิดสอนในภาคเรียนที่ 1 รายวิชาการสื่อสารและการ นำเสนอ (IS2) เปิดสอนในภาคเรียน ที่ 2 ของปีการศึกษา และการนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (IS3) บูรณาการกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ทั้งนี้โรงเรียนได้เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาประเทศที่ 2 เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทางภาษา คือ ภาษาอังกฤษ จัดการเรียนการสอนโดยครูชาวต่างชาติและภาษาญี่ปุ่น พร้อมทั้งมีกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแนะแนว 2) กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้ บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร กิจกรรมชุมนุม ให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความ สนใจ เช่น ชุมนุมนาฏมวยไทย ชุมนุมวิชาการ ชุมนุมนาฏศิลป์ ชุมนุมดนตรี ชุมนุมกีฬา และ 3) กิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์

2.วิสัยทัศน์และพันธกิจ (VISION, MISSION)

2.1 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ (VISION, MISSION and GOAL)

ตาราง 3 วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

วิสัยทัศน์ (VISION)	
วิสัยทัศน์ ภายในปี 2562 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน ชุมชนร่วมใจพัฒนาสร้างสรรค์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	
พันธกิจ (MISSION)	เป้าประสงค์ (GOAL)
<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนให้มีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและมีศักยภาพ เป็นพลโลกบนพื้นฐานความเป็นไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทย บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รวมพลังภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนให้สามารถยกระดับและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพสู่มาตรฐานสากล ผู้บริหารและครู มีทักษะที่เหมาะสม และทำงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และหลักธรรมาภิบาล
ค่านิยม (VALUES)	วัฒนธรรมองค์กร (Culture)
“สร้างคนดี มีจิตสาธารณะ รักศิลปวัฒนธรรม ดำรงชีวิตพอเพียง”	“หนองพอกวิทยาลัย องค์กรแห่งการมีส่วนร่วม”

2.2 ค่านิยม (VALUES)

ค่านิยมที่โรงเรียนถือปฏิบัติ คือ สร้างคนดี มีจิตสาธารณะ รักศิลปวัฒนธรรม ดำรงชีวิตพอเพียง ค่านิยมดังกล่าวโรงเรียนกำหนดให้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการดำเนินงานตามระบบคุณภาพ มีวัฒนธรรมที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาถือปฏิบัติ คือ “หนองพอกวิทยาลัยองค์กรแห่งการมีส่วนร่วม” ช่วยผลักดันให้การปฏิบัติงานบรรลุผล สำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน

2.3 สมรรถนะหลักของโรงเรียน (Core competencies)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยกำหนด คุณลักษณะของการบริหารระบบงาน และคุณลักษณะของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การปฏิบัติงานที่ดีเยี่ยม และโดดเด่น ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุพันธกิจของโรงเรียน สมรรถนะหลัก ของโรงเรียน (Core competencies) ดังตามตาราง 3

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักกับพันธกิจของโรงเรียน

สมรรถนะหลัก (Core competencies)	พันธกิจของโรงเรียน (Mission)
<p>1. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร (Caring & Developing Others) โรงเรียนมีครูและบุคลากร ที่มีศักยภาพและความสามารถมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำงานเป็นทีม โดยมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ตลอดจนถึงความสามารถ ด้านการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียน การสอน และการใช้ภาษาต่างประเทศ</p> <p>2. การสืบเสาะหาข้อมูลโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยี (Information Seeking) ที่มีความทันสมัย ซึ่งโรงเรียนใช้ในการ จัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีห้องศูนย์ประจำกลุ่มสาระและ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในโรงเรียน</p> <p>3. การจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณา การและส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ</p> <p>4. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) โรงเรียนมีการ จัดทำโครงการประกันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และส่งเสริมศักยภาพ ผู้เรียนในแต่ละด้านตามความสามารถของผู้เรียน</p> <p>5. การทำงานเป็นทีม (Teamwork) ครู บุคลากรและนักเรียนและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างใน โรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนได้รับรางวัลในการเข้าร่วมการแข่งขันต่าง ๆ</p>	<p>1. พัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>2. พัฒนาคุณภาพการศึกษา และผู้เรียนให้มี คุณภาพและเต็มตามศักยภาพ</p> <p>3. ส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และมีศักยภาพเป็นพลโลกบนพื้นฐาน ความเป็นไทย</p> <p>4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและ ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ</p> <p>5. ส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย</p> <p>6. บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รวมพลัง ภาควิชาหรือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียน ให้สามารถยกระดับ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย</p>

3. ลักษณะโดยรวมของบุคลากร (WORKFORCE Profile)

โรงเรียนแบ่งเป็นกลุ่มบุคลากรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามบริบทการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) กลุ่มสายงานบริหารสถานศึกษา 2) กลุ่มข้าราชการครูสายการสอนและพนักงาน ราชการ ลูกจ้างประจำ และ 3) กลุ่มลูกจ้างชั่วคราว โดยแต่ละประเภท แยกเป็น เพศ วิชาเอก วิทยฐานะ วุฒิการศึกษา ดังตาราง 4

ตาราง 5 จำนวนครูจำแนกตามตำแหน่งและวุฒิการศึกษา ปีการศึกษา 2558 – 2560

รายละเอียดบุคลากร		ปี 2558		ปี 2559		ปี 2560	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	43	47.25	42	46.15	38	41.30
	หญิง	48	52.75	49	53.85	54	58.70
	รวม	91	100.00	91	100.00	92	100.00
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการโรงเรียน	1	1.10	1	1.10	1	1.09
	รองผู้อำนวยการ	3	3.30	2	2.20	2	2.17
	ข้าราชการครู	62	68.13	64	70.33	69	75.00
	พนักงานราชการ	7	7.69	6	6.59	6	6.52
	ครูผู้สอน (อัตราจ้าง)	8	8.79	10	10.99	4	4.35
	ครูชาวต่างชาติ	1	1.10	0	0.00	1	1.09
	ครูธุรการ	1	1.10	1	1.10	1	1.09
	วิทยากรพิเศษ	1	1.10	0	0.00	1	1.09
	ช่างไม้	1	1.10	1	1.10	1	1.09
	ช่างสี	4	4.40	1	1.10	1	1.09
	นักการภารโรง	1	1.10	4	4.40	4	4.35
	ยามรักษาการณ์	1	1.10	1	1.10	1	1.09
	วิทยฐานะ	ครูผู้ช่วย	3	3.30	5	5.49	6
คศ.1		14	15.38	15	16.48	12	13.04
คศ.2		14	15.38	12	13.19	15	16.30
คศ.3		36	39.56	35	38.46	39	42.39
อื่นๆ (ไม่มีวิทยฐานะ)		24	26.37	24	26.37	20	21.74
กลุ่ม/สาขา	ฝ่ายบริหาร	4	4.40	3	3.30	3	3.26
	ภาษาไทย	7	7.69	8	8.79	7	7.61
	คณิตศาสตร์	9	9.89	9	9.89	11	11.96
	วิทยาศาสตร์	13	14.29	15	16.48	15	16.30
	สังคมศึกษาฯ	12	13.19	11	12.09	11	11.96
	ศิลปะ	5	5.49	6	6.59	5	5.43
	สุขศึกษา	6	6.59	6	6.59	6	6.52
	การงานอาชีพฯ	13	14.29	13	14.29	12	13.04
	ภาษาต่างประเทศ	14	15.38	11	12.09	12	13.04
	จิตวิทยาแนะแนว	1	1.10	1	1.10	1	1.09
	ฝ่ายสนับสนุน	4	4.40	8	8.79	9	9.78
	ระดับการศึกษา	ปริญญาโท	43	47.25	45	49.45	49
ปริญญาตรี		41	45.05	39	42.86	36	39.13
ต่ำกว่าปริญญาตรี		7	7.69	7	7.69	7	7.61
อัตราส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียน		1 : 24		1 : 24		1 : 21	

จากตาราง 5 พบว่า ปี 2560 มีจำนวนครูและบุคลากร จำนวน 92 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 58.70 ส่วนใหญ่เป็น ข้าราชการครู จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมากที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 42.39 กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์มีบุคลากรมากที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 53.26 อัตราส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียน 1 : 21 แสดงให้เห็นว่าสมรรถนะด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการจัดการศึกษาและการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บุคลากรเกิดความผูกพันต่อโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วม โรงเรียนได้กำหนดปัจจัยขับเคลื่อนความผูกพัน จัดตั้งกลุ่มทำหน้าที่เจรจา สัมพันธ์ประโยชน์กับโรงเรียน กำหนดสวัสดิการ และนโยบายด้านสิทธิประโยชน์สำหรับบุคลากร ดังนี้

1. ปัจจัยขับเคลื่อนความผูกพัน

โรงเรียนมีวิธีกำหนดปัจจัยขับเคลื่อนความผูกพันที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ 5 ด้าน คือ 1) ความผูกพันต่อองค์กร 2) บรรยากาศองค์กร 3) วัฒนธรรมองค์กร 4) ความพึงพอใจในการทำงาน 5) คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากร

2. กลุ่มที่จัดตั้งให้ทำหน้าที่เจรจาสิทธิประโยชน์กับโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย คณะกรรมการนักเรียน

3. นโยบายด้านสิทธิประโยชน์ โรงเรียนได้กำหนดนโยบายและสิทธิประโยชน์ที่บุคลากรได้รับตามกฎหมายและสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านสิทธิประโยชน์แก่บุคลากร 2) ด้านการบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสำนักงาน 3) ด้านสวัสดิการและความปลอดภัย 4) ด้านพัฒนาวิชาชีพ 5) ด้านขวัญและกำลังใจ

4. สินทรัพย์ (Assets)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยมีสินทรัพย์ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนมีที่ดินจำนวน 136 ไร่ มีอาคารเรียน 3 หลัง อาคารโดมอเนกประสงค์ 1 หลัง ห้องเรียนและห้องพิเศษที่สามารถให้บริการการจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย เครื่องขยายเสียงประจำห้องเรียน โทรศัพท์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องอัดสำเนา เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ เป็นต้น ด้านสื่อเทคโนโลยี ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล การปฏิบัติงานของครูและบุคลากร 37 ชุด (เฉลี่ย 1 เครื่อง : 2 คน) ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ 5 ห้อง เพื่อจัดการเรียนการสอน 200 ชุด คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นสำหรับห้องสมุด 10 ชุด (อัตราส่วนเฉลี่ยของจำนวนคอมพิวเตอร์ต่อนักเรียน เป็น (1 : 6) โรงเรียนทำข้อตกลงกับ ห้างหุ้นส่วนจำกัดร้อยเอ็ดรัตนกิจ และบริษัทดิจิทัล คอร์ปอเรชันซิสเต็มส์ จำกัด ในการเป็นผู้ส่งมอบสัญญาส่งมอบอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

สำหรับห้องเรียนคอมพิวเตอร์และมีระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สาย (WIFI) และระบบเครือข่ายเฉพาะบริเวณ (LAN) ครอบคลุมทั้งโรงเรียน ด้วยสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความเร็ว 300/100 Mbps และ 400/100 Mbps สัญญาณจากผู้ส่งมอบ คือ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

5. กฎระเบียบข้อบังคับ (Regulatory Requirements)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย เป็นส่วนราชการในบังคับบัญชาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

ข. ความสัมพันธ์ระดับองค์กร (Organizational Relationships)

1) **โครงสร้างขององค์กร (Organizational Structure)** โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย แบ่งโครงสร้างการบริหาร ออกเป็น 4 ฝ่าย ตามภาระงานของสถานศึกษา คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และ ฝ่ายบริหารทั่วไป โดยคำนึงถึงภาระงานของโรงเรียน มาตรฐานสากลสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพ มีระบบการกำกับดูแลองค์กร ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ยึดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

2) **นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (STUDENTS and STAKEHOLDERS)** นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียน ได้คัดเลือกนักเรียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการของ สพฐ. คือ กำหนดให้โรงเรียนมีเขตพื้นที่บริการ สำหรับโรงเรียน มีเขตพื้นที่บริการ 8 ตำบล ได้แก่ ตำบลโคกสว่าง (หมู่ 1 – 12) ตำบลกกโพธิ์ (หมู่ 1 – 12) ตำบลท่าสีดา (หมู่ 1 – 11) ตำบลผาน้ำย้อย (หมู่ 1 – 13) ตำบลภูเขาทอง (หมู่ 1 – 17) ตำบลรอบเมือง (หมู่ 1 – 19) ตำบลหนองขุ่นใหญ่ (หมู่ 1 – 13) ตำบลหนองพอก (หมู่ 1 – 13) เขตพื้นที่ทั่วไป หมายถึง นักเรียนที่อยู่นอกเขตพื้นที่บริการ การจัดกลุ่มนักเรียนในแต่ละแผนการเรียนที่กำหนดไว้ในหลักสูตรโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย มีดังนี้

1) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 แผนการเรียน ประกอบด้วย 1) ห้องเรียนทั่วไป 2) ห้องเรียนพิเศษ (GIFTED)

2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย แบ่งกลุ่มนักเรียน 5 แผน ได้แก่ ห้องเรียนพิเศษ (GIFTED) และห้องเรียนทั่วไป ประกอบด้วย 1) ห้องเรียน วิทย์-คณิต 2) ห้องเรียน คอม-ศิลป์ 3) ห้องเรียน ภาษา-สังคม และ 4) ห้องเรียน ทวิศึกษา

3) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนได้กำหนดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญไว้ 3 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มนักเรียนผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มชุมชน หมายถึง โรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตฯ องค์กรภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการ พื้นที่ใกล้เคียง กลุ่มหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ สพม. สพฐ. และ กระทรวงศึกษาธิการ

ตาราง 6 ความต้องการและความคาดหวังที่สำคัญของกลุ่มนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรและการบริการต่าง ๆ

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ความคาดหวัง
นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้เรียนตามแผนการเรียนตามความสนใจ จบการศึกษาตามหลักสูตร 2. มีความรู้และทักษะที่สำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด 3. ได้รับโอกาสในการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และสิ่งอำนวยความสะดวก 4. ได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น) 5. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณตามโครงการเรียนฟรีอย่างมีคุณภาพ
ผู้ปกครอง นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 6. นักเรียนในความปกครองสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรภายในเวลาดำหนด 7. นักเรียนในความปกครองมีความรู้ ทักษะเพื่อศึกษาต่อและประกอบอาชีพ 8. นักเรียนในความปกครองได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในโรงเรียน 9. ได้รับการบริการที่ดี เมื่อมาติดต่อประสานงาน
ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 10. โรงเรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

3) ผู้ส่งมอบและพันธมิตร (Suppliers and PARTNERS)

ผู้ส่งมอบและพันธมิตรมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติร่วมกันตามข้อกำหนดที่สำคัญ

1) ผู้ส่งมอบ โรงเรียนได้พิจารณาคัดเลือกองค์กรที่มีความสามารถเฉพาะมาสนับสนุนช่วยเหลือให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดร้อยเอ็ดรัตนกิจ และบริษัทดิจิทัล คอร์เปอเรชันส์ จำกัด ในด้านการให้เช่าคอมพิวเตอร์สำหรับจัดการเรียนการสอน และการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน และ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ได้ทำข้อตกลงที่จะร่วมมือกับโรงเรียนในด้านการให้เช่าสัญญาณอินเทอร์เน็ตสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความเร็ว 300/100 Mbps และ 400/100 Mbps ครูชาวต่างประเทศที่เชี่ยวชาญการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ครูภาษาญี่ปุ่น ได้ทำข้อตกลงด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศภายใต้ข้อกำหนดที่โรงเรียนจัดทำขึ้น และวิทยากรพิเศษที่มีความเชี่ยวชาญ นาฏมวยไทย โดยมีคณะกรรมการฯ ที่โรงเรียนแต่งตั้งขึ้นทำหน้าที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติตามข้อตกลงของผู้ส่งมอบ และรายงานผลทุกภาคเรียน

2) พันธมิตร โรงเรียนได้จัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กรการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา พันธมิตรภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ โรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้นในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม ตกลงความร่วมมือด้านการพัฒนาระบบบริหารของเครือข่ายโรงเรียนมาตรฐานสากล ลงนามความร่วมมือ

ทางวิชาการ (MOU) กับสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดและวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ตกลงความร่วมมือกับโรงเรียนในด้านการพัฒนาทางวิชาการ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดร้อยเอ็ด ตกลงความร่วมมือกับโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเพื่อร่วมกันแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กเยาวชนและครอบครัว พันธมิตรต่างประเทศที่สำคัญมีข้อตกลงความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาและหลักสูตร แลกเปลี่ยนนักเรียน ครู และวัฒนธรรม คือ Future Bright International School ประเทศกัมพูชา

3) ผู้ให้ความร่วมมือ โรงเรียนเมืองครุฑที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนเป็นหลักที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย โรงพยาบาล หนองพอก สถานีตำรวจภูธรหนองพอก เทศบาลหนองพอก หน่วยงานภาครัฐเอกชนต่างๆ

สภาวะการณ์ขององค์กร

สภาพแวดล้อมของการแข่งขัน (Competitive Environment)

1) ลำดับในการแข่งขัน (Competitive Position)

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยเป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอขนาดกลาง เปิดสอนหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 เป็นโรงเรียนต้นแบบ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สถานศึกษาพอเพียง โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล และเป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

ลำดับในการแข่งขัน โรงเรียนพิจารณาคู่แข่ง จากบริบทของโรงเรียน ลักษณะของหลักสูตร จำนวนนักเรียน บุคลากร และลำดับในการแข่งขันด้านการจัดการศึกษา ได้แก่ ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของสำนักงานทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 การเปรียบเทียบและจัดลำดับในการแข่งขันจึงเลือกคู่แข่ง ดังนี้

1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) พบว่า

1.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ปี 2558 - 2560 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.17, 35.86 และ 30.59 ตามลำดับ

1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ปี 2558 - 2560 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.00, 30.02 และ 28.52 ตามลำดับ

2) การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness Changes) โรงเรียนมี

ความสามารถในการแข่งขันเทียบเคียงกับโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง ในกลุ่ม โรงเรียนมาตรฐานสากล มีผลต่อการพัฒนาต่างๆ ของโรงเรียนที่สำคัญมีดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย คำสั่ง นโยบาย สพฐ./สพม.ต่อการบริหารโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบริหารหลักสูตรและการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอน การสร้างสภาพสมดุใช้กระบวนการนิเทศและการมีส่วนร่วมการเปลี่ยนแปลงบุคลากร

2.2 การเปลี่ยนด้านบุคลากร

1) ผู้บริหาร ส่งผลกระทบรูปแบบและนโยบายในการบริหาร การจัดกิจกรรมและโอกาสพัฒนานักเรียน การสร้างสภาพสมดุมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรผู้บริหาร

2) การเกษียณอายุราชการ ส่งผลกระทบ ชั่วโมงการสอนของครู ระบบงานภายใน ต้องสรรหา ผู้รับผิดชอบใหม่ ความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรม การสร้างสภาพสมดุจัดครูสอนคู่ขนาน จัดครูสับทอหน้าทำงาน

3) การบรรจุใหม่/ ครูย้ายเข้า ส่งผลกระทบ การจัดการเรียนการสอน ระบบงาน ประสิทธิภาพในการ จัดการเรียนรู้/การทำงาน การสร้างสภาพสมดุการนิเทศแบบเข้มข้น การเรียนรู้ระหว่างฝีกงาน

2.3 การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ

การเปลี่ยนเทคโนโลยีการศึกษา ส่งผลกระทบการจัดการเรียนการสอนการปรับปรุงหลักสูตร การบริหารบุคลากรและงบประมาณ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และโอกาสพัฒนานักเรียน การสร้างสภาพสมดุ การทบทวนแผนกลยุทธ์และการบริหารงบประมาณ

3) แหล่งข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Data) แหล่งข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของโรงเรียน หนองพอกวิทยาลัย คือ คะแนนสอบ O-NET จากสถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 แสดงผลดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงคู่แข่งชั้นที่สำคัญ แหล่งข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเชิงแข่งขัน และข้อจำกัดของข้อมูล

คู่แข่งชั้นที่สำคัญ	แหล่งข้อมูล		ข้อจำกัดของข้อมูล
	เชิงเปรียบเทียบ	เชิงแข่งขัน	
โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด สพม.27 จำนวน 60 โรงเรียน	- เปรียบเทียบผลการประเมินโดยสำนักงาน ประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา องค์กรมหาชน (สมศ.) - ผลการสอบ O-NET - การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	- ผลการสอบ O-NET - การแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	ข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล - การเข้าถึงข้อมูลผลการสอบ O-NET

บริบทเชิงกลยุทธ์ (Strategic Context)

ระบุความท้าทายเชิงกลยุทธ์และความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญด้านการ จัดการหลักสูตร ด้านการปฏิบัติการ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านทรัพยากรบุคคลของโรงเรียน ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงความท้าทายเชิงกลยุทธ์ และความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญของโรงเรียน

ด้าน	ความท้าทายเชิงกลยุทธ์	ความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์
1.การจัดการหลักสูตร	โรงเรียนมุ่งมั่นที่จะพัฒนาจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมีผลการทดสอบระดับชาติที่สูงขึ้น และมีความประพฤติที่ดีตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็น สามารถจบการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตร	โรงเรียนมีหลักสูตรแผนการเรียน ที่หลากหลายตามความต้องการของ นักเรียน นักเรียนมีศักยภาพในการ แข่งขันทักษะด้านต่างๆ ได้เรียนรู้ ภาษาต่างประเทศจากชาวต่างชาติ และ โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ สถาปัตยกรรมทางด้านศาสนา
2.การปฏิบัติการ	โรงเรียนใช้กระบวนการที่เป็นระบบคุณภาพ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานสากล	ฝ่ายบริหารเป็นผู้นำวิชาการ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล บริหารงานโดย เน้นการมีส่วนร่วมและนำผลการ ดำเนินการมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
3.ความรับผิดชอบต่อสังคม	โรงเรียนมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาควบคู่กับ การพัฒนานักเรียนตามอัตลักษณ์โรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนออกสู่สังคมอย่างมีคุณภาพ	โรงเรียนใกล้ชิดชุมชน ชุมชนให้ความ ร่วมมือ สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ
4.ทรัพยากรบุคคล	จัดสรรอัตรากำลังครูให้เพียงพอต่อความ ต้องการและตรงกับสาขาวิชาที่ขาดแคลน พัฒนา ศักยภาพของบุคลากรให้เหมาะสมกับสมรรถนะ หลัก และสมรรถนะประจำสายงาน	ครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีความ เชี่ยวชาญในสาขาวิชา ครูสอนตรงตาม วิชาเอก ครูส่วนใหญ่มีวุฒิจากการศึกษาสูง กว่าปริญญาตรี อยู่ในวัยทำงาน และมี ความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติงาน

การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย เป็นโรงเรียนในโครงการมาตรฐานสากลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็น โรงเรียน Intensive School ปี 2558 มีการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์ รางวัล คุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ผลการประเมิน พบว่าโรงเรียนยัง

ไม่ชัดเจนใน 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการหลักสูตรเทียบเคียงมาตรฐานสากล 2) การจัดการเรียนการสอนของครูส่วนหนึ่งที่ยังทำการสอนแบบเดิม ๆ และขาดความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ OBECQA 3) ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการสอบ O-NET ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างมีความคาดหวังให้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนมีความเป็นสากล และมีการเทียบเคียงมาตรฐานสากลมากขึ้น ความคาดหวังในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับเดียวกับมาตรฐานสากล และมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการสอบ O-NET แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ยึดหลักการมีส่วนร่วมใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย สรุปแนวทางดังนี้

1.ด้านคุณลักษณะผู้เรียน

- 1) สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และเสริมสร้างความสนใจในการเรียนรู้ ตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมความเป็นผู้นำและทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน
- 3) สนับสนุนและพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสังคม เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร

2.ด้านการพัฒนาครูและการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล

- 1) ให้การสนับสนุนในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ ของครูเพื่อปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการสอนและการเรียนรู้
- 3) สนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะการสอนที่เน้นความรู้และทักษะที่เป็นตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล

3.ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

- 1) กำหนดและดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ
- 2) ใช้ข้อมูลและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์และประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
- 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้วยแนวทางการพัฒนาดังกล่าว โรงเรียนหนองพอกวิทยาลัยจะสามารถปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาให้เข้ากับมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลและสนับสนุนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ส่วนปัญหาที่ต้องการการปรับปรุงในด้านคุณลักษณะผู้เรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และในด้านการพัฒนาครูและการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการสอน และในด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการใช้ข้อมูลในการประเมินและปรับปรุงคุณภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2554) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลและเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ (Mix Method) มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล การยกร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล และการประเมินรูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เลือกมาแบบเจาะจง โดยใช้เกณฑ์เป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงในแต่ละภูมิภาค มีผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากการประเมินของสำนักงานรับรองและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบสอง ในระดับดีมาก และมีผลการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2553 ระดับสูงกระจายตามภูมิภาคต่างๆ รวมจำนวน 6 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภูมิภาคต่าง ๆ ที่เลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 19 คน การประเมิน รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง จำนวน 1 โรง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบตรวจสอบร่างรูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษา และแบบประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงปีการศึกษา 2554 ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้¹⁾ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล เป็นการบริหารเชิงระบบ และการบริหารคุณภาพ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าที่มีองค์ประกอบย่อย คือ การนำองค์กร การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล ธรรมภิบาล และวัฒนธรรมโรงเรียน

ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการกระบวนการ การให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการจัดการความรู้สำหรับปัจจัยด้านกระบวนการนั้นต้องดำเนินการตามหลักการบริหารสถานศึกษาครบทั้ง 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนด้านผลผลิต คือ ทำให้ได้ผู้เรียน เก่ง ดี และมีความสุข ส่วนครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐาน ชุมชนมีจิตอาสาช่วยเหลือโรงเรียน อย่างไรก็ตามในด้านกระบวนการโรงเรียนจะต้องคิดแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการคิดนอกกรอบ ตามสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 2) จากการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล พบว่า รูปแบบนี้มีประโยชน์มาก มีความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ ส่วนความเหมาะสม จำเป็นจะต้องของโรงเรียนรวมทั้งโรงเรียนจะต้องแสดงความเป็นอัตลักษณ์ในการบริหารโรงเรียนให้ 3) จากผลการศึกษา ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลจะต้องมีกระบวนการขับเคลื่อนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาที่ก่อตั้งโรงเรียน มีสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความผูกพันและให้การสนับสนุนร่วมมือพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปรับตัวเพื่อการแข่งขันให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

จิตณา มั่นคง (2554) ได้ศึกษาการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ความพึงพอใจและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินการโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศศาลายาในพระสังฆราชูปถัมภ์จังหวัดนครปฐมผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 150 คนประกอบด้วยผู้อำนวยการ 1คนรองผู้อำนวยการ1คนหัวหน้ากลุ่มสาระ8คนครูผู้สอน64คนคณะกรรมการนักเรียน60คนและคณะกรรมการสถานศึกษา 13 คนเครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามความคิดเห็นจำนวน1ฉบับสถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ร้อยละค่ามัชฌิมเลขคณิตส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลกและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเมื่อพิจารณากระทงคำถามในแต่ละด้านพบว่าการดำเนินการระดับมาก17ข้อเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยคือ1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์สามารถนำโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล 2) นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ในการสื่อสารได้ดีและ 3) ครูใช้การวิจัยสื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) ความพึงพอใจในการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลเมืองโลกและการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเมื่อพิจารณา

กระทงคำถามในแต่ละด้านพบว่ามีการดำเนินการระดับมาก 18 ข้อเรียงค่ามีขั้วลบจากมากไปน้อย คือคือ 1) ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ 2) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีผลงานปรากฏเป็นที่ยอมรับและ 3) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ด้วยภาษาอังกฤษสำหรับแนวทางการพัฒนาการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลคือโรงเรียนควรมีการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนผู้ปกครองและชุมชนในการวางแผนเพื่อการพัฒนาโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง

วิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2555) ได้ศึกษาการประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี 2553-2554 ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และ ด้านผลกระทบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed method) ระหว่าง การวิจัยเชิงสำรวจ (survey study) ประชากร คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standards school) จำนวน 381 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 191 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่าและ การวิจัยพหุศึกษา (multi-cases study) พื้นที่ในการศึกษา เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล 6 โรงเรียนใน 6 ภูมิภาค เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง และแบบสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก (informant) ในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านบริบท พบว่า วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความคาดหวังให้นักเรียนมีความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคม โลก มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพในระดับมาก แต่ควรที่จะปรับเป็นมาตรฐานสากลทั้งระบบ และทำทุกระดับชั้น ทั่วประเทศ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าครูผู้สอน ผู้บริหาร และ ปัจจัยพื้นฐานในโรงเรียนมาตรฐานสากล มีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก แต่ครูผู้สอน และ ผู้บริหารขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ควรปรับปรุงให้มี ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์มีลัดติมิเดีย ทุกกลุ่มสาระ และอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง ทั่วประเทศ 3) ด้านกระบวนการ พบว่า การปฏิบัติตามแนวนโยบายการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวด มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด และควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ 4) ด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้าน ความเป็นเลิศวิชาการสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับมาก และ มีกิจกรรมที่นักเรียน

และครูจัดขึ้นเพื่อบริการสังคมด้วยจิตสาธารณะ อย่างหลากหลาย รวมถึงได้รับรางวัลจากการแข่งขันในเวทีระดับชาติและนานาชาติมากขึ้น 5) ด้านผลกระทบ พบว่า ครูมีการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ครูและนักเรียนมีเครือข่ายร่วมพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้น โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียนได้รับเกียรติบัตรรางวัล และเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สำคัญต่างๆ ในทุกระดับเพิ่มขึ้น ได้รับค้ำยกย่องจากสื่อต่าง ๆ และจากชุมชน ผู้ปกครองพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้ความไว้วางใจและเห็นความสำคัญในการเตรียมบุตรหลานเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

ราตรี ศรีไพรวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา (2) เพื่อพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษาใช้วิธีการวิจัยเป็นแบบทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยายและวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยเทคนิค PNI modified การประเมินกลยุทธ์และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการนำองค์กร ($\bar{X} = 4.17$) 2) ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ด้านการจัดการกระบวนการ ($\bar{X} = 4.08$) 3) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับมากที่สุดทุกด้านเรียงตามลำดับดังนี้ด้านการนำองค์กรเท่ากับด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาเป็นด้านการจัดการกระบวนการ ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.61$) ด้านการวางแผนเชิง กลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.60$) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.58$) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ ความต้องการในการพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศฯในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.12 (PNI = 0.12) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุด คือ ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน (PNI = 0.15) รองลงมา คือ ด้านการวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (PNI = 0.14) และด้านการจัดการกระบวนการ (PNI = 0.13) กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารสู่ความเป็นเลิศฯมี 3 กลยุทธ์หลักคือ 1) กลยุทธ์ ผูกใจผู้ปฏิบัติงาน (Workforce Engagement) 2) กลยุทธ์ปรับปรุงการบริหารผลการดำเนินงาน (Performance Management Improvement) 3) กลยุทธ์ปรับปรุงระบบและกระบวนการ (Work System and Process Improvement) และ 12 กลยุทธ์รองคือ 1) การจัดทำแผนพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพ (Career Planning) 2.พัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Mentoring System) 3)

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างวัฒนธรรมขององค์กร (Community Participation in School Culture) 4) พัฒนาสถานศึกษาน่าอยู่และปลอดภัย (Safety School) 5) สร้างเสริมขีดความสามารถของบุคลากร (Empowerment) 6) พัฒนาระบบสารสนเทศผลการดำเนินงาน (Information System Development) 7) พัฒนาระบบการวัดผลการดำเนินงาน (Performance Management Improvement) 8) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) ทั้งภายในและภายนอกองค์กร 9) ออกแบบระบบงาน และกระบวนการทำงานให้พร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) 10) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนในการออกแบบงานและกระบวนการทำงาน 11) พัฒนาระบบการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and Innovation) 12) พัฒนาระบบควบคุมภายใน (Internal control System Improvement)

มนต์ชัย ปาณ ฐูป (2557 : 7 8) ได้ศึกษาการบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้น ผลการศึกษาพบว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award) อันประกอบด้วย 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการเรียนรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ 7) ผลลัพธ์ มีผลต่อระดับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอย่างมาก โดยบรรจุแนวทางการจัดการศึกษารูปแบบ โรงเรียนมาตรฐานสากลประกอบด้วย 1) ความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การสื่อสารสองภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ซึ่งแนวทางการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้น (Intensive School) ที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ มาจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งการหาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ที่ค้นพบจากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มฯ ดังกล่าว โดยผลการศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการ มีดังนี้ 1) ภาพการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้นพบว่าภาพรวมมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร รองลงมาคือการวัดและประเมินผล และกระบวนการเรียนการสอน ตามลำดับ 2) แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีคุณภาพที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนในโครงการฯ โรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนและมีมาตรฐานเดียวกันพบว่า จากแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล 5 ประการในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความท้าทายที่ชัดเจนทั้งนักเรียน ปกติและนักเรียนกลุ่มความสามารถพิเศษ ในการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการ

สอนที่ส่งเสริมการสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียนอย่างมีคุณภาพในด้านการสื่อสารสองภาษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบันไดขั้นในด้านการส่งเสริมกระบวนการคิด การมีระบบการทำงาน (Work System) ในด้านการผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัยเพื่อให้เป็นคนดีของสังคม ด้านการร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

ชนิดตา ปุยกาม (2558) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหาร2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารและ3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนวัตถุประสงค์ทั้ง 3 มีการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประชากรคือโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมัธยมศึกษาจำนวน 52 โรงเรียนข้อมูลที่ได้จากประชากรจำนวน 46 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 88.46 ของประชากรทั้งหมดผู้ให้ข้อมูลคือผู้อำนวยการผู้อำนวยการหัวหน้าโครงการประเมินเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครูประธานคณะกรรมการสถานศึกษาและประธานนักเรียนรวมทั้งหมด 276 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentile) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7หมวดโดยสภาพการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7หมวดโดยหมวด1การนำองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39, S.D. = 0.73$) รองลงมาคือหมวด5การมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.69$) หมวด7ผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.80$) หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.34, S.D. = 0.77$) หมวด 3 การมุ่งเน้นนักเรียน ($\bar{X} = 4.28, S.D. = 0.77$) ตามลำดับและหมวดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากัน 2 หมวดคือหมวด 6การมุ่งเน้นการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.72$) และหมวด4การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.75$) ปัญหาในภาพรวมทั้ง 6 หมวดอยู่ในระดับน้อยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือหมวด5 การมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X} = 1.90, S.D. = 1.25$) รองลงมาคือหมวด6การมุ่งเน้นการดำเนินการ ($\bar{X} = 1.82, S.D. = 1.08$) และหมวดที่มีปัญหาค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือหมวด 1 การนำองค์กร ($\bar{X} = 1.71, S.D. = 1.02$) และแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของสภาพการบริหารและปัญหาการบริหารมีทั้งหมด แนวทางโดยเรียงลำดับหมวดที่ต้องมีการแก้ไขโดยใช้ร่างแนวทางตามลำดับดังนี้หมวด5

การมุ่งเน้นบุคลากรจำนวน 4 ข้อหมวด 4 การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 3 ข้อหมวด 6 การมุ่งเน้นการดำเนินการ 4 ข้อหมวด 3 การมุ่งเน้นนักเรียน 5 ข้อ หมวด 2 การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3 ข้อ

นิตยา เทพอรุณรัตน์ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ศึกษาารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพพิเศษ 3) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทยประชากรคือโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ 1 จำนวน 500 โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 203 โรงเรียนโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,421 คน (1 โรงเรียนต่อผู้ให้ข้อมูล 7 คน) ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยคือผู้อำนวยการรองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ครูผู้สอนผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับและแบบประเมินรูปแบบสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index : PNI_{Modified}) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยกร่างรูปแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดปัจจุบันของโรงเรียนมาตรฐานสากลคือรูปแบบกำกวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและรูปแบบที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์สูงสุดคือรูปแบบการมีส่วนร่วมรูปแบบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงานสูงสุดคือรูปแบบเพื่อนร่วมงานเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของรูปแบบ 8 องค์ประกอบพบว่าองค์ประกอบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดแต่ละองค์ประกอบดังนี้ 1) ระดับในการกำหนดเป้าประสงค์ที่กำหนดโดยผู้รับผิดชอบแต่ละงาน 2) กระบวนการในการกำหนดเป้าประสงค์ซึ่งเป็นแนวทางที่ผู้บริหารใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของโรงเรียนโดยใช้ข้อตกลงร่วมกันของทุกฝ่าย 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเป้าประสงค์กับการตัดสินใจผู้บริหารตัดสินใจโดยใช้เป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน 4) ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์/เป้าประสงค์ของโรงเรียนโดยได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกเสียงส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้อง 5) ลักษณะของโครงสร้างที่การกำหนดสายการบังคับบัญชาเป็นแบบแนวขวางหรือแนวนอน 6) ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมที่ลักษณะการติดต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานภายนอกโรงเรียนโดยผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการประสานงาน 7) แบบของการนำความสามารถในการนำที่ผู้บริหารเป็นผู้แสวงหาฉันทามติ 8) รูปแบบภาวะผู้นำพฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่วนการบริหารด้วยระบบคุณภาพ TQA ความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงานสูงสุด 3 ด้านคือ 1) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรที่เน้นความผูกพันของบุคลากร 2) ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติที่เน้นกระบวนการทำงาน 3) ด้านการนำองค์กรโดยผู้นำระดับสูง 2) รูปแบบที่มีระดับการปฏิบัติปัจจุบันสูงสุดของโรงเรียนคุณภาพพิเศษคือรูปแบบกำกวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ที่สุรุ่ยแบบที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์สูงสุดคือรูปแบบเพื่อนร่วมงานและรูปแบบเน้นวัฒนธรรมมีการปฏิบัติที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดรูปแบบที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการปฏิบัติงานสูงสุดคือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน³⁾ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับโรงเรียนมาตรฐานสากลในประเทศไทยคือรูปแบบการบริหารแบบบูรณาการที่เน้นเพื่อนร่วมงานจุดเน้นของรูปแบบเน้นบูรณาการระหว่างการบริหารแบบเพื่อนร่วมงานและการบริหารแบบเน้นวัฒนธรรมลักษณะสำคัญของรูปแบบมีองค์ประกอบของการบริหารจัดการ 8 ด้านและการบริหารด้วยระบบคุณภาพ TQA ที่เน้นบุคลากรการปฏิบัติการและการนำองค์กร

วีรวรรณ มีมัน (2557) ได้ศึกษาความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ ครั้งนี้คือโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 34 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียนประกอบด้วย ฝ่ายบริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก) โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 204 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และด้านผู้เรียน ตามลำดับ 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนมีความเป็นพลโลก มีทักษะชีวิต และมีทักษะในการสื่อสาร มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก 3) ผู้นำองค์กรมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 3) ผู้ให้ข้อมูลให้แนวทางอย่างหลากหลาย เช่น มีการจัดทำวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับโรงเรียนมาตรฐานสากล ควรจัดอบรมความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่ครูให้เป็นสากล และผู้บริหารควรบริหารจัดการด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ลลิตา จิวสุภา (2558) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน และนักเรียน ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scale) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.61-1.41 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้ F-test ชนิดความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน และนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) แนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มี 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะผู้เรียน ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ

ศราวุธ คำแก้ว. (2559) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการระบบคุณภาพสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 3) ประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 213 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมบริหารระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 2) แบบสอบถามเพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) และ 3) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย

ร้อยละ มัธยมศึกษา ฐานนิยมส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า

- 1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการระบบคุณภาพสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับจากด้านที่มีปัญหามากไปน้อย ดังนี้
 - ด้านการจัดกระบวนการ
 - ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์
 - ด้านนำองค์กร
 - ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้
 - ด้านมุ่งเน้นบุคลากร
 - ด้านมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน
 - และด้านผลลัพธ์
- 2) รูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่
 - 1) ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ
 - 2) การมีส่วนร่วมการวางแผน
 - 3) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ
 - 4) การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ
 - 5) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล
 - 6) การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา

ทั้ง 6 องค์ประกอบนี้ ดำเนินการบริหารจัดการภายใต้กรอบแนวคิดโรงเรียนมาตรฐานสากล ใน 7 ด้าน คือ การนำองค์กร, การวางแผนเชิงกลยุทธ์, การมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน, การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้, การมุ่งเน้นบุคลากร, การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์

อุดม ชูสีวรรณ (2559) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลและเสนอรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือขั้นตอนที่ศึกษาเอกสารวิเคราะห์หลักการแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในระดับสากลขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนามจากโรงเรียนกรณีศึกษาจำนวน 3 โรงเรียนเลือกจากโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ประสบความสำเร็จเพื่อศึกษาองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยวิธีปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลขั้นตอนที่ 3 ออกแบบระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลและขั้นตอนที่ 5 การประเมินระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจำนวน 5 ฉบับซึ่งใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้างานครูผู้ปกครองและนักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

- 1) การนำองค์กร
- 2) การวางแผนกลยุทธ์
- 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- 4) การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้
- 5) การมุ่งเน้นบุคลากร
- 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติและ
- 7) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนนำองค์ประกอบไปสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็น

เป็นเลิศระดับสากลได้ 6 ระบบดังนี้ระบบที่การนำองค์กรโดยต้องรู้และเข้าใจบริบทของโรงเรียนที่มีความท้าทายเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศระบบที่ 2) การวางแผนกลยุทธ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องนำวิสัยทัศน์มาดำเนินการในกรวางแผนเชิงกลยุทธ์ไปสู่ความเป็นเลิศระบบที่ 3) การบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผู้เรียนการพัฒนาหลักสูตรตามความสามารถของผู้เรียนโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนระบบที่ 4) การวัดสารสนเทศและการจัดการความรู้เพื่อกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและวิธีการวัดผลการปฏิบัติงานของทุกระบบระบบที่ 5) การพัฒนาบุคลากรเป็นฐานในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาขีดความสามารถพัฒนาระบบการเรียนรู้อระบบที่ 6) ระบบการเรียนการสอนเชื่อมโยงกับระบบการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพส่วนองค์ประกอบที่ 7 เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานจาก 6 ระบบ

วรารุณี พลตรี (2560) ได้ศึกษา การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 2) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษารองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายการบริหารระบบคุณภาพ และผู้รับผิดชอบงานวิชาการ จำนวน 68 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ระยะที่ 2 ศึกษาการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐาน สากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาของการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่าสภาพปัจจุบันมีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับปฏิบัติรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพปัญหามีระดับปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และมีระดับปฏิบัติรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือ ด้านการนำองค์กร และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร นอกนั้นอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 พบว่า 1) ด้านการนำองค์กร มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม ผลการดำเนินการของโรงเรียนของผู้นำระดับสูงรวมทั้งระบบ

ธรรมาภิบาลของโรงเรียน และการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อชุมชน 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน 3) ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเลือก รวบรวม วิเคราะห์จัดการ และปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศ และสินทรัพย์ทางความรู้ และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใส่ใจ การพัฒนา และการจัดบุคลากร 6) ด้านการจัดการกระบวนการ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดสมรรถนะหลักและระบบงาน และการออกแบบการจัดการ และปรับปรุงกระบวนการที่สำคัญ 7) ด้านผลลัพธ์ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน และการปรับปรุงในด้านที่สำคัญโดยสรุป ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สถานศึกษา หน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรศักดิ์ ทิพย์วงษ์ทอง (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล จากโรงเรียนมาตรฐานสากล 10 โรงเรียน ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (Content analysis) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบจำลองอิสระ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ท่าน โดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับขั้นตอนที่ 4 การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ รูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (Leadership) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic planning) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ (Student and stakeholder focus) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement analysis and knowledge management) การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and staff focus) การจัดการกระบวนการ (Process management) และผลลัพธ์ (Performance results) ในมิติขององค์ประกอบด้านคุณภาพผู้เรียนองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และ

องค์ประกอบด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality system management) ย่อมส่งผลให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะด้านผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษา

สุรียา ชินณะพงศ์ (2560) ได้ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล และ 2) ประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล โดยใช้ระเบียบวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณาด้วยเทคนิคเดลฟายใช้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ระยะที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากลโดยใช้ระเบียบวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณาด้วยเทคนิคเดลฟาย และระยะที่ 3 การประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกแบบการบอกต่อ จำนวน 20 คน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน ผู้บริหารเชิงนโยบายสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอกด้านการบริหาร การศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ชุด ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 2) แบบสอบถามซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60 -1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 3) แบบประเมินองค์ประกอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ มัธยฐาน ฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1.องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากลมี 7 องค์ประกอบ 17 องค์ประกอบย่อย 54 ประเด็น โดยมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดและมีความสอดคล้องกันสูง ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้รับบริการ 4) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล 5) การบริหารเชิงระบบ 6) การจัดการความรู้ และ 7) ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน 2.การประเมินองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วยระบบคุณภาพสู่มาตรฐานสากลที่ได้จากการประเมินมีความเหมาะสม เป็นไปได้ มีประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้มากกว่าร้อยละ 80

สุวิทย์ โคตรวงษ์ (2560) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียน

มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษาของผู้บริหารตามองค์ประกอบของการบริหารจัดการระบบ คุณภาพ 7 ด้าน คือ การนำองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การจัดการกระบวนการและผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 217 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของแคชีและมอร์แกน โดยการสุ่มตัวอย่างการวิจัย แบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.91 สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบใช้ค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และจัดการความรู้ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รองลงมา ได้แก่ ด้านการมุ่งเน้นบุคลากรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำองค์กร 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2.1 เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.2 เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงานของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การนำองค์กร และการมุ่งเน้นบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2.3 เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร โดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พรทิพย์ อุปลัมภ์ (2561) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีวิจัยแบบผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ การสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวน 6 คน การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล โดยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ และรองผู้อำนวยการหรือการผู้รับผิดชอบโรงเรียนมาตรฐานสากลจากโรงเรียนมาตรฐานสากลรุ่นที่ 1 ที่ผ่านการประเมินระดับ OBECQA ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 54 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 156 คน และ การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสังเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล 5 ด้าน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บรรยากาศขององค์กร การพัฒนาบุคลากร และทรัพยากรทางการบริหาร กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการประเมินกลยุทธ์ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 3 ด้าน ประกอบด้วย ผลสำเร็จของการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECOA ผลสำเร็จด้านคุณภาพของผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก 5 ด้าน ได้แก่ ความเป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครองและชุมชน 2) รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดทั้งองค์ประกอบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ และปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ 3) ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้อง และมีความเป็นประโยชน์ ทุกด้าน

1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Bauerly Kopel (1997 : 181) ศึกษาเกี่ยวกับการนำหลักการ TQM มาใช้กับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรัฐมินนิโซตา โดยใช้คำจำกัดความ TQM ว่า เป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเน้นความสำคัญของลูกค้า มีการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูล ต้องมีภาวะผู้นำ มีกระบวนการเรียนและการประเมินผล มีระบบคิด และมีการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักการของ TQM ทั้ง 7 ข้อสถานศึกษาได้นำไปปฏิบัติแต่ละ

ในระดับที่แตกต่างกัน และพบว่าไม่มีสถานศึกษาใดที่ใช้หลักการทั้ง 7 ข้ออย่างสมบูรณ์ 2) หลักการบางข้อไม่ได้ถูกนำไปใช้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากขาดการฝึกอบรมความเข้าใจเบื้องต้นและการฝึกอบรมที่จัดก็ดำเนินการเป็นส่วน ๆ ไม่เพียงพอ 3) สิ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติงาน คือ ภาวะผู้นำและทัศนคติของผู้ปฏิบัติ สำหรับอุปสรรค ได้แก่ เรื่องของเวลา ทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานและการฝึกอบรม

Solis (2001) ได้ศึกษาเรื่อง “Boosting Our Understanding of Bilingual Education : A Refresher on Philosophy and Model” พบว่าการจัดการศึกษาระบบสองภาษาที่มีความสำคัญและมีความแตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไปอย่างมาก โดยจะเห็นได้จากรูปแบบการจัดการชั้นเรียนและการจัดตารางสอน จำนวนและประเภทของผู้เรียน รูปแบบของการจัดบุคลากร หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และวิธีการสอน และรูปแบบในการบริหารจัดการโรงเรียน ดังนั้นจึงส่งผลต่อรูปแบบของการจัดการศึกษาระบบสองภาษาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน เนื่องมาจากความแตกต่างของปณิธานและวิสัยทัศน์ในการดำเนินการ

Hernandez (2001) ได้ศึกษาการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรเหมือนกับรูปแบบประสิทธิผลในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องขององค์กร พบว่า ข้อมูลที่บอกข้อกำหนดและสิ่งที่ดีของการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร กระบวนการใช้การบริหารคุณภาพทั้งองค์กรกับผู้บริหารใหม่ การอบรมครูการปรับปรุงห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงการประชุมอย่างต่อเนื่อง ในระดับผู้บริหารและครู วิธีการที่จำเป็นของการประเมินประสิทธิภาพของการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร ตัวชี้วัดการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลของการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรในทางที่ดีของวัฒนธรรมโรงเรียน การลาออกต่ำวิธีการเป็นระบบ การมีส่วนร่วม และความเป็นเจ้าของลูกค้า

Montecel และ Cortez (2002) ได้ศึกษาเรื่อง “Successful Bilingual Education Program : Development and the Dissemination of Criteria to Identity Promising and Exemplary Practices in Bilingual Education at the National Level” ได้นำเสนอองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาระบบสองภาษาในระดับชาติขึ้น ซึ่งสำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีคนหลากหลายเชื้อชาติมาอยู่ร่วมกัน ได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาสองภาษามาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1968 งานวิจัยได้สรุปผลการวิจัยด้านตัวบ่งชี้ระดับโรงเรียน (School-Level Indicators) และระดับห้องเรียน (Classroom-Level Indicators) ดังนี้ 1) ตัวบ่งชี้ระดับโรงเรียน (School-Level Indicators) มี 2 ประเด็น คือ 1) ความเป็นผู้นำ ของสถานศึกษา (At the school level : Leadership) ได้แก่ ภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร (Leadership) วิสัยทัศน์ และเป้าหมาย (Vision and goals) สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา (School climate) ต้องมีความปลอดภัยและมีระเบียบ ซึ่งทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบให้แก่ผู้เรียนทุกคน การสร้างเครือข่าย (Linkages) โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และการกำกับตรวจสอบ

สถานศึกษา (School organization and accountability) 2) การสนับสนุนทางการศึกษาระดับโรงเรียน (At the school level : Support) ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา (Professional development) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (Parent involvement) ความรับผิดชอบของบุคลากรและการวัดผลและการประเมินผลผู้เรียน (Staff accountability and student assessment) การคัดเลือกบุคลากรและการยกย่อง (Staff selection and recognition) การมีส่วนร่วมของชุมชน (community involvement)

2. ตัวบ่งชี้ระดับห้องเรียน (Classroom-Level Indicators) มี 1 ประเด็น คือ การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน (At the classroom level : Programmatic and instructional practices) ได้แก่ รูปแบบของการจัดการเรียนการสอน (Program model) บรรยากาศในชั้นเรียน (Classroom climate) หลักสูตรและการสอน (Curriculum and instruction) ความคาดหวังของครูผู้สอน (Teacher expectations) และการพัฒนาการด้านสำเนียงภาษา (Program articulation) ผลการวิจัยว่า โรงเรียนจะต้องกำหนดและเผยแพร่วิสัยทัศน์และเป้าหมาย (Vision and goals) ต่อชุมชนอันเป็นแนวทางในการสร้างเสริมผลสัมฤทธิ์ในตัวผู้เรียน ซึ่งทั้งบุคลากร ผู้ปกครองและนักเรียนสามารถบอกถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายต่อสาธารณชนได้

May, Hill and Tiakiwai. (2004) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวบ่งชี้การปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนระบบสองภาษาที่มีคุณภาพ Bilingual/Immersion Education : Indicators of Good Practice ของประเทศนิวซีแลนด์ เป็นดัชนีบ่งชี้ความสำเร็จของการศึกษาระบบสองภาษาได้มาจากการศึกษาวิจัยในโครงการ Research Policy Practice ที่เป็นการศึกษาวิจัยถึงหลักการ และคุณลักษณะของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาจากการพิสูจน์ทฤษฎีแล้วทดลองนำไปปฏิบัติ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นตัวบ่งชี้ที่มีประสิทธิภาพ ตรงกับการจัดการเรียนการสอนในประเทศนิวซีแลนด์มากที่สุดและส่งผลต่อการจัดการโรงเรียนระบบสองภาษา นั่นคือความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน (Home/School Relationships) ประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากชุมชน จากผู้ปกครองและการสนับสนุนและจัดหาทรัพยากรจากหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐบาล องค์ประกอบคุณลักษณะขององค์ประกอบบางตัว และตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาแบบกรณีศึกษา เป็นการศึกษาภายใต้บริบทที่แตกต่างจากของประเทศไทย ผลการวิจัยที่ค้นพบเสนอเรื่องภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และการสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งที่ผลักดันให้สถานศึกษามีความเป็นเลิศได้ และสิ่งที่ทุกสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศต้องควรคำนึงถึง คือ การตั้งความคาดหวังที่สูงสำหรับนักเรียน และการมุ่งไปในทิศทางเดียวกันของเป้าหมายหลักของสถานศึกษา และกลุ่มที่มีส่วนสนับสนุนให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชนและสถานศึกษา รวมทั้งพันธะผูกพันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Ka-ho Mok (2002) ได้ศึกษาเรื่อง “Decentralization and mercerization of education in Singapore : A case study of the school excellence model” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อตรวจสอบและศึกษาถึงปรัชญาและหลักการของรูปแบบความเป็นเลิศของสถานศึกษาในประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากรัฐบาลสิงคโปร์เปิดโอกาสให้สถานศึกษาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยการนำ เสนอนโยบายการกระจายอำนาจ เพราะหวังว่าสถานศึกษาในแต่ละโรงมีความสามารถและยืดหยุ่นที่จะพัฒนาจุดแข็งของตนเองและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละสถานศึกษาเป็นอย่างดี แนวทางหนึ่งที่รัฐบาลจะช่วยสนับสนุนให้การศึกษาที่มีคุณภาพคือการนำเสนอรูปแบบความเป็นเลิศสำหรับสถานศึกษา (School Excellence Model : SEM) เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและประเมินตนเอง SEM ประกอบด้วยสองกลุ่มใหญ่ด้วยกัน คือ กลุ่มสนับสนุนและกลุ่มผลลัพธ์ โดยที่กลุ่มสนับสนุนเป็นกลุ่มที่ให้ความสนใจว่าผลลัพธ์จะเกิดขึ้นได้อย่างไร ในขณะที่กลุ่มผลลัพธ์เป็นผลที่สถานศึกษาได้รับ กลุ่มสนับสนุนมุ่งว่าผู้นำของสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำ อย่างไรในการกำหนดคุณค่าและการมุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนและผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และความรับผิดชอบต่อสังคม รวมไปถึงการกำหนดแผนกลยุทธ์ของแต่ละสถานศึกษาโดยการตรวจสอบทิศทางที่ชัดเจนที่มุ่งเน้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การพัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อจะสนับสนุนทิศทางนั้น การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะนอกจากนี้ทีมงานจะต้องถูกตรวจสอบโดยการบริหารบุคลากร เป็นการทบทวนว่าสถานศึกษามีวิธีการพัฒนาและใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในการผลักดันให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มศักยภาพเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา การที่สถานศึกษาใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการสนับสนุนแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติตามกระบวนการต่างๆ เพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา กระบวนการมุ่งเน้นนักเรียน ผลลัพธ์การปฏิบัติงานและการบริหารเป็นพื้นที่อีกกลุ่มหนึ่งในการตรวจสอบว่าการออกแบบของสถานศึกษาการปฏิบัติ การจัดการและการปรับปรุงกระบวนการหลักในภาพรวมของการจัดการศึกษาและการทำงานส่งผลต่อการขยายความเป็นอยู่ที่ดีให้กับนักเรียน รวมทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา นอกจากนั้นยังรวมถึงผลลัพธ์ทางด้านบุคลากร ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในการอบรมและพัฒนา ขวัญและกำลังใจของบุคลากร ผลลัพธ์ทางด้านหุ้นส่วนและสังคม เช่นผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาตรงกับความต้องการของหุ้นส่วนและสังคมส่วนใหญ่ สุดท้ายคือผลการปฏิบัติงานหลักของสถานศึกษาจะถูกตรวจสอบโดยการทบทวนว่าการพัฒนาโดยภาพรวมของนักเรียนเป็นอย่างไรเกี่ยวกับผลผลิตทางการศึกษา

Smrekar, Claire และคณะ (2001) ได้ศึกษาเรื่อง “March toward excellence : School success and minority student achievement in department of defense schools. a report to the National Education Goal Panel. Lessons from the state’s” เป็นการศึกษาเรื่องการไปสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย (กลุ่มละตินอเมริกันและแอฟริ

กัน) โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างของรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประจำวันของสถานศึกษาใน department of defense schools และอำนาจของเขตในการกำหนดนโยบาย เช่น ธรรมชาติและคุณภาพในการสอนของสถานศึกษา department of defense ทั้งในและต่างประเทศ เงื่อนไขทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนและครอบครัวผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยทำการเยี่ยมสถานศึกษามัธยมต้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมันและประเทศญี่ปุ่น ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ของ department of defense สถานศึกษาของ depart of defense ได้รับคะแนนเกือบสูงสุดของรัฐในการอ่านและเขียนในการแข่งขัน National assessment of education progress ในปี ค.ศ.1998 นักเรียนผิวขาวและกลุ่มอื่นๆ ได้รับคะแนนดีกว่าเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ในรัฐอื่นๆ และความแตกต่างระหว่างสีผิวและเชื้อชาติมีน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ บริบททางทหารของ department of defense มีส่วนช่วยสนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งความสำเร็จเหล่านี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น กระบวนการของการวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งไปในทิศทางเดียวกันขององค์ประกอบที่สำคัญ ความคาดหวังที่สูง คุณภาพของผู้สอน โปรแกรมก่อนและหลังเรียน ขนาดของสถานศึกษา และพันธะผูกพันจากทางทหาร

Detmann (2004) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของผู้บริหารการศึกษา คณาจารย์และเจ้าหน้าที่สนับสนุน ที่มีต่อการนำเครื่องมือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติไปใช้ในมหาวิทยาลัยวิลคอนซิลสก็อต ผลการวิจัยพบว่า มุมมองในเชิงบวกของการนำเครื่องมือเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติไปใช้ คือ 1) เป็นศูนย์กลางของความเป็นเลิศ 2) เป็นความภาคภูมิใจของสมาชิกที่ร่วมดำเนินการ 3) มีภาพลักษณ์ในเชิงบวก 4) เป็นเส้นทางไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5) มีการสื่อสารกันมากขึ้น มุมมองในเชิงลบ คือ 1) มีค่าใช้จ่ายในการสร้างโอกาสที่สูง 2) ต้องมีการเรียนและฝึกอบรม 3) ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่วางไว้ 4) ภาระงานเพิ่มมากขึ้น 5) ความไม่เชื่อมโยงกันระหว่างรางวัลและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย 6) มีขอบเขตการทำงานกว้างมาก 7) ความคาดหวังเชิงคุณภาพเพิ่มมากขึ้น 8) การตัดสินใจทำปราศจากการติดตามรูปแบบของเครื่องมือ MBNQA 9) ลูกค้ายังไม่ให้การยอมรับอย่างเพียงพอ

Williams Hall (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเทียบเคียงมาตรฐานเพื่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการอภิปรายและสัมภาษณ์ผู้นำรัฐบาล ผู้นำทางธุรกิจ ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ประเด็นสำคัญของการมีมาตรฐาน คือ การมีหลักสูตรและการดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเหล่านั้น เพื่อให้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม กระตือรือร้นในการทำงานรับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานได้สูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

Clark Plexico (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลในรัฐโคโรไลนา พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นระบบที่ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการภายใต้เงื่อนไขและคุณลักษณะพิเศษที่เฉพาะ ต้องอาศัยเอกสารแนบแนวทางที่ละเอียดและสมบูรณ์มากที่สุดหรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยแนะนำ แผนการดำเนินงานช่วยกำหนดแผนกลยุทธ์ กลยุทธ์ของโรงเรียนการจัดกิจกรรม งานโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทำความเข้าใจได้จากคู่มือการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเป็นเอกสารที่สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพมากที่สุด

Alzoubi (2014) ได้ศึกษาเรื่อง Effect of Enrichment Programs on the Academic Achievement of Gifted and Talented Students มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการบริหารงานวิชาการด้วยการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่ศูนย์การเรียนนำร่อง Al-Kourah Pioneer Center for Gifted and Talented Students (APCGTS) จอร์แดน ผลการวิจัยพบว่า การจัดโปรแกรมการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีความพึงพอใจอย่างสูงต่อการบริหารและครูมีความพึงพอใจระดับปานกลางกับกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ของนักเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์

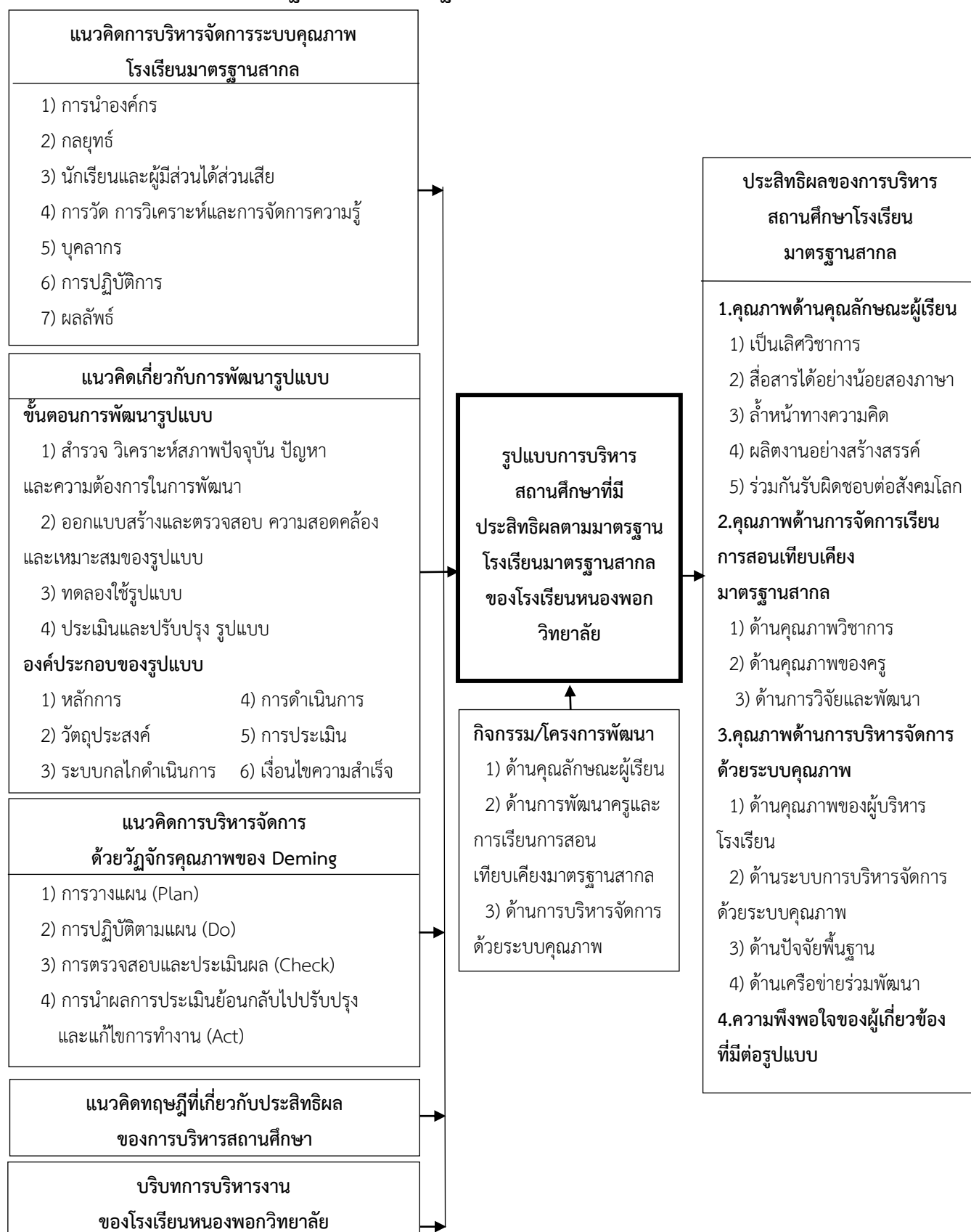
จากผลการวิจัยภายในและต่างประเทศที่มีผู้วิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากลสามารถสรุปได้ ดังนี้ การดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นมิติใหม่ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งโดยภาพรวมพบว่าการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากล ยังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การกำหนดแผนกลยุทธ์ การจัดกิจกรรมงานโครงการ เป็นต้น หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลมีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำองค์กร ด้านกลยุทธ์ ด้านผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านบุคลากรด้านการปฏิบัติการและด้านผลลัพธ์ โดยหัวใจสำคัญ เหล่านี้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการตามภาพความสำเร็จโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) ประกอบด้วย เป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกัน รับผิดชอบต่อสังคมโลก การจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World-Class Standard) ประกอบด้วย ด้านคุณภาพวิชาการ ด้านคุณภาพของครู ด้านการวิจัยและพัฒนา และบริหารจัดการด้วย

ระบบคุณภาพ (Quality System Management ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านระบบการบริหาร จัดการด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษา เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา แนวคิดการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา แนวคิดทฤษฎีประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา แนวคิดการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล แนวคิดการบริหารจัดการระบบคุณภาพในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากลตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TOA) และรางวัลคุณภาพ OBECQA รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553) ,สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2554) , ราตรี ศรีไพรวรรณ (2555) ,วิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2555) ,มนต์ชัย ปาณธูป (2557) ,ชนิตตา ปุยงาม (2558) ,ศราวุธ คำแก้ว. (2559) ,อุดม ชูสีวรรณ (2559) ,สุริยา ชินณะพงศ์. (2560) ,วราวุฒิ พลตรี (2560) ,พรศักดิ์ ทิพย์วงษ์ทอง (2560) ,พรทิพย์ อุปถัมภ์ (2561) ,Bauerly Kopel (1997) ,Detmann (2004) และแนวคิดการบริหารวงจรคุณภาพ PDCA แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และบริบทโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย ได้กรอบแนวคิดในงานวิจัย ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล
ตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนหนองพอกวิทยาลัย

ภาพที่ 2.22 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย